

divadelní HROMADA

*upravodaj samostatných
divadelníků,
loutkářů a recitátorů
ve východních Čechách,
na pomoci
Moravy a v části
Sudeta*

XLI.

léto

2004

**POKUD NĚKDO CHCE DIVADLEM
NĚCO SDĚLOVAT,
POKUD CHCE DIVADLEM
VYSLAT NĚJAKOU ZPRÁVU,
TAK AŽ JDE RADĚJI NA POŠTU.**

Woody Allen

4 VE VOLNÉM STYLU (ZPRÁVY VSVD)

Sejdeme se na Hronově

5 IMPULSY Z IMPULSU / bude

Dílňa pro režiséry a osvěcené osvětlovače,
Seminář o Divadelní fotografii

6 31. Loutkářské Libčany, Klub dětského divadla

7 VIDĚLI JSME

DS Nový Bydžov, Vyhodíme ho z hnízda

8 O zvonech, které když nemají srdce, nebijí

**10 PRKNA PRAŠTĚLA, PRAŠTÍ A PRAŠTĚT
BUDOU**

Čeho je moc a čeho je málo

15 Divadlo Commedia Poprad, Dobrý start ve Svitavách

16 Poutník v labyrintu

17 Lomnické kulturní léto 2004, Divadelní babí léto, Lucerna...

18 ŠKOLA HROU

Obávají se jít se svou „kůží“ na trh?

23 Nepřehlédněte: „Klub dětského divadla“

24 VÝCHODOČEŠI...

Pohárek SČDO 2004

25 Národní přehlídka jednoaktových her v Holicích

26 Prima sezóna Náchod, Razantní žeň v Písku

27 Triarius na Šrámkově Písku 2004

28 FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč 2004

31 Zpráva o Celostátní dílně dětských recitátorů

32 Loutkářská Chrudim

36 VE SLUŽBÁCH THÁLIE

Helena Holečková

37 Miroslav Houštěk, Jaroslav Provazník

38 Slávek Matyska

39 Eva Drábková

40 SMUTNÉ ZPRÁVY

42 PELMEL (mišmaš)

Východočeši na cestách...

45 Pout v Úpici..., HAD zve do svých řad

46 Divadelní jarmárka profesora Císaře

Uzávěrka příštího čísla:
30. října 2004

Příspěvky a foto prosíme zasílat
na adresu:

IMPULS

Okružní 1130

500 03 Hradec Králové

e-mail:

impulshk.gregarova@tiscali.cz

http://www.vsvd.cz

HROMADA č. XLI/2004

LÉTO

Vydává:

Středisko amatérské kultury IMPULS,

Okružní 1130,

500 03 Hradec Králové

Telefon: 495 582 622

Tel./fax: 495 546 560

ve spolupráci

s Volným sdružením

východočeských divadelníků

Vychází 3x ročně

REDAKCE:

Alexandr Gregar (chefredacteur),

Josef Tejkl, Mirka Císařová,

Alena Exnarová, Karla Dörrová,

Jan Merta, Břetislav Lelek,

Nada Gregarová

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mario Alfieri

TISK:

GRANTIS Ústí nad Orlicí

Registrováno na

MK ČR E 11424

Vychází za finančního přispění

MK ČR

a Nadace Českého literárního fondu

Neprodejné!

Náklad 370 ks

Neprošlo jazykovou úpravou!

úvodník

Léto budiž pochváleno! Je červenec a vzal jsem si tlustý ponožky, protože i před polednem mi na lichkovském slunci zebou nohy. Včera Řekové porazili Portugalce. Předtím nás. Předtím i lečjaké pluky jiných Římanů. A Standa Grossů začal brousit kosu, jak stál titulek v novinách, když si ČSSD dala vlastniák a Špidla ho nechyt. Takže je vlastně vedro (sportovní), přímo horko (politické).

A pořád se něco děje, na příklad hraje se nejen fotbal a o ministerské posty o sto šest. Třeba Černí šviháci jsou slavní. V hradeckém hlavním programu divadelního festivalu se líbili, stejně tak DNO. Amatéři pronikli do Zemanovy dramaturgie, ovšem naopak zase - profesionální Prodaná nevěsta Morávkova se hrála v Open prostoru, v atriu hradecké hudební síně, zrovna na tom místě, co měl náš, tedy Jesličkovský a Jiterní Poutník v labyrintu, svou premiéru. Prostě divadlo bylo letos na přelomu jara a léta zcela bezbariérové.

A co nových opusů, nových tvůrců a nových tváří, i hostů - kamarád režisér Vlado Benko z Popradu se nechal k účasti na hradeckém festivalu uhánět snad tři roky. Přijel se svou Commedií a málem pro pláč neodjel, musel jsem mu ručičky odsekávat, aby odrazil k rodné hroudě - ale však se brzo vrátí. Do Hradce přivezl Švantnerovu Malku, takové existenciálně syrové divadlo úžasných obrazů a krásných hereckých výkonů (a krásné herečky!), tatranská příroda koncentrovaná do zvuku ovčích zvonců a láska a krev - nu, nenechte si ujít na podzim, přijede s tím do Kostlivce nad Mrtvicí.

Ovšem tento úvodník, čili editorial, nemá být jen vzpomínkový či propagační. Pár vět bychom měli ztratit o dějích ve hnutí našem. Tož od valné hromady se nesešla rada VSVD, což nelze pokládat za ztrátu chuti a útlum - prostě, ať jsme hledali termín jakýkoliv, tu nemohl Labík, byv se Zelňačkou na cestách, stejně Tejkl s Amatéry a novými Solnými sloupy, i ostatní stále něco secvičovali a hráli, víkendů málo a my s Nad'ou dva měsíce bušili do strojů Open programu. Takže nezbylo, než pravidelné sněmování přeložit až do Hronova. V sobotu 7. srpna se tam sejdeme a pokusíme se najít jakási témata pro nadcházející sezónu. A mohla by být zajímavá - chystá se řada premiér a taky seminář k jevištnímu svícení.

Listuju letošními Hromadami - vydali jsme nejen číslo jarní, ale ve stejném rozsahu i v předjaří - a mám dojem, že naše čtení sousedské dostává nový rozměr. Už dlouho mě trápil pocit, že jsme jen taková dobře míněná HLÁSNÁ TROUBA, tedy že Hromada zaznamenává, popisuje, vzpomíná a toto rozlašuje mezi přátele a do světa. Ovšem v minulých číslech se dostalo i na polemiku. A pohybující se na dosti tenkém ledu: na téma „spravedlnosti porot“. Napsali to divadelníci z terénu. Nuže, myslím, že s tím u nás "v kraji" nemáme tak velké problémy, že s porotami zacházíme slušně a ony s námi také, že si, řečeno s Klausem, umíme říci kritická slovíčka. Jenže polemika je polemika. A Hromada jako každý slušný noviny není od toho, aby retušovala. Už se nám stalo párkrát, že za trochu nekonvenční pohled nás, redakci, někdo pokáral. Proč do něčeho šťouráme, takový mírný časopis že bychom měli být! A tak na redakční radě jsme se usnesli, že má-li mít Hromada stále šťávu, proč neuveřejňovat i něco sršatého - a rádi pak otiskneme i protipohled (akorát na rozhořčené telefonáty neumíme tiskem odpovědět). Zasahovat do textů samozřejmě míníme pouze v případech, když bude pisatel dlouhý či se bude ve svém svatém nadšení opakovat (od toho je přece poznámka: red. krác.).

Takže bude velmi pěkné, když se z Hromady stane i TRIBUNA. V minulém čísle jsme vás vyzvali, abyste posílali své názory na mecenášství - jarní období odpovědi zatím nepřineslo, ale nezoufejme, však my někoho oslovíme. Ovšem trápí-li vás třeba účinkování před porotami nebo máte-li něco za shnilé v ochotnické řiši dánské, neduste to v sobě. Hromada uvolní váš stres.

Saša Gregar

D I V A D E L N Í

VE VOLNÉM STYLU (ZPRÁVY VSVD)

Do uzávěrky XLI. Hromady
přišli na účet VSVD další příspěvky.

Děkujeme.

okres Hradec Králové:

Miroslav KUŽEL

okres Havlíčkův Brod:

okres Chrudim:

Radek ZEMAN

okres Jičín:

okres Náchod:

okres Pardubice:

okr. Rychnov nad Kněžnou:

okres Semily:

Jaroslav IPSER

okres Svítavy:

okres Trutnov:

Alena RODROVÁ, Martin TEPLÝ, Eva JASENSKÁ

okres Ústí nad Orlicí:

Jana STAŇKOVÁ, Lenka ŠPAISOVÁ, Markéta SVĚTLÍKOVÁ

Naši další členové a příznivci:

Adresář odběratelů Hromady a členů VSVD je aktualizován a je celý zaveden do počítače. Jakékoliv případné nesrovnalosti nám hlase na naši adresu do Impulsu. Další zájemce o předplatné Hromady nebo o členství ve VSVD samozřejmě velice vítáme.

Valná hromada VSVD na svém zasedání 10. února 2001 stanovila výši ročního příspěvku:

- roční příspěvek pro fyzickou osobu se stanoví minimálně ve výši 150,- Kč,
- snižený (důchodci a studenti) minimálně ve výši 100,- Kč
- roční příspěvek právnické osoby se stanoví ve výši minimálně 600,- Kč
- nečlenové, zájemci o Hradu platí 200,- Kč/rok (3 čísla včetně poštovného)

VSVD, Okružní 1130, 500 03 Hradec Králové
bankovní spojení:
Česká spořitelna a.s. Hradec Králové
1085997309/0800

SEJDEME SE NA HRONOVĚ

První letošní rada VSVD se sejde v sobotu 7. srpna, v den slavnostního zahájení Jiráskova Hronova, v posvátných prostorách všech divadelníků, i když jenom v baru v přísálí Jiráskova divadla, a to v 10.00 hod. Ale zváni jsou do Hronova všichni "východočeši", neb to bude slavný den - před odpoledním představením v 16. 30 hodin v Jiráskově divadle předá pan ministr kultury (snad ještě Pavel Dostál nebo jeho nástupce, nejsme jasnovidci) Cenu MK ČR za rok 2003, a to Prof. Janu Císařovi, generálnímu inspektorovi českého amatérského divadla a čestnému členovi VSVD. Radostně kvitujeme, že k našemu návrhu se připojili i ostatní.

A před večerním představením budou předány i Zlaté odznaky J. K. Tyla. Na jevišti Jiráskova divadla je obdrží Ing. Miroslav Houštěk a Bedřich Beran z Hronova i Lída Honzová z Havlíčkova Brodu. A výstava představující loňské nositele tohoto ochotnického vyznamenání bude instalována ve foyeru divadla.

A v Hronově samozřejmě bude možné vidět řadu představení. V Jiráskově divadle, po slavnostním aktech předávání ocenění, uvede Šumavský ochotnický spolek hru Jana Krause Proti větru (Nahniličko), v Čapkově sále se bude hrát už ve 13. 30 a v 16.30 a další představení v 18.00 a 21.00 hodin - program se dozvíte z přiloženého letáku, v době uzávěrky nebyl ještě detailně znám.

A ve zbývajícím volném čase se budeme potkávat, radostně objímat, zdravit, debatovat o divadle a o všem ostatním, zkrátka o životě. Tak, těšíme se s vámi na viděnou na Hronově!

Nad'a G.

IMPULSY Z IMPULSU

BUDE...

HOĎ TAM TO KILO!

(Dílna pro režiséry a osvětlené osvětlovače)

Kde: Divadlo J. K. Tyla v Červeném Kostelci

Kdy: 15. - 17. října 2004 (v pátek začátek v 17,00 hod, v neděli konec cca ve 13,00)

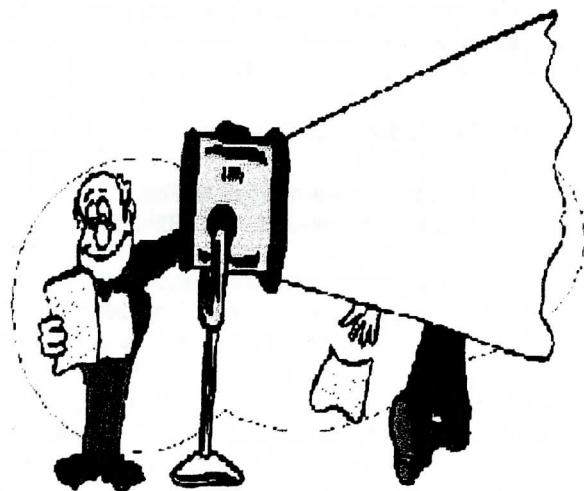
Kdo: Dílnu povede Pavel Hurych, technik divadelního souboru Klapý. V loňském roce vedl v rámci Jiráskova Hronova dílnu pro divadelní techniky.

Na jeho webových stránkách
(<http://divadlo-technika.webzdarma.cz>)
v kapitole "Poznámky ke kurzu režisérů"
se můžete blíže seznámit s tématem dílny.

Kapitolky:

- Každý soubor musí mít svého technika!
- Světlo a jeho vnímání.
- Světlo, scénografie, kostým a líčení.
- Odrazivost materiálů
- Světlo, čas a místo jednání.
- Světlo a drama.

A především: teorie bude ověřována v praxi!

BUDE...

ŘEKNĚTE SÝR!

(Seminář o Divadelní fotografii)

Kde: Sál SAK Impuls, Hradec Králové, Okružní ul.

Kdy: sobota 6. listopadu v 10,00 hodin,
předpokládaný konec: 17,00 hod.

Kdo: Seminář povede Oldřich Zelený, DGPh.
(řádný člen německé společnosti pro fotografii),
fotograf žijící od roku 1969 v Německu,
kde pracoval pro celou řadu významných divadel.

Program:

Technika:

- Vybavení (kamera, objektivy), nároky na vybavení
- Negativní materiál
- Vybavení laboratoře a temné komory
- Digitální technika
- Hardware a software
- Přednosti a nevýhody

Divadlo:

- Termín zakázky
- (zkouška, představení, vliv na vybavení)
- Situace na scéně:
- problémy s osvětlením (vliv na osvit, atd.)
- Představení (znalost inscenace ano-ne)
- Časový aspekt

Analýza hotových prací:

Účastníci mohou přinést vlastní práce, o kterých se bude hovořit, jinak budou k dispozici práce přednášejícího

Diskuse:

Podle dané situace a přání účastníků

BUDE...

31. LOUTKÁŘSKÉ LIBČANY

Přehlídka loutkářských souborů **O cenu Matěje Kopeckého v Libčanech** je sice ještě daleko, léto teprve začíná a o listopadu ani nepřemýšlíme, ale chceme připomenout, že uzávěrka přihlášek pro soubory které **"programově hrají pro děti"** je **15. září** a přihlášky se zasílají Nadě Gregarová do hradeckého Impulsu. Vlastně toto číslo Hromady je poslední možnou výzvou, proto zavčas na to upozorňujeme.

Vyhlášení přehlídky **loutkového divadla pro děti** jsme provedli v minulém roce poprvé a soubory na naši výzvu dobře zareagovaly. Přihlásilo se jich hned napoprvé dostatečný počet. A to je dobře a byli bychom rádi, aby tomu tak bylo i nadále.

Ať chceme, nebo ne, jarní regionální loutkářská přehlídka v Jesličkách je už taková, jaká je. Hraje se tu skutečně málo pro děti, soubory hrají více svým vrstevníkům. Ale s tím pořadatelé nic nenadělají. To je věc loutkářů samých. Přehlídka je taková, jaké soubory se na ní přihlásí. A pro ty, kterým prostředí hradecké přehlídky ať už z jakýchkoliv důvodů nevyhovuje, nabízíme přehlídku v Libčanech, kde je zájem publika i místních pořadatelů o loutkové divadlo velký.

Vzniká tak zajímavý fenomén. Na přehlídce libereckého kraje v Turnově zase naopak hráli většinou soubory hrající dětem a to nejen formou marionetového divadla, ale i jinak. Hledaly a nacházely. Najednou to vypadá, jakoby se vytvářela jakási specializace přehlídek. Anebo prostředí? Ale může to být jen náhoda, třeba jen pro tento rok. Spíše je to důsledek skladby loutkářských

souborů v krajích. Ať tak, či jinak, v obou krajích je účast souborů na přehlídkách velká. A to je pro loutkové divadlo jako takové jen dobře.

Jan Merta

Na přihlášce uveďte:

Soubor, autor textu, název, režie;
počet zúčastněných osob, délka představení.

PŘIPOMÍNÁME:

"KLUB DĚTSKÉHO DIVADLA"

V sobotu 25. září 2004 zahájíme první schůzkou občasné a pravidelné setkávání. Pokaždé se budeme zabývat určitým aktuálním tématem, a k tomu bude možné konzultovat problémy, které vás právě trápí v práci s vaším souborem. Uvítáme i vaše nápady a témata, která by vás zajímala. První setkání bude věnováno dramaturgii.

- Nevíte jak najít vhodný text pro váš soubor?
- Je text, který jste vybrali, vhodný k dramatizaci?
- Potřebujete vybranou látku zkontrolovat s odborníkem?

Připravujeme pro vás, co se věnujete divadlu s dětmi (a nejen s nimi), jednodenní dílnu

Úvod do dramaturgie

lektor: Luděk Richter

V sobotu 25. září 2004 v 10,00 v Hradci Králové
Středisko amatérské kultury Impuls.

Přihlášky s uvedením kontaktů písemně, e-mailem či telefonicky na adresu:

Středisko amatérské kultury IMPULS
Okružní 1130

500 03 Hradec Králové

impulshk.gregarova@tiscali.cz
Nad'a Gregarová, tel. 495 582 622

VIDĚLI JME

DIVADELNÍ SOUBOR NOVÝ BYDŽOV

Alois Jirásek: Lucerna

Není od věci si připomenout, že o novobydžovském ochotnickém souboru nepíšu v poslední době do Hromady poprvé. Co před rokem a půl bylo otevřeno zrekonstruované místní divadlo, zdejší soubor o sobě dává na plno vědět. Tentokrát jsme s Janem Mertou viděli v jejich podání Jiráskovu Lucernu. I když ji soubor, který nese ve svém názvu autorovo jméno, před tímto představením již třináctkrát reprizoval, nebylo to představení poslední. Soubor byl pozván uvést tuto hru i v přírodním divadle, a představení pro místní školní mládež, které jsme zhlédli, bylo tak jistou přípravou na chystaný zájezd.

K Lucerně se vrací po celé staletí, které příští rok uplyne od její premiéry, řada profesionálních i amatérských souborů. Dává bohatou příležitost hercům uplatnit svůj talent v mnoha vděčných větších i drobných postavách, kterými tato hra disponuje (oplývá). Je to však zřejmě zejména pro její češství, jadrný lidový humor, moudrost, věrnost tužbám a ideálům... Zpracování historické zprávy o zvláštním robotním závazku na Litomyšlském panství v podobě povinnosti opatrovat oheň a světlo na zámku při příjezdu panstva a následné zbavení této povinnosti rozbitím lucerny a záchranou lípy symbolizovalo nejednou, zejména v pohnutých dobách minulého století touhu člověka po svobodě.

To se také snaží podle mého názoru vyjádřit ve své inscenaci i novobydžovští. Souboru se podařilo vystihnout ducha české lidové pohádky.

Dramaturgickou úpravou i vtipným řešením přestaveb pohybovými mezcénami vyplývajícími z textu hry dosáhli pro tuto hru až neobvyklého spádu. Uznání si zaslouží i vyrovnané herecké výkony. Pohybové kreace vodníka Ivana přinesly jisté, jinak v inscenacích této hry neobvyklé, ozvláštnění. Bylo by možné vytknout určité rezervy v režii aranžmá závěrečné hromadné scény, jehož zpřesnění by umocnilo celkové vyznění inscenace.

Ve výtvarné složce si soubor poradil půjčením základních prvků dekorace z Národního divadla. Tím došlo k usnadnění a ke zrychlení již zmíněných přestaveb scény. Navíc půdorys scény dává hercům dostatek prostoru k rozehrání jednotlivých situací. Podobně též vypůjčené kostýmy dokonale dotvářejí rokokovou atmosféru hry.

Přejme souboru ještě řadu úspěšných repríz této hry, a to ať již v sálech nebo v přírodě, kde tajemné stíny, hry světla, bloudící světlušky i tančící víly na lesním palouku, vodníci i hejkal umocní kouzelnou pohádkovou atmosféru večera.

Mgr. Břetislav Lelek

Kontakt:

Vladimír Hrubý, tel. 495 492 836

VYHOĎME HO Z HNÍZDA

DS SNOOP Občanské besedy
v Opatovicích nad Labem

Premiéra 21. 5. 2004
režie Věra Pečenková.

"Hraní a hraní si" o kterém píše režisérka Věra Pečenková ve 38. čísle Hromady se stalo skutkem, když jmenovaná inscenace, o jejíž přípravách se v článku psalo, měla svou premiéru 21. 5. a hrála po tři dny za sebou ve Společenském domě v Opatovicích. Byli jsme s B. Lelkem na třetím představení této hry v neděli 23. května. A nutno předeslat, že mělo velký úspěch u diváků. Potlesk byl silný a nepředstíraný.

Vyhoďme ho z hnízda je uvedena jako dramatizace na motivy knížky Vyhoďte ho z kola ven. Je to dramatický příběh z prostředí psychiatrické léčebny, ve kterém se střetávají dvě osobnosti působící proti sobě. Nově přichází pacient McMurphy, který chce změnit apatické a ustrašené jednání stávajících pacientů, tu stojí proti vrchní sestře, která zde uplatňuje svoje mocenské, nemorální zájmy na úkor lidského způsobu léčby, přes nevýrazný odpor ošetřujícího lékaře. Všechna personál je v jejich rukou a vše se děje na její rozkaz. Její metody jsou násilné, zkrušují pacienty a ten kdo se vymyká, či nepodvolí, musí postoupit trest nejvyšší. Je zbaven části mozku a stává se naprosto poddajným "kusem hadru". Jediný McMurphy se pouští do boje se sestrou, ale i on nakonec prohrává. Je operován. Od potupného dalšího života po operaci ho osvobodí náčelník Bromden, když ho polštářem udusí a sám uniká oknem. Hra je o nezdolné chuti k životu, o síle přátelství, o vděčnosti na jedné straně a o arogantní moci a její nemorálnosti, na straně druhé.

Soubor se s náročnou předlohou vyrovnal po svém, s velkým zaujetím a v rámci hereckých možností jednotlivých členů souboru. Příběh byl přehledný a probíhal plynule na si-

Aleš Dvořák (vlevo) v roli Mc Murphya, foto archiv

O ZVONECH, KTERÉ KDYŽ NEMAJÍ SRDCE, NEBIJÍ

Divadlo Commedia Poprad. Na Slovensku jedno z nejlepších ochotnických divadel, mnohonásobný účastník scénické žatvy v Martině, na kontě má i několikrát Jiráskův Hronov i vystupování v cizině. Jeho režisér, Vlado Benko, je jednou z nejvýraznějších stálíc slovenského amatérského divadelnictví, je hercem i dramatickým autorem. Divadlo Commedia už víc jak třicet let oslovuje publikum hravostí, lidovou poetikou a osobitým humorem, umí nenásilně ukazovat svůj pohled na svět, dovede diváka rozesmávat i rozplakat, podává důkaz o tom, že v člověku je duch činný a tvořivý. V repertoáru souboru dominuje komediální žánr a občas se Commedia vydá cestou vážnou nebo tragikomickou. Soubor reprezentoval slovenskou amatérskou tvorbu i na zahraničních festivalech, mj. v Rusku, Německu, Jugoslávii, Portugalsku, Rakousku, v Kanadě a Švýcarsku.

Na Open Air X. ročníku Divadla evropských regionů v červnu 2004 v Hradci Králové, v České republice, uvedlo Divadlo Commedia z Popradu tři hry ze svého repertoáru. Proslavenou Šulíkovu Zabíjačku, s níž soubor s úspěchem vystoupil i na loňské Divadelní Třebíči, dále pohádku podle L. N. Tolstého Zlatý klíček (nabídlo perfektně zvládnutou podobu pouličního divadla) a konečně nové repertoárové číslo, volnou stylizaci novely Františka Švantnera, hlavního představitele slovenské lyri-zované prózy (20. léta XX. st.), Mal-ku.

Divadlo Commedia z Popradu tak na královéhradecké přehlídce poskytlo pohled do své chytré a bezpečně zvládnuté dramaturgie, své vynikající herecké vybavení - zvláště při porovnání různorodosti žánrů, představilo svou osobitou poetiku založenou na skvělé scénografii a hudební složce představení, která syntetizuje situace a témata budovaná na věrohodném, pravdivém a esteticky zajímavém herectví, nabízejícím zážitky plné tajemného a vzrušivého. To pla-

multánním jevišti, ve společenské místnosti, ve které se všichni účastníci setkávají. V provedení souboru dominují na jevišti tři hlavní postavy. - Murphy (Aleš Dvořák), který naplňuje jeviště silou své osobnosti a nepolevující bojovností. S nezdolným optimismem a smíchem řeší situace na jevišti. - Hlavní sestra Ratchedová (Yveta Pokorná) je ve svém projevu umírněná a proti Murphymu zůstává poněkud v pozadí. Prosazuje se svou klidnou důsledností. K dramatickosti jednání a k většímu napětí, které by mělo vzniknout z jejich vztahu a vzájemných střetů tím mnoho nepřispívá. Méně se tak projevuje ve své nelítné podobě. I když hrůzný symbol její činnosti, "bezprizorný" pacient po prodělané operaci, svou občasnou přítomností na jevišti upozorňuje na to, kam až je sestra schopna ve své touze po moci zajít. - Poslední z této trojice je mlčenlivý indián Bromden (Jiří Macháček), předstírající hluchoněmst. Upozorňuje na sebe ve chvílích, kdy v myšlenkách (přes zvukový záznam) rozmlouvá se svým otcem, kdy poprvé promluví, i tím, jak jedná v závěrečné dramatické scéně. Od něho se přes záznam v podstatě dovídáme o tom, co všechno nemorálního se v léčebně děje. Mezi ním a Murphym se vyvine silný přátelský vztah, který indiána

osvobozuje a dodává mu odvahu k útěku z léčebny. A paradoxně i odvahu k tomu, aby ve jménu tohoto přátelství ukončil trápení operované-mu Murphymu. - Ostatní vedlejší postavy (pacienti, ošetřovatelé, doktor) doplňují jednání hlavních aktérů a vytvářejí prostředí ve kterém se hra odehrává.

Vtipné je řešení scény i aranžmá některých situací (např. promluvy indiánovy, elektrické šoky Murphymu).

Je to i v provedení souboru silný příběh, který vedl ruku režisérky Věry Pečenkové, aby vznikla přehledná a se zaujetím odehraná inscenace. A to i přesto, že má ještě rezervy v hereckém jednání některých postav, ve vztazích i ve větším využití dramatických situací. I přes tyto výhrady si soubor zasluhuje obdiv za zaujetí, se kterým přistoupil k tak náročné předloze i nad tím, jak se úkolu zhostil.

Jan Merta

Při závěrečné děkovačce soubor ze svého výtěžku věnoval 1.000.- Kč Sdružení APLA, které pomáhá dětem nemocným autismem. Převzala je přítomná zástupkyně Sdružení.

Kontakt:

Aleš Dvořák, tel. 721 838 378

tí pro Švantnerovu Malku dvojnásob.

Malka je tragický příběh lásky, jakých se v drsné horské přírodě, nejen slovenské, odehrálo tisíce. Švantner je unikátní slovenský spisovatel, samorost, vyznavač Emila Zoly či Edgara Alana Poea, v jeho povídkách je tajemství, věci nadpřirozené, nevysvětlitelné, něco stále visí ve vzduchu. Není proto náhodou, že inspiroval i slovenské filmaře, režisér Martin Tapák podle Švantnera natočil např. Nevestu hoří.

Švantner nabízí symbolickou dramatickou situaci. Základním tématem jeho tvorby je hledání údajného soka v lásce a pokusy o jeho odstranění - a Malka je právě takové drama o životě a smrti, o zvonech, které když nemají srdce, nebíjí. Vladimír Benko k tomuto tématu dodal přesah k bazálnímu božím přikázáním, které člověk buď naplňuje nebo se mu stane osudnými. Inscenace Malky je plná přírody drsných horských úbočí, syrových hereckých výkonů načrtnutých v jednoduché zkratce. Stačí pohyb prostorem, pohled, výrazná replika, a k tomu scénografie - otevřená Mojžišova kniha, z níž se vylupují obličej, ruce nabízející peníze i ruce v zoufalé prosbě, číselná označení jednotlivých přikázání i těla. Scéna milostného splynutí Malky a Jerguše je "zabalená" do obepínajícího pružného textilu, to už je sochařina. Stejně přesná je výtvarně i významově působivá mizanscéna. I zvuková -

hudební složka ve stylu filmové hudby, neustále přítomná (včetně pauz), neustále modelující psychologii postav i prostor. Nejvýraznější je použití zvonců - s přesahem k motivaci charakterů, zvuk kontrabasů se neuvěřitelně barevně proměňuje - zní dokonce jako fujara - vynikající interpretace samotného autora hudby Vincenta Jaše!

K hereckým výkonům: co je na nich nejpodstatnější - věrohodnost, upřímnost, procítěnost, ale zároveň vysoká stylizace. Syrovost Švantnerovy povídky je explicitně zhmotněna v tělesnosti herců, v jejich gestu, postoji, v obnažení těla (mužské korpusy při mytí, něžná hrud' Malky, ve stejnou chvíli smývajících vinu za ji-

né...). Strhující je Vlado Benko coby mrtvý žid Krompecher při svých cestách jevištěm, zapražěn do vozíku svého osudového údělu. Benko navíc přidá inscenaci komediální rozměr v "dvojroli" českých žandárů, které si do Švantnera dopsal. Vladislav Valco jako Bača je zhmotněním hrubou sekerou vysekaného portrétu drsného přírodního muže, který hraje o život. Pohrávání se zvonce, zásadním znakem jeho kostýmu, není pouhým ilustračním prvkem evokujícím stáda ovčí pasoucích se na úbočích, ale právě oním osudovým klinkáním na hranici života a smrti. Michal Novák svého Jerguše vytváří temperamentně, s velkou energií mládí, s patosem radosti i smutku. Dušan Kubaň v sobě nese velké tajemství - postavu Šajbana, násilníka, vraha a zloděje dovede vybavit i neurčitostí, nejednoznačností, kterou pak režisér d'Abelsky využije v dramatickém závěru, v logickém vyústění děje o velkém nedorozumění, o zbytečné (osudové) tragedii. A konečně Malka - režisér se světil, že nosil hru se svým scénografem dlouhé roky v hlavě, až letos objevil Livii Mesárošovou (mj. slovenský pěvecký talent roku), která je pro Malku ideální představitelkou. Vypadá, je, existuje.

Režisér Vladimír Benko předvedl spolu s Mariánem Čižmárikem vynikající práci. Švantnerova povídka má cca dvacet stran, dramatizace nepřesahuje osm stran. A vše je vystavěno na metaforickém výtvarném řešení a obrazivých hereckých situacích (v jistém přesvědčivém minimalismu), na scénické hudbě - obraz, zvuk, atmosféra, předměty a symboly - jako ve strhujícím filmu. Představení bylo nominováno z národní přehlídky ve Spišské Nové Vsi na Scénickou žatvu Martin 2004. Na podzim 2004 pozval Commedii Poprad s Malkou k hostování Kostelec nad Orlicí.

František Švantner/ MALKÁ (60')
Hrají: MALKÁ Livia Mesárošová, JERGUŠ Michal Novák, ŠAJBAN Dušan Kubaň, BAČA Vladislav Valco, KROMPECHAR Vlado Benko, scénografie a kostýmy Marián Čižmárik, hudba Vincent Jaš, režie Vlado Benko a Marian Čižmárik.

„Malka“, foto Michal Drtina

PRKNA PRAŠTĚLA

OPEN foto: Michal Drtina

PRKNA PRAŠTĚLA, PRAŠTÍ A PRAŠTĚT BUDOU

ČEHO JE MOC A ČEHO JE MÁLO

(na okraj letošního Open Air
při X. ročníku
Divadla evropských regionů)

"A z čeho je hlad, a komu se dá věřit, a čemu se říká strom, a koho bolí, a co se zadírá, a po kom se stýská, a po čem nic není, a s kým

se dá mlčet... A s čím si hrát?" - To jsou poslední repliky Poutníka v Labyrintu, který měl v provedení Divadla Jesličky a Smišeného pěveckého sboru Jitro z Hradce Králové premiéru na X. ročníku Divadla evropských regionů a jeho pátém ročníku Open Air programu.

S tímto předznamenáním si dovolím jakési zamyšlení nad touto neuvěřitelnou událostí - a omlouvám se za to, že to tvrdím s nadše-

ním a údivem, neboť jsem sám její organizační součástí. Hodnocení by víc než mně slušelo objektivním soudcům. Kritiky, a určité kritické, jsou a budou. Jeden z prvních polemických ohlasů pozvedl Josef Krof-ta v posledním čísle Hadriána, festivalového deníku. Vyjádřil mj. dvě pochybnosti poznámky. Tou první je, že se mu současný Open Air program jeví jako druhý další festival (že je tedy všeho jakoby moc), dru-

hou poznámkou mířil k hlavnímu programu, v němž podle něho vystupují jen takové zahraniční ansámblы, které samy mají na letenky, že je proto málo kvality. A má-li být festival respektovanější, měli bychom mít na zaplacení letenek renomovanější souborům. Rozhovor s prof. Kroftou vyšel až v posledním čísle Hadriána a festival skončil. Nezbyvá než využít Hromady a nad oněmi výhradami se zamyslet.

Nejprve však trochu čísel, které jsem už uveřejnil v Hadriánu pod názvem "Deset dnů, které otřásl Hradcem". Chceme-li posoudit vývoj festivalu, musíme si připomenout jeho minulost. V prvním ročníku byl např. příjem za vstupenky kolem 100 tisíc, loni už přes tři čtvrtě milionu. První festival stál kolem 2 milionů, loňský více než čtyři. Open Air začínal v roce 2000 s 37 představeními (s rozpočtem 150 tisíc), letos jich bylo 82 (rozpočet cca 250 tisíc). A srovnání s loňskem vůbec stojí za pozornost - v roce 2003 hostil festival 87 souborů (včetně OAP) z 11 zemí světa, které uvedly 132 představení, a v nichž vystoupilo 1049 účinkujících před 49 tisíci diváky. A letos? Už na první pohled se festival rozšířil, nabral na objemu. Loňskou novinku, stan Divadla Continuo, naklonovaly další dva a dokonce i anglická bouda na Velkém náměstí (v ní se hrálo 48 desetiminutových představení pro 48 x 10 diváků). Divadlem ožilo široké zázemí Draku, kam proudily davy na Teatro Tatro, na Marčička a samozřejmě na spoustu krásných divadel ve slavném skříňovém sále. Pražská Vostoška slavila divadelní hody na Kavčím plácku, dalším pěkně divadelně chyceném místě starého města. Výstav byla celá kupa, v obou divadlech, na Radnici a v Rokytce stovky pimprlat. Denně koncerty před divadlem, v OAP také čtyři. Křtila se kniha o Morávkovi, hrála se až do kuropění jeho Nuda v Brně a Klicperák (s Morávkem) vyrazil i do Městské hudební síně s Prodanou. Ale dosti Morávka, jak se dnes v určitých kruzích nosí...

Statistická čísla nejsou nijak

nafouknutá, i když jsme návštěvníky na volných prostranstvích museli odhadnout. Na desátém ročníku se sešlo celkem 234 představení (nejsme troškaři, a proto jsme započítali i těch 48 kousků z boudy anglického Head Quarters). Vystoupilo celkem 136 divadelních souborů ze šestnácti zemí Evropy a taky Japonci, ti jsou dnes všude. Poprvé byli cizinci i na Open Air, celkem ze 7 zemí - na poslední chvíli jsme do OAP pozvali vynikajícího japonského tanečníka butó a performeru Ken Maie, který se v Hradci Králové zastavil při cestě na pražský festival PROSTOR NoD. Největší zastoupení mělo letos Finsko a Slovensko. Na nejrozličnějších jevištích a

podíích tak vytvářelo postavy a děje 1 077 umělců a jezevčík Aja. Desítky a desítky spoluvůrců a techniků nejsou započítány.

A konečně pan publikum! Loňský rekord padl. Celkem se letošního divadelního, muzikantského, performačního a výtvarného obžerství oddalo 56 226 diváků. Produkce v referátu Klicperova divadla uvedla 128 představení v podání 51 souboru s 438 účinkujícími před 38 876 diváky, těmi, co za vstupenky zaplatili a těmi co byli na ostatních akcích a koncertech na večerní Letní scéně. Divadlo Drak se postaralo o 24 představení od 19 souborů a 200 účinkujících tu hrálo pro 4 800 diváků. A Open Air přilákal 12 550 diváků na 82 produkcí 66 souborů nejrozličnějších chutí, jež předvedlo 439 umělců z řad profesionálů, amatérů, divadelních i univerzitních studentů z domova i z ciziny - ze Slovenska, Slovinska, Maďarska, Švýcarska, Holandska, Německa a Japonska.

Počty jsou to ohromující - vždyť např. letošní Avignon má na programu za celý měsíc jen 106 oficiálních inscenací (hrají tam ovšem každý kus mnohokrát, u nás převážně pouze jednou. Letošní avignon-

Divadlo Neslyším Brno: O dvanácti měsíčkách

ský Off program ovšem uvádí na 500 titulů (5x víc než ofic. program) a je skutečně druhou dramaturgií. Pouliční divadlo se tam navíc prezentuje jako permanentní, denně mnohokrát opakované produkce, soustředěná na Papežském náměstí a na hlavní třídě)...

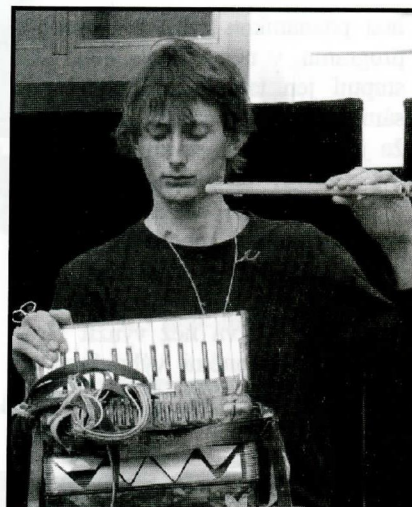
Kvantitativní rozměr hradeckého festivalu - i bez statistiky - byl vidět v plničkách sálech i na všech otevřených scénách. A divákům vůbec nevadilo, že je festival tak bohatý (na zážitky), ani že se nedá vše stihnout, že je třeba si vybírat. Vždyť třeba Lasicova Cyrana chtělo vidět snad třikrát tolik diváků, než se jich do Klicperáku vejde a kolem vstupenek na zahajovací a závěrečný hlavní program vznikaly i vády.

Před divadly se i zpívalo a pilo, mimochodem, to k otevřeným festivalům patří, ať je to Avignon nebo Hradec, hospody si už i tady užívají své, pivo a víno patří k radosti. A pokud se najde opilec, tak je stejný na fotbale, na rokáči nebo na folklóru. A buďme rádi, že divadelní festival jako hradecký není jen pro snoby a pro kritiky, že je taky pro srandu jakou dělá Marčík a Štěpka a Polívka a Vostoška a Puchmajeri a že oživuje tak pěkně město. Pravda

ještě jsem neviděl ožralého při Hradeckých hudebních dnech nebo při Open Air opeře a podobných vznešenějších akcích, ale možná jsem se špatně díval.

Prof. Krofta se vyjádřil, jako by toho už bylo moc, že dřív např. bylo pěkné vyjít z Klicperáku a oblažit se navíc něčím z "Openu" - jako dezertem, zákuskem. Jenže život festivalu nelze dávkovat - zájem vystupovat v Open Air programu je dnes tak masivní, že bylo třeba řadě souborů, i některým profesionálním, poděkovat za ochotu přijet, ale bohužel se už nevešly. A znovu je třeba připomenout, že soubory nedostávají, jak známo, žádný honorář, jen něco peněz na režii, na cestu, zdarma je ubytujeme - a jako bonus se mohou postavit nebo posadit na volná místa v sálech oficiálního programu (na kouzelné last minute kartičky). A možná, že tu a tam se na ně přijde podívat některý z kritiků...

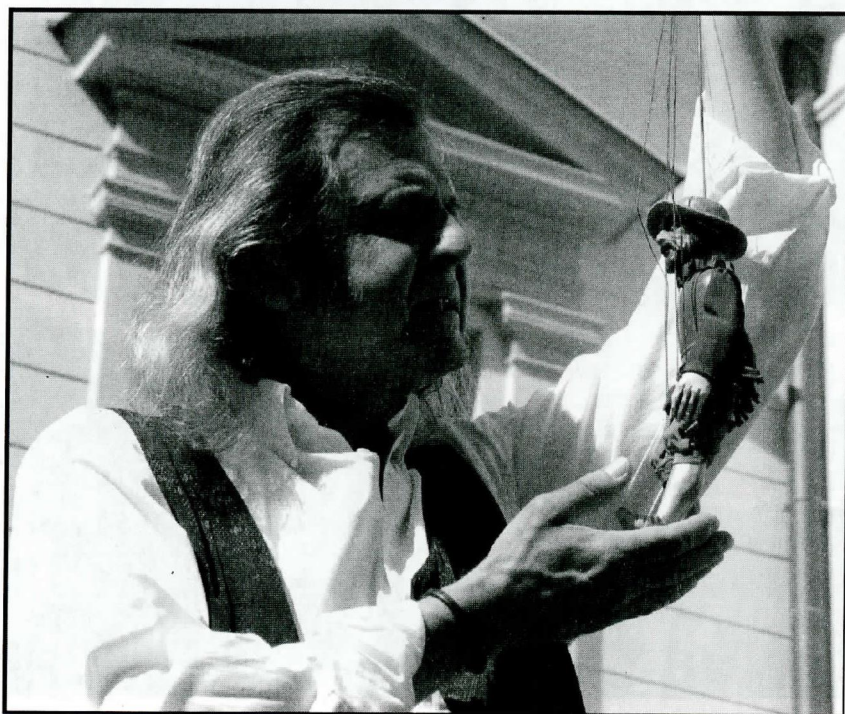
Celý Open Air nestojí víc než těch cca 250 tisíc, které v duchu hesla "chléb a hry" platí hradecká radnice a trochu krajský úřad. Propagace je na účet několika přátelských firem, Garamonu, euroAWK, dále nezištně spolupracují hradecká

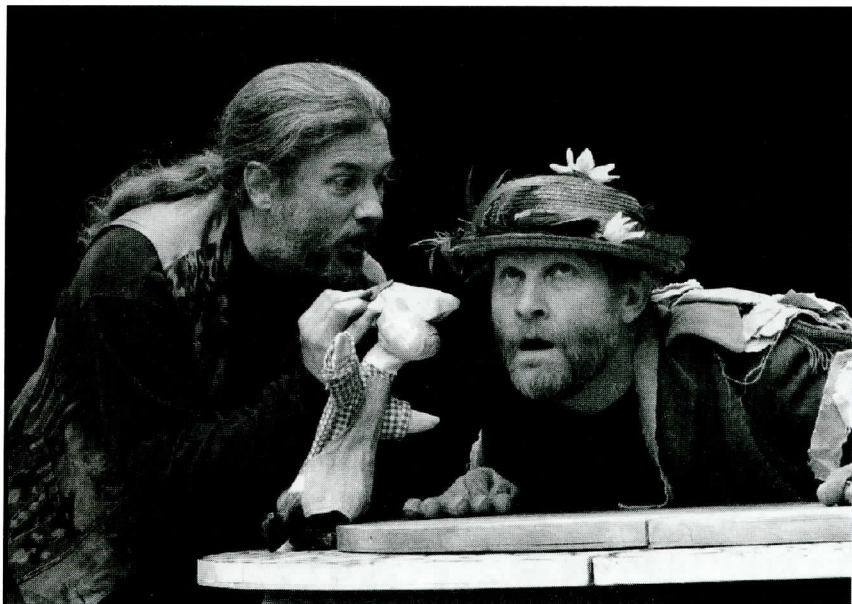

Matija Solce: e Beh

media, televize, rozhlas, noviny - na programové informace má totiž OAP jen čtrnáct dnů! Další instituce pomáhají (většina na svůj účet) technicky. A pod hlavičkou Impulsu a Volného sdružení východočeských divadelníků to dává vše dohromady osm lidí. Dva z nich, autor článku a jeho žena, do konce dubna rozhazují sítě (příhlášky) a od května do začátku června komunikují se soubory, štrikují programovou skladbu, píší programový bulletin, chystají plakáty a zařizují ostatní, včetně záborů veřejného prostranství, jednání s Technickými službami, se správci hracích prostor, s ubytovateli, s policií... Zbytek týmu nastupuje až při zahájení festivalu. Letošní "dirigování" souborů měla na starosti výtečně sehraná dámská trojka, Jana Portyková, Martina Erbsová a Dominika Špalková, která má navíc na svědomí i pár zajímavých dramaturgických námětů, včetně účasti Ken Maie. Technické zajištění všech 82 představení stihli Lád'a Vintř a Petr Hegenbart, kteří "za pusu" už léta nasazují svou vlastní osvětlovací a elektroakustickou techniku, a taky letos obětavě vyhověli i většině (splnitelných) požadavků vyslovovaných často "last minute". A konečně jsme si mohli dovolit i vlastního fotografa - Michal Drtina fotil pro www, pro archiv i pro Hadriána. Tahleto osmička dobrovolníků si vystačila na celý "Oupen" sama a navíc si vy-

Malé divadlo Praha

Julie Praha: Finfárum

zkoušela hranice OAP (především využití maximální frekvence hracích časů v souvislosti s prostorovými a technickými možnostmi). - Samozřejmě, že až bude v pořádku Velké náměstí, popř. i Malé náměstí a v budoucnu i projektované nové náměstíčko v Pivovaru, může mít OAP ještě více podob a poloh, ovšem to už je futuristická úvaha - i když nikoliv nereálná.

Je však třeba velmi silně vyjádřit, že ani dnes ani do budoucna nejde a nepůjde, a ani nemůže jít o

institucionalizaci dalšího festivalu, ale o nedílnou součást jednoho jediného mezinárodního festivalu - Divadla evropských regionů. A tento festival je výrazně odlišný od plzeňského Divadla nebo Festivalu divadel německého jazyka v Praze, festivalů nepoměrně dražších. Ale i od Skupovy Plzně nebo Mateřinky, které jsou festivaly bilančními - hradecký není a nechce být přísně výběrový, není (pouze) pro srovnávací kritiku, je především pro diváky, chce být divadelním svátkem

Střípek Plzeň: Kouzelný mlejn

(i pro vystupující umělce). Pověstný Avignon si svou dnešní podobu prosadil až po létech, které uplynuly od obdivuhodných sofistických začátků Jeana Vilara. A jeho Off festival vznikl na protest k tradičnímu pojetí Vilarovskému. A to nám ani trochu nehrozí. Protože především diváci chápou, že se v Hradci koná lidová divadelní slavnost. V OAP např. bylo letos stejně produkce jako v hlavním programu, obě složky se však nemusely přetahovat o diváky. Na scénách za vstupné bylo narváno stejně jako na těch pod širým nebem, přístupných zdarma. Ještě v poslední den festivalu, když před Klicperákem došlo k závěrečnému veselí, hrálo se v Městské hudební síni a na Radnici pro desítky věrných diváků a přitom to byly experimentální produkce Divadla Kámen a Abiotického divadla Josefa Rosena. Hradec Králové má diváckou kapacitu na velký festival tohoto typu, má prostředí, má klientelu, má management. A zajímá masivně občany města. A stále víc a víc přijíždějí mladí "kulturní turisté", baťůžkáři, jako v Avignonu, jako v Karlových Varech. Možná pro jejich ubytování budeme zakrátko muset zřizovat stanové městečko...

Proč diváci chodí, proč zdaleka přijíždějí, proč je historické centrum plné mládeže? Festival totiž nabízí mimořádné zážitky - nejen z divadla, ale z komplexní atmosféry, která na deset dní v tomto prostoru zavládne - a pohltí zcela ty, co chtějí vidět pestrou nabídku hlavního programu a rádi si zaplatí vstupenku (dokonce na ní vystojí fronty). I ty, kteří využijí OAP i proto, že se tady vstupné nevybírám. V desítkách restauračních zahrádek a občerstvovacích stanic, v čajovnách i v doupatech Knihomola, jazz klubu Satchmo, v Cuba libre i v baru Divadla Drak se pak sejdou všichni.

Na rozdíl od Avignonu, který v době festivalu raději místní občané opouštějí, se v Hradci Králové podařilo zvednout město natolik, že kromě hlukových odmítačů z epikentra, právě místní zaplňují často nudou prosycené historické město. A už se dostávají i tzv. synergické

Jeden Eda, Mirka Venclová: O nepořádných křečcích

ekonomické efekty - umí někdo spočítat, kolik se městu (a státu) vrátí ze živnostenských daní od firem poskytujících služby, od hospod i jiných obchodů, kde utrácení návštěvníci festivalu?

Na letošní ročník zůstanou jistě krásné vzpomínky. Třeba na stovky dětí s maminkami, které každý den obložily Letní scénu Klicperova divadla, protože se hrály pohádky - např. vynikající Malé divadélko z Prahy, Neslyším z Brna, Čmukaři. V paměti zůstane pětidenní maratón pražské Vostošky, která do vlastního stanu přilákala především generační vrstevníky a hrála často Vostoš své Sniežky, Hrusice a kabarety až do rána. Krásná byla představení hereckých škol (seriál režiséra Nebeského), popradských divadelníků s vynikající Švantnerovou Malkou, Cyrano herců ostravského Národního divadla moravskoslezského, pobavila smečka kritiků kolem Puchmajerovců, v Hradci měl premiéru brněnský ÚstaF a opět bylo skvělé a kamarádké Divadlo Líšeň, diváci žasli nad neuvěřitelnými kousky slovinského loutkáře Matija Solce, prvotřídní a kulturně neobvyklý zážitek dodal japonský tanečník Ken Mai, bravurní představení předvedly holandské herečky s vynikajícím Bergtaalem Harolda Pintera v na-

studování iráckého režiséra. A to jsme nevyčerpali všechny kýžené kvalitativní přínosy letošního OAP.

Hlavní divadelní program bude jistě rozebírat divadelní kritika a možná, že dá zapravdu prof. Křof-tovi, který by rád v Hradci Králové viděl zvučnější evropské soubory se špičkovými inscenacemi - pokud by ovšem bylo na zaplacení letenek. Na takto požadovanou kvalitu by však byl třeba mnohonásobně vyšší rozpočet (ani "Oupen" by si nezoufal, kdyby měl víc peněz). Ovšem pokud dnes město a kraj může na celý festival (včetně OAP) přispět jednou čtvrtinou rozpočtu a další

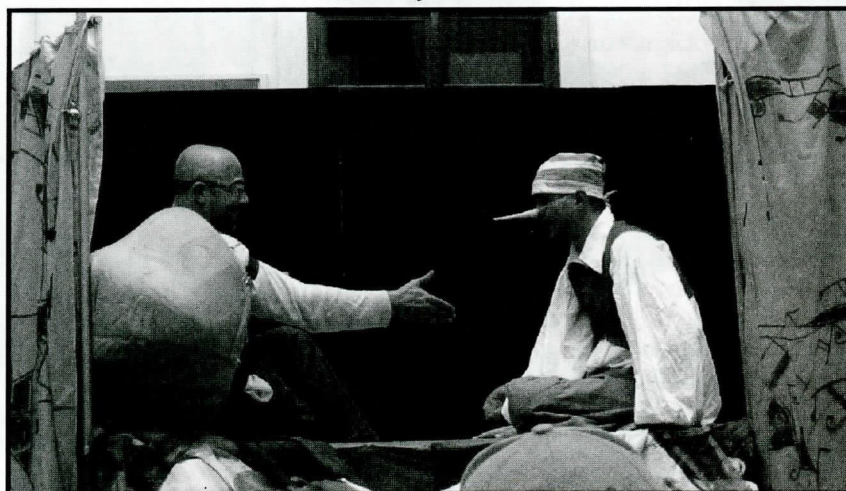
čtvrtinou generální sponzor, když jednu třetinu přidá stát a zbytek musejí doplatit drobní sponzoři a diváci, nevidím pro takový kvalitativní posun větší naději (Plzeňský, méně rozměrný festival, má rozpočet - v důsledku účasti několika evropských špiček - čtyřnásobný). Hradecký festival dospěl k nijak samozřejmé, ale určité nijak nekvalitní kvantitě. V tom je jeho dnešní síla. Snižování této kvalitní „kvantity“ - při dosavadním diváckém zájmu a chuti publika spoluprožívat divadelní svátek, být při tom a užít si (nejen divadla) - by byla cesta zpět.

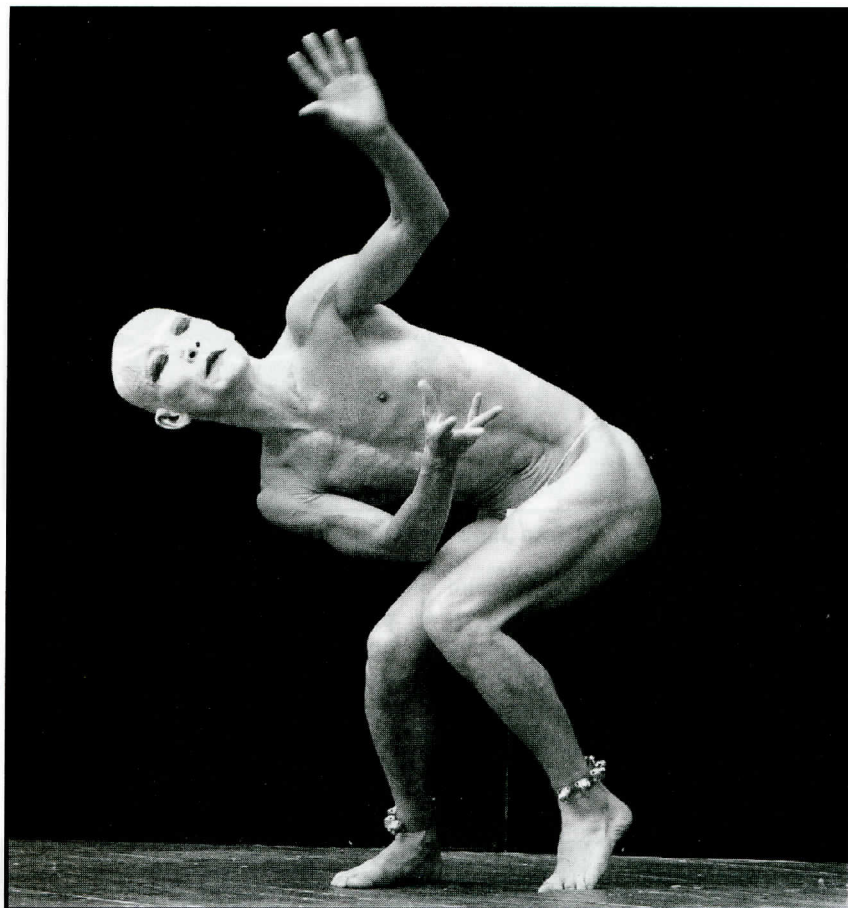
Divadlo evropských regionů má před sebou další vývoj. Srovnáním stále s Avignonem (kde již 58. ročníků!), má za sebou teprve dětské krůčky. Držme si palce, aby to všem, a zvláště pořadatelům vydrželo, aby neztratili dech.

Čeho je tedy moc a čeho je málo? Málo je peněz, samozřejmě. Ani sport nemá kolik potřebuje a přesto plat herce, např. Pavly Tomicové, je ve srovnání s platem královéhradeckého fotbalisty z druhé ligy směšnou almužnou. Kultura vždycky stojí právě tolik, kolik do ní vložíme nebo kolik za ní zaplatíme. Ale vytváří více jiných hodnot a užitku, včetně radosti a krásných zážitků. A naštěstí provokuje dosud i dostatek nadšení, s jakým je tento festival připravován a věrme, že i přijímán.

Alexandr Gregar

Zlatý klíček

Japonský tanečník Ken Mai, foto Michal Kindernay

**DIVADLO
COMMEDIA POPRAD
O HRADECKÉM
FESTIVALU**

Vladimír Benko

"Byly to překrásné dny, vynikající atmosféra. Na festival jsme se pár let chystali, ale všechno předčilo naše očekávání. Je to skvělé, když na každém kroku se hraje divadlo. Setkali jsme se s fantastickou ochotou a podporou organizátorů. Mluvil jsem s řadou kolegů, i ze Sloven-

ska, kteří tu taky byli a všichni si to moc chválili. Hrát na nádvoří Radnice v noci, to je zážitek, má to divadelní sílu, navíc je tu vynikající akustika. Musím složit poklonu publiku, které sledovalo naši Malku a vytvořilo vynikající symbiózu s herci i hrou, a taky nás odměnili fantastickým potleskem. Za rok nashledanou!

Dušan Kubaň

"Musím složit hold městu, ať starému a jeho krásnému náměstí, tak modernímu za řekou a rád bych pochválil všechna pohostinství, která nás s otevřenou náručí přijala, napojila a nakrmila. Děkuji. Jo a strašně nahlas svítilo slunko."

Michal Novák

"Jsem zničený a plný dojmů. Doufám, že tu nejsme naposledy, že se do Hradce Králové brzo vrátíme."

Takový obrovský festival je jedna velká paráda.

Vladimír Valko

"Jen nám je líto, že jsme při svém pobytu nemohli vidět ostatní představení festivalu. Napřesrok přijedeme, ale abychom nejen hráli, ale také více viděli."

**DOBŘÝ START
VE SVITAVÁCH**

Po mnohaleté přestávce se ve Svitavách hrála amatérská činohra, která koncem května povstala na prknech divadla Trám. Kolem inscenace Cesta kolem světa se dala dohromady skupina lidí s výraznými divadelními ambicemi. Zdá se, že je společná práce těší a chtějí spolu zůstat, protože už mají i jméno - divadelní spolek ZAKLEP.

Hra Jiřího Janků, kterou vybrala a režírovala Veronika Řechková, poskytuje dobrý start v inscenační práci. Má nekomplikované vyznění, je dělená do pevně ohraničených výstupů s vtipně a lapidárně připsaným rámcem dvou redaktorů konkurenčních novin. Představení provází a taky rytmitizuje kapela, která hraje v jazzovém duchu a výborně. Herectví všech zúčastněných je nadšené, se smyslem pro gag a příjemně usazené ve zvoleném žánru. Vzácně se sešli herci povětšinou talentovaní, uvolnění, v této hře přesvědčiví a mající tedy zasloužený úspěch. Vtipný text J. Janků není zaměřen na budování vztahů, je to spíš o tom - ukaž milý herce co umíš, a tak se herci opravdu ukázali, i když často zatím působili jako sólisté.

Tento divadelní spolek svou první hrou klepe důrazně na dveře divácké přízně a dělá to s jistým inscenačním vkusem a hravě. Dobrý start. A nejen balónu, který chce v této hře přeletět oceán...

Blanka Šefrnová

Ve čtvrtek 24. června se v Tylově divadle v Lomnici nad Popelkou uskutečnila premiéra legendárního muzikálu "Výtečníci". Dílo současného ministra kultury České republiky Pavla Dostála a Richarda Pogody nacvičila před závěrem školního roku nová herecká generace – šestnáct studentů středních škol spolu s pěti dalšími ochotníky pod odborným vedením Renaty Tomešové a Pavla Hrdiny. Je to po třiceti letech druhá inscenace úspěšného muzikálu místního Divadelního spolku J. K. Tyl.

Ladislav Kubát

Divadelní soubor (a)Maťák uvedl v sobotu 26. června poslední premiéru v sezóně. Režisér Petr Kouba nastudoval detektivní hru Agathy Christie Neočekávaný host.

Premiéra dopadla jak měla, vrah byl dopaden, mrtvých nebylo víc než mělo a reakce publika byly povzbudivé. Tak se na podzim do divadla Exil přijďte podívat.

ZVEME VÁS!

POUTNÍK V LABYRINTU

POZDNÍ VÝLET
DO KUKSU
ANEB SENZACE!
ATRAKCE!

v pátek 27. srpna 2004
v 15,00 a ve 21,00 hodin
v lapidáriu soch Matyáše Brauna
v Hospitalu na Kuksu
v rámci festivalu
Barokní divadlo v Kuksu 2004

Nová premiéra Divadla Jesličky a Smláčeného pěveckého sboru Jitro Hradec Králové. Jejich společný projekt „Poutník v labyrintu – pozdní výlet do Kuksu aneb Senzace!“

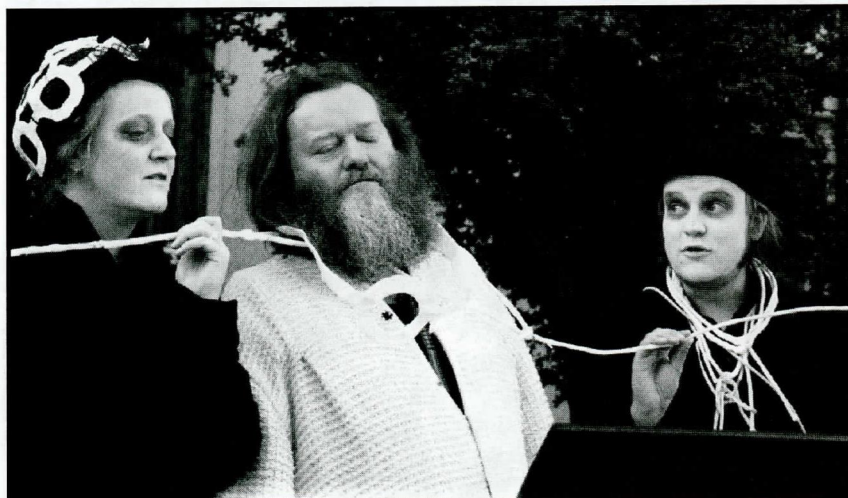

foto Jana Neugebauerová

Atrakce!“ je spíše než divadelní hrou scénickým čtením – oratoriem - podle vynikající Kunderovy dramaturgie Labyrintu světa a ráje srdce i dalších děl J. A. Komenského. Inscenace je vzpomínkou na

legendární provedení Divadla na provázku, ale především chce připomenout Komenského tvorbu, jeho autentické texty. O nich každé dítě z hodin literatury něco ví, ale málokdo z nás z jeho díla něco četl.

foto Jana Neugebauerová

K nastudování se spojili pedagogové - herci divadla Jesličky a herci dalších souborů z východních Čech s vynikajícím českým smíšeným pěveckým sborem JITRO. Jemu na tělo napsal původní sbory Pavel Horák, skladatel a muzikus Klicperova divadla, kostýmy připravila Jana Portyková, hudební nastudování Jiří Skopal ml., režie a scénografie Alexandr Gregar, spolupracuje klavírista Svajatoslav Ščíhol a perkusionista Roman Vrána, projekt podpořilo zvláštním grantem město Hradec Králové a Královéhradecký kraj.

Projektem chceme oslovit především mládež. Ale zároveň chceme rozšířit záběr festivalu Theatrum Kuks - Barokní divadlo v Kuksu, který byl pro vznik inscenace jednou z dalších inspirací - Kuks je duchovní prostředí, má genia loci a navíc tento festival je tím správným krokem k setkávání lidí s minulostí, které může posílit budoucnost.

Předpremiéry má soubor za sebou v atriu bývalého jezuitského semináře při X. ročníku hradeckého divadelního festivalu ve čtvrtek 24. června 2004 v rámci Open Air programu (odtud fotografie Jany Neugebauerové). Ohlasy byly výborné. A proto vás chceme pozvat na premiéry v prostředí, kam je inscenace především určena, do lapidaria Hospitálu na Kuksu, mezi sochy M. Brauna, které se tak stanou scénografickou součástí inscenace.

THEATRUM KUKS

26. - 29. srpna 2004

Program na webových stránkách:
theatrum.zde.cz

LOMNICKÉ

KULTURNÍ LÉTO 2004

zve na divadlo

Pátek 6. 8. od 19,30 hodin

Ray Cooney:

RODINA JE ZÁKLAD STÁTU
ANEŽ SLADKÉ TAJEMSTVÍ
Komédie Divadelního spolku
J. K. Tyl Lomnice nad Popelkou

Úterý 10. 8. od 19,30 hodin

Ladislav Smoček:

PODIVNÉ ODPOLEDNE

DR. ZDENKA BURKEHO

Divadelní spolek Tramtarie

Olomouc

Středa 11. 8. od 16,00 hodin

Jiří Tibitanzl

POHÁDKY Z KRAKONOŠO-

VY ZAHŘÁDKY

Divadelní spolek J. K. Tyl

Lomnice nad Popelkou

DIVADELNÍ BABÍ LÉTO

LIBICE N/ CIDLINOU 2004

Pátek 17. 9. 2004

dopoledne

v 8,30 hod. a v 11,00 hod.

Zájezdová divadelní scéna

a umělecká agentura

Ústí n Labem

Kristina Herzinová:

ZLATOVLÁSKA

19,30 hodin

Divadelní spolek „Scéna“

Libochovice

Kolektiv DS:

MANŽEL NA INZERÁT

Sobota 18. 9. 2004

14,00 hodin

Divadelní soubor Jiřího Voskov-

ce Sázava

H. CH. Andersen

- úprava Jiří Janoušek:

SNĚHOVÁ KRÁLOVNA

19,30 hodin

Divadelní spolek Tyl Rakovník

Jiří Kroc: PRINC A CHUĐAS

Neděle 19. 9. 2004

14,00 hodin

Loutkářský spolek Před branou

Rakovník

Václav Čtvrtek:

HONZA, ČERT A KAŠPÁREK

Jiří Jaroš:

O BERÁNCÍCH A OSPALÉM

ČERTOVI

LUCERNA

BUDE JEŠTĚ SVÍTIT

Přestože zůstalo úpické představení Lucerny v režii Pavla Švorčíka těsně před branami národní přehlídky v Třebíči, u diváků má až nečekaný ohlas. V Úpici byla vyprodaná nejen premiéra, ale i první repríza. Sami diváci si pak vynutili reprízu další - a znovu vyprodáno. Během týdne tak představení vidělo 1200 diváků. Na podzim se Lucerna vydá na cesty - Opočno, Třebechovice, Vrchlabí, Žacléř, Miletín... tam všude se budou mít diváci možnost přesvědčit, že tato pohádková hra není v úpickém provedení jen mrtvým příběhem mlynáře a jeho schovanky...

-zv-

DS Úpice: Lucerna

ŠKOLA HROU

foto: Michal Drtina

V letním čísle Hromady se vždy snažíme přinést zprávu o účinkování našich východočeských souborů na národních oborových přehlídkách. Na Dětské scéně v Trutnově východočeský region reprezentovaly dva soubory. Z královéhradeckého kraje soubor UZEL ZUŠ Chlumec nad Cidlinou, vedoucí Romana Hlubučková, a z pardubického ZUŠ Vysoké Mýto, ved. Irena Truhlářová. Když jsem se na Irenu obrátila s dotazem "Co ti dala, příp. vzala účast na letošní Dětské scéně?" reagovala okamžitě, ale smutně i naštvaně. A taky řadou otazníků.

Protože už zpráva Jardy Provazníka z letošní Dětské scény v Hradci Králové vzbudila diskusi v kruzích zkuškových kantorů, rozhodla se redakce soustředit různé názory a předložit je k zamyšlení. Rubrika Škola hrou se nám zdá pro toto téma nejvhodnější.
-ng-

Obávají se jít se svou "kůží" na trh?

(Odpověď Jardovi Provazníkovi na otázku, kterou položil ve zprávě z Dětské scény v minulé Hromadě)

Už to tak na světě chodí, že na konci školního roku je každá učitelka zranitelná. Rozhodně se to týká i učitelé dramatické výchovy. Já osobně si připadám jako kytky zvaná netýkavka Rolleyova, která roste volně podél Labe... Terén nejistý, samá voda, stačí malý dotek a hned prskám. Po přečtení Vašeho článku jsem tak trochu zvadla. Mrzí mne, že nás, učitelky hradecké ZUŠ, podezíráte z namyšlenosti, strachu z konfrontace a také z nezájmu. Pokládám za naprosto nutné vysvětlit Vám, proč své malé žáky neposílám do

soutěží typu Dětská scéna.

Budu konkrétní. Ročně mívám v úvazku tři až čtyři ročníky. Letos jsem učila pouze tři, z toho dva prvocyklové a jeden druhocyklový.

Svůj „nezájem“ o Dětskou scénu se pokusím vysvětlit na příkladě druhého ročníku prvního cyklu, který vedu od přípravy, to znamená, že letos jsem třídu vedla již třetí rok. Děti do své třídy si nevybírám, jsou mi přiděleny podle výsledků talentových zkoušek. Důvody, proč rodiče posílají své ratolesti do "dramatáku" jsou různé. Většinou se jedná o děti aktivnější, které potřebují někde vybit svůj "tvůrčí přetlak". Pak následují děti zakřiknuté, které máme vybavit výřečností. A tak se stává, že ve třídě, ve níž většinou bývá kolem patnácti dětí, se sejdou naprosto rozdílné povahy. Jedni chtějí pořád jen předvádět Helenku Vondráčkovou,

LS „Tak co?“ ZUŠ Chlumec n/C.

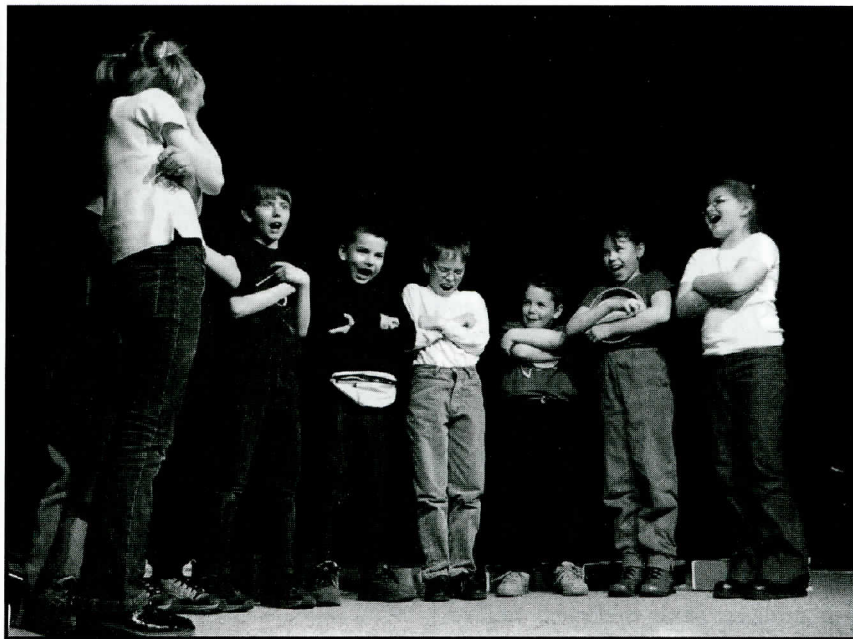
jiné se schovávají pod židli, aby nemusely vystupovat před svými spolužáky. Mým úkolem je najít způsob, jak zaměstnat všechny děti tak, aby se něčemu naučily a zároveň je to i bavilo. Řeším to formou her, které vedou k malým dílčím cílům. Soutěžíme, a někdy malá pedagogická výhra potěší víc, než cena v soutěži. Ale to by bylo na delší povídání.

Máte dojem, že se bojím jít se svou kůží na trh. Možná máte pravdu. Ale já si myslím, že kůže, kterou bych měla prodávat, není moje, že je to kůže mých malých žáčků a ta bývá velice různorodá (malý hrošík, čerstvě vylíhnuté kuře, zakuklený motýl). Počkám si, až spolu dospějeme do stádia, kdy budeme existovat jako soubor, ve kterém mnoho jedinců dokáže vytvořit společnou věc. S čistým svědomím mohu říci, že se snažím udělat vše pro to, abychom se cestou literárně-dramatické výchovy přiblížili k tomuto ideálu.

Žijeme v době Superstar, ale já bych chtěla vést děti k citlivosti, vnímavosti, především však skromnosti, bez které se opravdové divadlo neobejde. Musela bych být opravdový génius, abych vytvořila s ročníkem hotový tvar, který by mohl do soutěže, aniž bych porušila své zásady. Zní to možná alibisticky, ale nechci, aby mým nezralým žákům někdo jiný říkal, co dělají špatně. Máme spoustu času na práci, která později povede k soutěžnímu tvaru. Rozhodně si počkám, až soubor vyzraje a bude schopen obhájit svůj výkon a přijmout kritiku. I za cenu, že to již nebudou malé děti, ale dospívající mladí lidé s vlastním názorem na to, co chtějí svým divadelním projevem vyjádřit. Ostatně v Jesličkách hraje poměrně často, je nás tady mnoho, a tak se můžeme navzájem konfrontovat. Dětem rozhodně nechybí prostor pro veřejné vystupování a navzájem své výkony hodnotíme.

A ještě jednu drobnou připomínku si nenechám pro sebe. Jsem koneckonců také i matka. Kdybych měla absolvovat se všemi žáky všechny soutěže, tak bych se proměnila v krkavce.

Jolana Brannyová,
Hradec Králové, 28. června 2004

ZUŠ Chlumec n/Cidlinou

Důvodů, proč nechodím se svými výsledky do soutěže, je hned několik

Po přečtení článku Jaroslava Provazníka - „Hradecká přehlídka dětského divadla - tentokrát s řadou otazníků“ v jarní Hromadě cítím velkou potřebu zareagovat na jeho atak k práci nás, pedagogů ZUŠek a především nás z Jesliček.

Naše ZUŠ je opravdu zcela výjimečná mezi obdobnými zařízeními - prostředím, množstvím žáků a pedagogů, rozvinutým prvním a druhým cyklem studia a studiem pro dospělé. Podíváte-li se na program kterékoliv přehlídky „dospělých“, vždy se tam nějaké představení z Jesliček hraje a bývají to i představení velmi diskutabilní a mnohdy je jejich přijetí problematické. S kůží na trh chodíme a do konfrontace vstupujeme.

Není to však tak časté u dětských inscenací a je tomu tak zcela logicky. Na prvním stupni ZUŠek zdoláváme s žáky první krůčky v abecedě divadla. Naším cílem je, aby žáčci jevištní zákonitosti odhalovali sami, aby se v jevištním prostoru cítili přirozeně a svobodně. Je to stejné jako ve škole, děti se musí naučit abecedě, aby mohly psát slohové práce, byť by toho některé byly schopny už

v první třídě. Ve skupinách o patnácti žácích, každý z nás učí ročně tři až čtyři, vytváříme „představení“ - spíše jde o cvičení, kde mají všichni stejný výchozí úkol. A s výsledkem předstupujeme před rodiče a hlavně před své kolegy, kteří jsou, alespoň pro mě, nejlepšími hodnotiteli mé práce. Protože ji sledují dlouhodobě, jsou schopni posoudit posuny žáků. S žáky svá představení hodnotíme, pokoušíme se pojmenovávat i představení, která vznikla v jiných skupinách. Žáci se mohou bez ostychu zeptat i na názor jiných pedagogů, s kterými momentálně nepracují.

Důvodů, proč nechodím se svými výsledky do soutěže, je hned několik:

1. Ve výsledných tvarech se pochoptelně odhalují různé schopnosti dětí. Některé na zdolání abecedy potřebují více času a některé k nám chodí i proto, aby se u nich zmírnila některá z drobných mozkových disfunkcí - doporučuji jim to pedagogicko-psychologické poradny. Chci, aby si děti vzájemně pomáhaly, aby se vzájemně „držely“ a vážily si každého pokroku, kterého SPOLEČNĚ dosáhnou.

2. Není mojí povinností zúčastňovat se soutěží. Záleží jen na mém rozhodnutí. A vzhledem k tomu, že se na soutěžích hodnotí především uce-

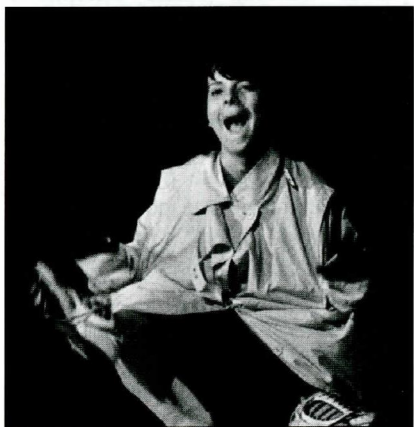
ZUŠ Chlumec n/Cidlinou

lené „divadelní“ útvary, vím nejlépe, s čím mohu do soutěže jít a s čím ne. Stává se, že nechtějí děti - v době, kdy se dá soutěžit prakticky neustále a ve všem, mě těší, že naše práce má pro ně vyšší cenu, než sušenka nebo Coca cola. A já je nutit nebudu. Nemělo by to smysl. Pracuji s nimi kvůli nim a nikoliv kvůli svým uměleckým ambicím. Pokud někdo z mých žáků chce soutěžit, může jít se svou kůží na trh sám za sebe do recitační soutěže.

3. Jistě bych mohla vytvořit ročně alespoň jeden soutěžní produkt, ale jen s „elitní partičkou“. A to se mi přičí!

Vážím si každého, kdo pracuje s dětmi. Je to nesmírně těžká řehole a pokud se najdou na základních školách osvětlené bytosti, které se skrze

**Alenka Popelková,
ZUŠ Chlumec n/C.**

divadlo pokouší děti kultivovat a vychovávat, ruce by se jim měli líbat. A pokud jezdí na soutěže, mají k tomu své důvody, tak jako my máme své důvody, proč na ně nejedíme. Ale považovat nás za namyšlence je přinejmenším nevkusné! Všem nám jde přece o DĚTI! Nebo Vám ne!?

Jana Portýková

**Proč jezdím s dětmi
na přehlídky,
co to znamená pro mě
a co asi pro moje děti**

Po přečtení článku v jarní Hromadě, ve kterém se píše o naší přehlídce dětských divadel, jsem se opět ptala sama sebe, proč jezdím s dětmi na tyto přehlídky, co to znamená pro mě a co asi pro moje děti.

A co na to moje děti? Ty jezdí do Hradce moc rády - hrají totiž v „opravdovém“ divadle s oponou, reflektory, na opravdovém jevišti a setkají se s dětmi, které mají stejnou zálibu, moc se na naše výlety do Jesliček těší.

V naší ZUŠce v Chlumci n. C. jsem na divadelní obor sama. Mám tři skupiny dětí - tři soubory. Za rok se pokoušíme s každou partou vytvořit 2 - 3 představení. A protože jsem tam sama, kdo se divadlem zabývá, chybí mi ten často zmiňovaný „pohled z venčí“. Proto jezdím ráda

do Jesliček, protože vím, že ze setkání s přáteli, učiteli zdejší ZUŠky, získám třeba očekávanou radu a upozornění, že nám „někde něco nešlape, jak by mělo“, že jsem někde něco v „zápalu tvořivosti“ přehlédla. Tyto podněty očekávám a dostávám je i od porot, které na přehlídkách jsou. Víím, že některá naše představení ještě nejsou hotová, ale právě v této chvíli je každá rada velmi potřebná - pro mě i pro děti.

Myslím si, že každý učitel má právo si rozhodnout, jestli s inscenací na soutěž půjde, jestli chce slyšet názory dalších, poroty, které často pro něj nemusí být povzbuzující, anebo jestli mu stačí spokojenost dětí. Chápu, že v Jesličkách je spousta dobrých pedagogů, kteří se denně setkávají a svou práci konzultují průběžně na svých pravidelných školních vystoupeních a proto nemají stejné důvody se účastnit přehlídek. Přestože cíl máme stejný - dělat s dětmi dobré divadlo.

Romana Hlubučková

***I následující soubor názorů
stojí za zamyšlení,
není totiž jen
o jednom představení...***

**"Hrošici" z Vysokého Mýta
se zatoulali do Trutnova**

Porota krajské přehlídky dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Pardubického kraje (ve složení Mgr. Anna Kučerová, předseda a členové MgA. Dominika Špalková a Mgr. Nad'a Dvořáková) nominovala na celostátní přehlídku "Dětská scéna" do Trutnova představení **Zatoulání hrošici** - ZUŠ Vysoké Mýto, ved. Irena Truhlářová s tímto hodnocením: "Představení probíhalo ve svižném tempu, jednoduché přestavby krabic zajímavě proměňovaly prostředí. Interpretky jsou vybaveny po stránce mluvní, pohybové a rytmičké, v práci s loutkou využily technické možnosti, které jim různé typy loutek poskytl. Inscenace měla celistvý tvar,

působila živě a zaujatě. Jedinou vadou na kráse bylo chvílemi až psychologické herectví v postavě ředitele cirkusu, které stylově nekorespondovalo s celkovým pojetím."

Recenze Evy Machkové, uveřejněné v Deníku DS č. 2

"Neúspěchem dne bylo vystoupení **Zatoulání hrošici** souboru **Charouš** ze ZUŠ Vysoké Mýto vedoucí Ireny Truhlářové. Zde byla problémů celá série a bylo by možné je probírat po jednotlivých inscenačních složkách. Příběh vlastně vůbec nevychází z Kahounových motivů, inscenátorku inspirovala jen dvojice dětí - hrošat. Námět byl zřetelně pod věk 13 - 15ti-letých dívek, výstavba byla nepřehledná a měla velkou "bouli" v podobě cirkusového představení, příběh neměl mnoho logiky a jen volně řetězil motivky typu "ber kde ber", které netvořily konsistentní příběh. Vedení loutek bylo z velké části nezvládnuté a ostatně některé loutky ani práci vodiče neusnadňovaly. Ani výtvarná složka - jak scéna, tak loutky - neměla řád, jeviště bylo příliš zahlceno krabicemi, jejichž přestavby značně retardovaly, ani loutky se výtvarně i technologicky příliš nepovedly. Summa summarum: nepodařená inscenace, což by samo o sobě nebylo nic zvláštního (někdy se v kraji prostě neurodí), ale zvláštní je, že se to stalo zkušené, dlouholeté režisérce a pedagogce, která jak sama poznamenala, takové výtky a úvahy slyšela mnohokrát na různých přehlídkách a seminářích o své práci i o jiných. A konec konců i to, že se tak stalo na půdě ZUŠ. Motivací prý bylo, aby se dívky, které po dvou letech docházky do LDO ZUŠ toužily vystoupit, naučily řádu divadla. Jenže to právě se nepovedlo, neboť právě takto se divadlo dost dobře dělat nedá."

A názor vedoucí a režisérky, Ireny Truhlářové

Ano, zúčastnila jsem se národní přehlídky Dětská scéna 2004 v Trutnově. Byli jsme vybráni krajskou

porotou. Jaký na mě udělala dojem? Organizačně perfektně. Jinak velice podivně.

Vedoucí souborů jsou tam vystaveni velmi silné kritice. Myslím, že by neobstálo ani Národní divadlo. Dítě je až to poslední, nad kterým se přemýšlí. Kritiky vycházejí v Deníku Dětské scény a jsou psány v duchu - já, my porota - nadrota. A nadroť nejde o duši dětského účastníka, který přijel natěšen, že si zahraje s radostí a poctivostí už proto, že byl vyznamenán pozváním na národní přehlídku.

Ouvej, ouvej! Dítě je po přečtení všech kritik, včetně svého divadelního představení, ve stresu. Jsou mu vzaty veškeré jistoty jeho životního činění. Dítě je zmateno. Role pedagoga, důvěra v něj a víra v dobré dílo, je zpochybněna nekompromisní kritikou. Ani slůvko pochvaly za jejich práci, tvoření, za snahu předat svůj dobrý úmysl. Z takových kritik se buduje nezdravá soutěživost a agrese. Viz sportovní utkání. Uspěl? Neuspel! Pryč s ním!

Samozvanecké kritiky, jak se má dělat a nedělat divadlo, berou svobodu tvoření. Divadlo není jen sterilní ukázkou tvořivých dovedností. Je také svébytným živým organismem, hrajícím ne pro teoretickou porotu, ale pro diváky. Naše divadlo u dětských diváků (těm také bylo určeno) i krajské poroty uspělo.

Obávám se, že avantgarda tvořivé dramatiky, která v totalitním systému vykonala mnoho dobrého, neodolala pokušení převzít syndromy toho, s kým a s čím bojovala.

Pedagog nepracuje s dětmi pro svou prestiž. Úkolem pedagoga je pomáhat objevit dítěti jeho duši tak, aby pocítilo, s jakým úkolem a darem přišlo na svět. Je to dlouhá a náročná cesta. Myslím a jsem přesvědčena, že obzvláště na divadelních přehlídkách dětí by si toho kritika měla být vědoma. A hledat způsob projevu nejen kritického, ale i pochvalného.

*Režisér a pedagog
Irena Truhlářová*

A ještě názory zvenčí

Měla jsem možnost vidět divadelní představení **Zatoulání hrošici** ZUŠ Vysoké Mýto. Vnímala jsem, že děti různých věkových skupin s nadšením reagovaly na jednotlivé situace a jejich proměny. Po přečtení kritiky v Deníku DS jsem si kladla otázku, na kolik jednoznačné zhodnocení ve smyslu "nepodařená inscenace" může zasáhnout sebedůvěru dětských herců a ovlivnit jejich motivaci a chuť do další práce. Nerozumím tomu zcela, včetně konstatování, že "námět byl zřetelně pod věk 13 ti až 15ti-letých dívek". Odedávna ti velcí zprostředkovávají divadelní pohádky těm malým. Podobně bychom mohli vyčítat dospělým profesionálům divadla Drak, že náměty neodpovídají věku herců.

Prekvapilo mě, že převaha zveřejněných recenzí v Deníku DS č. 2 vyznívala spíše negativně. Z psychologie víme, jak důležité je nejprve nalézt něco pozitivního a toto ocenit, na základě čehož je pak člověk více otevřený a schopný přijmout i kritické výtky.

*PhDr. Leona Dolejšová,
Pedagogická fakulta UHK*

Představení **Zatoulání hrošici** souboru **Charouš** ze ZUŠ Vysoké Mýto mi připadá jako milá podívaná pro děti, dospívající i dospělé a vůbec se nepozastavuji nad jakousi ne-logičností příběhu, jak napsala paní Machková ve své kritice. Příběh je zřetelný a jasný: malí hrošici rozbíjejou při hádce obrázky, a ve strachu, jak to vysvětlit mamince, utečou. Slon je odvede do cirkusu, kde vládne zlý ředitel. Ten je zavře do vězení. Hrošici se nechtějí vzdát bez boje, a tu pomůže čert a odnese ředitele do pekla. Důvěřivý slon se ujme vlády a všechna zvířátka zavřená v cirkuse vysvobodí, ona ale nemají kam jít a tak jim hrošici nabídnou nový domov u nich doma. A hrošici poznají, že zbabělost se nevyplácí.

Pravda, na první pohled kýčovitě, ale pohádkové příběhy kýčovitě pro-

stě jsou a budou. Myslím si, že děvčata z Vysokého Mýta se s tématem vypořádala obdivuhodně. V představení je cítit přátelská atmosféra, vyzařuje energie, sebranost, smysl pro pohyb a divadlo vůbec, a hlavně se ani chvíli nenudíte. A byť jsou loutky nesourodé a působí občas komicky, myslím, že to byl záměr a беру to jako milý typ humoru.

Připomínka, že námět byl pod věk děvčat mi přijde jako špatný vtip. Pravda, náměty typu "být či nebýt", působí v dětském zpracování vždy trochu křečovitě, ale tak jako tak se na nás tato témata hrnou ze všech stran. Proč to však brát jako zápor, když na mě celé zpracování působilo upřímně a pozitivně.

A co dodat k poslední větě své kritiky? Pokud paní Machková mluví o jakési nelogičnosti, popravdě mi nelogické přijde hlavně to, že se nedívá na inscenaci trochu víc dětskýma očima. Mnohem víc nelogičnosti nacházím ve faktickém a urážlivém napadení inscenátorky.

A chtěla bych se zeptat, zdá existuje nějaký zaručený recept, jak se divadlo dobře dělat dá.

Markéta Nedbalová,
studentka divadelní vědy MU
(red.krác.)

*A na závěr ještě jedno
zamyšlení, které vzniklo
na základě účasti na národní
přehlídce, tentokrát Wolkrův
Prostějov. A protože se jedná
o zamyšlení obecnější,
týkající se rovněž smyslu
účasti souborů na přehlídkách
a následujícího hodnocení
porotou,*

*do rubriky Škola hrou,
tentokrát tomuto tématu
věnované, je přirazujeme.*

A ještě jedna poznámka.

V letní Hromadě 2003

*jste si mohli přečíst
obdobnou reakci na účast
souboru na WP*

z pera Emy Zámečníkové.

(Div. Hromada č. 27/03,
str. 33)

Wolkrův Prostějov očima jednoho z účastníků aneb několik poznámek k hodnocení amatérských divadel

„Nepočneš-li s tím, že s úmyslem autorovým souhlasíš – a to můžeš jen jeho opakovaným prožitkem, láskou – nemůžeš jej ani poznat, tím méně soudit, neboť poznání je podmínkou soudu. Kritika je fenoménem *aktivní sympatie*.“ (z eseje Václava Černého: „Co je kritika, co není a k čemu je na světě.“)

Je to třináct let, co jsem naposledy zavítal na festival Wolkrův Prostějov a dodnes na to v dobrém vzpomínám. Báječná atmosféra, pozoruhodné přednesy, inspirativní divadla poezie (fenomenální dadaistické pásmo René Levinského!), náročná porota. Když jsme se na letošní krajské přehlídce Audimafor v Kostelci n./O. dozvěděli, že nás porota nominovala na Wolkrův Prostějov (inscenace „Kousky (z) Ivana Wernische“), mí žáci doslova jákali nadšením. V jejich i mém povědomí byl WP symbolem nejvyšší kvality a naši nominaci jsme chápali jako velkou

čest:

Jak tvrdý ale bývá občas náraz reality! Řeknu to rovnou: Wolkrův Prostějov mě zklamal v mnoha ohledech. Mohl bych psát o podivné organizaci (na jedné straně ubytování v luxusním tříhvězdičkovém hotelu, na straně druhé si každý účastník hradí všechno sám – včetně jízdného a stravy – a ještě k tomu platí účastnický poplatek!), mohl bych psát o slabé úrovni divadel poezie (bohužel jsme neviděli vítězné představení, které bylo údajně dobré), chci se ale zaměřit na něco jiného – na výkon poroty.

Nejde mi o to, že porota naše představení nehodnotila pozitivně – na to má každý právo a vůbec bych se proto nezlobil. Jde mi o to, jakým způsobem hodnotila. V krátkosti nastíním, jak diskuse s porotou proběhla.

Úvodního slova se ujala jediná žena v porotě paní Zemančíková, která přítomné několika větami uvedla do díla Ivana Wernische. Pak konstatovala, že jsme Wernischovu poetiku, dle jejího názoru, zcela minuli, což se snažila doložit asi dvěma příklady. Názor paní Zemančíkové plně respektuji, i když s ním nesouhlasím. Každý cítí „svého“ básníka jinak.

To, co ale zaznělo po té, byla pro mě ukázka nevstřícného a nekompetentního přístupu k hodnocení divadelního představení. Slova se ujal pan Maršálek, který řekl, že se asi špatně vyspal, a že by na nás musel být zlý, což prý nechce, takže bude radši mlčet. Přesto pan Maršálek nemlčel a přidal ironický vtip, že za to, co jsme provedli s Wernischem by na nás nejradši podal žalobu za autorská práva. Následoval rozohněný výlev režiséra Lipuse, který pětkrát za sebou opakoval, že se přeci musíme „alespoň na chvíli zamyslet nad tím, kde naše představení chceme hrát!“. Narážel na fakt, že jsme zvolili jeviště velkého divadla a ne malý klub Duha, který by prý našemu představení svědčil daleko lépe. My – odsouzení do role neschopných diletantů, kteří neví o divadle naprosto nic – jen tiše pozorovali jeho vášnivou přednášku o tom, „jak je volba prostoru zásadní věc“. Že by se ales-

poň zeptal, proč jsme zvolili tak, jak jsme zvolili, ho nenapadlo.

Čtvrtý porotce, Mirek Kovářík, člověk, jehož si jinak velmi vážím, se do hodnocení zapojil jen poznámkou, že nám občas váznul temporytmus. Protože jsme zřejmě nevypadali dostatečně chápavě, dodal ještě, že to je jako metronom, který jel občas naprázdno. (Vzpomínám si, jak se jednou rozčílil Jan Kačer, když nějaký kritik vyčetl jeho představení temporytmus. Vadila mu vágnost takové poznámky. Docela ho chápu. Řekne-li kritik, že v představení vázne temporytmus, je to jako by se lékař omezil na konstatování, že pacient je bledý. Špatný temporytmus, stejně jako bledost, jsou pouze projevem něčeho, co by měl kritik i lékař nejprve pojmenovat.)

Následovaly asi dva názory diváků, kteří jen přilili oleje do ohně a diskuse skončila. Mirek Kovářík se mě ještě otázel, jestli chci něco dodat. Nechtěl jsem. Pro úplnost doplním, že pátý porotce na diskusi vůbec nepřišel, neboť spěchal na vlak (den před skončením festivalu, dodávám).

Aby bylo jasno: náš prostějovský „propadák“ tady nepopisují proto, abych teď – po vzoru fotbalových fanoušků – spílal „sudím“, že nám uškodili. Taky se mi ale nechce nad vším jen tak mávnout rukou. Myslím, že je správné poskytnout touto formou organizátorům soutěže zpětnou vazbu. (I z toho přízemního důvodu, že účast na podobných kláních začíná být poměrně drahou záležitostí, a když se nám dostane takového „přijetí“, tak, upřímně řečeno, nevím, za co platím – za arogantní chování porotce Maršálka?) Opravdu mě mrzí, že žáci, kteří odjíždějí celí natěšení a nemůžou se dočkat vystoupení, vrací se domů znechuceni, plni pochybností o tom, co udělali špatně. To že má být výsledek práce poroty národního kola?!

Malá odbočka. Jsem žákem Ivana Vyskočila, studoval jsem na jeho katedře autorské tvorby a posléze jsem se stal jeho asistentem. Bylo to pět let studia, při němž jsem měl možnost poznat, co to znamená tvořivá reflexe a jak zásadní má význam.

Podle Vyskočila je reflexe zkušenosti jedním ze základních kamenů každého tvůrčího procesu. Něco udělám, o něco se pokusím a po každém takovém pokusu by mělo následovat pojmenování toho, o co mi šlo, jakých chyb jsem se dopustil, jaké možnosti se mi odkryly. Tak také probíhala každá hodina dialogického jednání (kdo o dialogickém jednání nikdy neslyšel, může si představit něco jako úplnou improvizaci v prázdném prostoru, při níž nemám dopředu připraveno žádné téma). Student si v hodině něco vyzkoušel a Vyskočil (případně asistent) jeho pokus v zápětí refletoval. Všiml si přitom celé řady věcí – psychosomatických aspektů chování (křečovitost, neuvolněnost), hlasového projevu, frázování, domýšlel jednotlivé motivy, pojmenovával naznačená témata atd. Každá reflexe byla co možná nejvíce konkrétní, nikdy jsem neslyšel výroky typu „líbilo - nelíbilo“.

Ale hlavně: vždy se vše odehrávalo v **přátelské a vstřícné atmosféře**, na níž si Vyskočil velmi zakládal (což neznamená shovívavost nebo opatrnost – naopak: problémy se pojmenovávaly velmi otevřeně, ale s klidem a bez negativních emocí). Reflexe nikdy nepřešla do roviny osobní kritiky, po níž by se student cítil zahanben nebo ztrapněn. Bylo by to zcela proti duchu toho, jak Vyskočil se studenty pracoval. Šlo o věcné pojmenování problematických momentů, domýšlení naznačených možností, v neposlední řadě také o povzbuzení a inspiraci k dalším pokusům.

Smysl odbočky je, myslím, zřejmý. Způsob reflektování, jaký zavedl Ivan Vyskočil na katedře autorské tvorby, by mohl být i návodem k hodnocení divadelní inscenace.

Bereme to skoro jako samozřejmost, že si během festivalů a přehlídek povídáme s porotou o naší práci. Mnohdy se bohužel setkávám i s postojem, že aktéry názor poroty nezajímá a odjíždějí ještě před hodnocením. Je to obrovská škoda. Bez reflexe není tvůrčí proces úplný. Horší ale je, když se na diskusi těšíme, když chceme slyšet názory fundovaných a místo přátelské, otevřené diskuse, dostane se nám studená sprcha pou-

čování, negativních výpadů nebo dokonce ironických poznámek.

Vstřícnost, otevřenost, snaha porozumět, případně poradit, jedním slovem **aktivní sympatie**, jak krásně říká Václav Černý, měly by být při hodnocení amatérského představení základními východisky práce poroty. Pokud se tak neděje, měli bychom na to poukazovat, a to veřejně a nahlas.

S úctou proto vzpomínám na Lenku Chytilovou, Z. A. Tichého nebo Vladimíra Hulce, kteří hodnotili naše představení v Kostelci n/O. Při podrobném rozboru našeho představení dovedli pojmenovat některé věci tak, až jsme byli sami udiveni, co všechno v našem malém představení odkryli.

Celý „problém“ poroty začíná u toho, kdo porotce jmenuje a jak se mu podaří porotu sestavit. Právě na organizátorech leží v tomto ohledu největší zodpovědnost. Máme štěstí, že se to právě v našem kraji daří. Přejí všem organizátorům přehlídek a festivalů, aby se jim dařilo „namíchat“ porotu, tak jako se to letos podařilo Nadě Gregarové při Audiomaforu v Kostelci nad Orlicí. (Pro úplnost: kromě zmiňované Lenky Chytilové, Z. A. Tichého a Vladimíra Hulce byl v kostelecké porotě ještě Štěpán Chaloupka, Jirka Dobeš a Jožo Krasula.)

*Tomáš Komárek, divadelník
a pedagog trutnovské ZUŠ.*

Nepřehlédněte!

Připravujeme "**klub dětského divadla**". V sobotu 25. září 2004 zahájíme první schůzkou občasně a pravidelně setkávání. Pokaždé se budeme zabývat určitým aktuálním tématem, a k tomu bude možné konzultovat problémy, které vás právě trápí v práci s vaším souborem. Uvítáme i vaše nápady a témata, která by vás zajímala. První setkání bude věnováno dramaturgii.

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

Pohárek SČDO 2004

Na úvod musím konstatovat, že ročník s číslem 32. Pohárku SČDO ve Velké Bystřici byl úplně stejný jako ten předcházející, a na vlas podobný tomu, který jsem tam viděl i v roce 2002.

Nic se nezměnilo na tom, že v sále není možné se ani pohnout, protože jakýkoliv, byť sebemenší pohyb, se po uvolněných prknech přenesl na jeviště, kde se proměnil v nesnesitelný hluk. Stejně jako loni začne uprostřed jednoho výstupu zavát místní rozhlas na brigádu úpravy návsi. Ti další účinkující, stejně jako loni, musí bojovat s tím, že kolem projíždí svatebčané, kteří o sto šest troubí. Dalšího mladíka, který se vrhl do prožitku svého monologu překvapí traktor, který se vrací z pole a je slyšet mnohem víc, než jakékoliv další snažení dotyčného. A když se zdá, že všechna úskalí jsou překonána, tak stejně jako loni i předloni vypadne proud. Letos dokonce třikrát! A tak se soutěž přeruší a čeká se. Někdy dvacet minut, jindy čtyřicet. Marie Živná, která bojovala s monologem z hry *Commedia finita* byla pak překvapena tím, že při vzpomínce na Emu Destinovou začalo něco neuvěřitelně na jevišti vrčet a skřípat. Znělo to jako porouchaný vysavač. Seběhli se technici a za zády nebohé herečky cosi opravili a do něčeho kopli – po chvíli hluk překvapivě ustal.

Nic se nezměnilo na dramaturgické slabosti, kterou poslední ročníky Pohárku SČDO nabízejí. Za tři roky jsem si musel vyslechnout už sedm úryvků z Čapkových Apokryfů,

i když někdy dobře udělaných. Znovu se objevily v dramaturgii Brejle, po kolikáté už? I když teď mířím i do vlastních řad, prostě tento fakt je neoddiskutovatelný. I další tituly se opakují s železnou pravidelností – *Commedia finita*, *Sluha dvou pánů*, *Sen noci svatojánské*... K oživení trochu ponuré a bezinvenční dramaturgie mohly přispět dvě královéhradecké dívky – Simona Hřebíčková a Kristýna Langová. Jenže ty národní přehlídky, stejně jako v předcházejících letech další Hradečáci, opět bojkotovaly. Jenže čím dál tím víc je začínám chápat...

Nic se nezměnilo ani na postavě průvodkyně. Moderátorský styl Marie Pecúchové je zvláštní kombinací neotřelé jedinečnosti, s mírnou dávkou trapnosti a neumětelsví, které má ve formě, jakou umí jen Marie Pecúchová, své osobité kouzlo. Člověk jí občas!!!! odpustí i pískání na prsty a jiné pokřiky, ale opravdu jen občas. Co však nedokážu odpustit, je postava Jitky Smutné, která se svezla letos v programu jako druhý průvodce. Tam byla hranice trapnosti a nedůstojnosti překročena měrou vrchovatou. Vyprávět jedním obrovským dvacetisekundovým „šumlem“ o tom, že bude udělena i cena za jevištní mluvu, může působit jako hezká parodie. Pokud to ovšem bude jen jediný prohrěšek a nikoliv vrcholný výkon. Vyslovovat zkratky ZUŠ a KD tak, jak se píší a udělat několi-krát z divadelního spolku Krupka divadelní spolek Trubka, by nezvládl ani mistr pokleslé zábavy Petr Novotný...

Nic se nezměnilo ani na nepochopitelném rozhodování porotců z SČDO. Sbor moudrých hlav ve složení Zakopal – Vrchovský – Ne-kuža – Szymiková letos výrazně

omládl. SČDO je často obviňováno ze zkostnatělosti, ze staromilství. Z letošního rozhodování jsem dokonce měl dojem, že chtějí porotci dokázat, že to tak není. A tak se oceňovaly ty příspěvky, kde se nejvíce běhá, kde se jezdí na kole, kde to zkrátka nejvíc „žije“! Jenže nakonec byla přehlídka výsledků podivuhodnou směsicí bez ladu a skladu. A tak na místa nejvyšší nakonec vystoupal v dialogu tandem Tomanová – Šulc s Donem Pablem, Donem Pedrem a Věrou Lukášovou. Tam se skákalo přes židle, házelo jablkem a běhalo po sále. V mužském dialogu laureát Jonáš Konývka zase jezdil na bicyklu a mnohokrát předvedl, že ze sedla kola dokáže představovat i rekvizity. A konečně v monolozích žen, jaký div! Apokryfy Karla Čapka a Irena Víznarová. Nejstatičtější počin letošního národního kola. Bezduchý pohyb ženy kolem metrakové postele, která nemá na jevišti vůbec své opodstatnění... Zkrátka rozhodování poroty v tomto případě opravdu vůbec nerozumím, ale to konec konců není moje věc.

A co Východočeši? Jak jsem říkal, dívky z Hradce Králové se přidaly k bojkotu. Jiří Vencel předvedl s bravurou sobě vlastní individuální výstup s loutkou Až jednou v roce 2078. Povedlo se mu to mnohem líp než na krajském kole, ale už předvedl mnohem lepší výkony v předcházejících ročnících. Z důvodu totální absence konkurence v této kategorii také nebylo co hodnotit. A pak ještě moje ovečky – Olga Vetešníková a David Polách z pardubického EXILU. Ti ve Velké Bystřici odříkali sice úplně všechno, co měli, zahráli co jim nakázal scénář a režisér, ale rozhodně nedokázali najít ve svém výkonu hloubku a rozměr, a tak je

celkem pochopitelné, že letos odjeli s prázdnou.

Vraceli jsme se v sobotu 24. dubna noční Hanou směrem do východních Čech. Lehce prší. Ujedeme pár kilometrů a stoupáme do Mohelnického kopce. David Polách se mě ptá, proč jezdíme do Velké Bystřice. Podle jeho slov bychom měli jezdit tam, kde se můžeme inspirovat a kde nám to bude nějakým způsobem prospěšné. Ptá se na můj názor. Mlčím. Musím přepnout dálková světla, protože proti nám jede kamion. Stěrače jezdí zoufale po čelním skle. Souhlasím s Davidem. Asi se příští rok připojíme k bojkotu.

Petr Kouba

Od Jiřího Vencly, který se Pohárku SČDO zúčastnil mimo soutěž s výstupem "Až jednou v roce 2078"

Zatím v krátkosti bych chtěl sdělit, že vedoucí poroty, přítel Dušan Zakopal (pro úplnost uvádím ještě celou porotu - př. Ladislav Vrchovský, Hynek Nekuza, Regina Szymiková a tajemníkem byl Ivo Kolařík), sdělil k mému výstupu, že přestože výstup se vymyká snad všem regulím, tak souhlasí s čestným uznáním Ing. Tomáše Hradila, ředitele národního kola - ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ ŘEDITELE SOUTĚŽE - OSOBITÝ PROJEV.

S pozdravem a na spolupráci se těší
Jirka Vencel, Česká Třebová
Jiří, blahopřejeme Ti!
red.

NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA JEDNOAKTOVÝCH HER V HOLICÍCH

proběhla již tradičně jako bienále, a nelze říci, že by se neurodilo. Vavříny si tentokrát zaslouženě odvezli mladíci z Frýdku - Místku, kteří provětrali holický kulturní dům průvanem nakažlivého naturštického autorství a jejich vpravdě rustikální kousek vzdor drsnému tvarosloví

DS (a) Mat'ák - Brejle, foto archiv

přechází ve smutnou zprávu o tom, jak havířina mizí v nenávratnu na márách privatizací a tržních kapitalismů. Odvážná show končí prostě nostalgickým „rautem“, při němž divákovi hořkne na jazyku lignitový prach. A jak že se nazývá onen pozoruhodný opus? IMPERIUM VRACI UHLO (vše po ostravsky kratce).

Mezi „aktovkáři“ z Ústí nad Labem, Velké Bystřice, Polné, Benešova, Neratovic a Aše se o nějakou tu cenu ucházeli též tři soubory východočeské, leč ty letos na žádné vavříny nedosáhly.

Pardubický (a) Mat'ák se představil oblíbenými Císlarovými BREJLEMI v režii Ivany Novákové. Jitka Janebová jako Vilma a Petr Kouba jako René byli tentokrát přesvědčivější ve svých sólových partech. Následná partnerčina poté v leccems přesáhla obvyklé mantinely uvěřitelnosti hereckého jednání, navíc byl v těchto pasážích Císlarův text neustojně „obohacen“ o žhavé aktualizace.

Českořebovský Triarius přivezl tvar, jež označil za hororově - absurdní koláž - SRDCE ABRAMA DĚMJONOVICĚ. Českořebovským nelze upřít dramaturgickou odvalu, která zatím jde o krok před hereckými možnostmi některých členů tohoto sympatického souboru, jehož hlavní devízou je nepochybně hledačství.

Poctivý pokus domácího souboru z Holic tentokrát ztroskotat právě na oné přílišné poctivosti, resp. důvěře v kvalitu textu Františka Nepila, jehož literárnost se prostě dramatičtější nepodařilo zdolat a převést ji na divadelní prkna jinak, než mnohmluvně.

Pavel Hladík však želet nemusí, neboť jedna velká cena mu přesto nesporně náleží (a Lud'kovi Kaplanovi). Přehlídka v Holicích byla zorganizována s přehledem, moderována s nadhledem a vtípem!

Josef Tejkl

DS Triarius - Srdce Abrama Děmjonoviče, foto M. Drtina

PRIMA SEZÓNA NÁCHOD

je festivalem velkého rozmachu, my se však zaměříme „pouze“ na jeho část divadelní, koncipovanou jako celostátní přehlídka studentského divadla.

Sešly se zde studentské soubory z Kralup nad Vltavou, Brna, Prahy, Kourimi, Opavy, Liberce, Jihlavy, Rosic, Ostrova, Příbora...

Jak dopadli Východočeši?

Trutnovská ZUŠ odehrála „Kouřsky (z) Ivana Wernische“. Na regionální přehlídce v Kostelci trutnovským vše vyšlo lépe – v Náchodě se ztratily v improvizovaném prostoru přednáškového sálu jemné poetické šprýmy, úplně vyšel snad jediný (Klanění králů).

Gymnázium Turnov přivezlo parafrázi Shakespearova Romea a Julie v režii Petra Hakena. Jejich pokus, vnímaný jako úctyhodný, narážel na dramaturgické nejasnosti a leckde prvoplánové herectví nezkušených mladíků.

Sympatický souborek ústeckoorlického gymnázia, náležející věkově spíše Dětské scéně, přivezl decentní přepis jedné z fantastických povídek Raye Bradburyho. Subtilní představeníčko pod názvem „Celé léto v jednom ohni“ se vyznačovalo kultivovaností zvukového plánu a vytříbeným viděním výtvarným (stínohra), rezervy mělo ve scénáři.

Bezkonkurenčně si ovšem vedly na letošní Prima sezóně obě formace Emy Zámečnickové z královéhradeckých Jeslíček! Jedinou možnou nominaci na Jiráskův Hronov 2004 udělila porota inscenaci ZATRACENÝ CHLAPI, jejíž půdorys invenčně režisérka čerpala z tvorby básničky Wendy Coope. Inscenace je vyrovnaná ve všech užitých složkách, bez hluchých míst, má obdivuhodný tah a na aktérky radost pohledět (dobrá, i na aktéra).

„Něco z Dekameronu“, inscenace téhož divadla a téže režisérky, obdržela 2. doporučení na Jiráskův Hronov. Síla tohoto Dekameronu je v cudném zjevování erotiky (a postě se potvrzuje, že tím účinnějším),

v přesném stylizovaném herectví a citu pro rytmus, v muzikálnosti... atd. atd. Jedinou, bohužel zřejmou slabinou, je nevyrovnanost jednotlivých příběhů (tří) a jejich problematické řazení v organismu inscenace s ohledem na gradaci.

Josef Tejkl

RAZANTNÍ ŽEŇ V PÍSKU

Ano, dá se to říci o celé letošní přehlídce Divadla v pohybu, a Východočeši na ní opravdu patřili k nejrazantnějším z razantních. Již páteční prolog nesl se v jejich režii.

Rozjeli to nejprve Černí šviháci z Kostelce nad Orlicí se **Solnými sloupy**. V Divadle Pod čarou se kostelečákům dařilo a jejich výkon byl porotou reflektován barvitě a košatě od lidového jarmarečního divadla po anarchistický výkřik, pouze Z. A. Tichý držel v tomto případě bobříka mlčení. Kromě něj zasedli v písecké porotě Vladimír Hulec, Peter Janků, René Vápeník a Karel Tománek.

Vzápětí umyl auditoriu hlavy českořebovský Triarius, jehož **Vánoce u Ivanovových** (A. Vveděnskij) se rozhodně s divákem nemazlí, s hercem ještě méně. Taktéž českořebovští zapracovali na sdělnosti své kruté výpovědi a jejich opus se dočkal smysluplné reflexe.

V sobotním přehlídkovém maratónu Východočešy zastupoval Zdeněk Vrága, známý to solitér a hoteliér, s **Popisem lázní Kuks** G. B. Hankeho. Sólóvý výkon prý Mistrovi nevyšel podle jeho představ, nám se zdálo, že bezpečně zaujal plný sál a nedopustil, aby pozornost ochabla. Pravdou však je, že porota se v náhledu na tuto produkci velmi různila a vcelku byla chápána spíše jako oživení přehlídky méně obvyklým žánrem.

Budeme-li důslední, nepřehlédneme, že v pražské formaci Divadlo bez záruky (**Ramon**) se vyskytly dvě Východočešky, fungující též v královéhradeckých Jeslíčkách, Monika Fejglová a Gabriela Vlková. Vedly si zdatně, hříčka Sergiho Belbela byla ostatně režisérkou Simonou Bezouškovou invenčně vystavěna.

Nedělní program, zdánlivě Východočešů prostý, takovým nebyl. Společnost Dr. Krásy v čele s Petrem

Černí šviháci - Solný sloup, foto J. Portyková

Lantou /momentálně naturalizovaná v Praze/ má tak zjevně úpické kořeny, že ani profesionální akvizice, Lantou najaté, nemohou jeho rustikální původ zakrýt. Nečiní tak ostatně ani sám režisér, jenž se v programu hrdě hlásí k učňovským létům u Pavla Švorčíka a vyznává se z obdivu k jeho současným inscenacím (Lucerna). Jedině tak mne snad mohlo napadnout, že tato dvě díla mají překvapivé množství analogií-tedy **Blíží se den, kdy vás budu milovat** (Lanta-Verne) a Švorčíkova Lucerna.

Postmodernost Lantových postupů a nesporně uhrančivá scénografie omráčila porotu natolik, že Společnost Dr. Krásky nominovala na 74. Jiráskův Hronov. Takže se blíží den, kdy pořadatelé chtějí nechť budou muset odvolat doživotní zákaz vstupu Petra Lanty do hronovského svatostánku. Blíží se den, kdy ho budou milovat.

Nominaci na Hronov si kromě Petra Lanty odvezla ještě **Antigona: Odjezd!** sympatického plzeňského souboru TYAN, jež je šťastnou parafrází Sikorova textu Smetení Antigony, s akcentem taktéž ve složce scénografické.

Doporučení padla čtyři, dvě míří do Východních Čech /Solný sloup/, **Vánoce u Ivanovových/**.

Nejpříjemnější je však konstatování, že ze **šestnácti** představení písecké přehlídky snad pouze dvě na tuto přehlídku zabloudila omylem. V ostatních čtrnácti případech jsme byli svědky snah o výpověď, někdy zoufalou či krutou, pokaždé však upřímně míněnou. A dále se tak veskrze poučeně a divadelními prostředky. To je slibné.

Josef Tejkl

TRIARIUS NA ŠRÁMKOVĚ PÍSKU 2004

Světlem hýbou děti. Stromek je vzhůru nohama. Chůva sestřičku sekyrou zabila. Vánoce ještě nikdy nebyly tak perverzní. Co naděláš.

Triarius - Vánoce u Ivanovových, foto M. Drtina

Ve dnech 28. – 30. května 2004 se v Písku konal již 43. ročník Národní přehlídky divadla v pohybu **Šrámkův Písek 2004**. Letos se této celostátně uznávané přehlídky zúčastnila již podruhé také u.s. **TRIARIUS** se hrou Alexandra Vveděnského **Vánoce u Ivanovových**.

Co s dětmi? Přiznejte si, že ani vám nejsou tak blízké. Jsou to cizí bytosti. A jde jim jen o dárky. Vychovali jsme z nich nenasytné konzumenty – značkové zmrldiky. Tak to je a z Vánoc je spotřební veletrh. Nenávidím Vánoce a rozzářené dětské oči.

**pátek 28/5 2004
14:00 ODJEZD**

Odjezd byl, jako téměř vždy, když někde vyjíždíme, hektický. Na poslední chvíli se vynořilo hned několik neodkladných záležitostí, které bylo nutno řešit. V Ústí byla zácpa. Plánovaný odjezd se proto o téměř hodinu a půl posunul, nervozita stoupala. Rychle se nakládaly zbytky kulisy a rekvizit. Část ansámblu byla na

cestě, část teprve vyjížděla. Hodně se telefonovalo a hledala se vhodná hudba do auta.

15:30 NA CESTĚ

Konečně vyrážíme. Před námi je cesta dlouhá tři a půl hodiny. Auto je plně vytíženo, vlek přeplněný kulisami připomínajícími starý šrot připojen. Za obvyklého rachotu rezatých kovových monster vyjíždíme ze Starého náměstí.

Jedeme jako o život. Vtipkuje se. Počasí se mění s každým kilometrem. Slunce střídá dešťová přeháňka. Blížíme se.

Litomyšl – Polička – Havlíčkův Brod – Humpolec – Tábor –

19:00 PÍSEK

Konečně jsme tu. Hrajeme za dvě a půl hodiny. Teď se zaregistrovat, objednat nocleh, svolat ansámbly a pustit se do příprav.

Nákladní výtah Divadla Fráni Šrámka vyváží na jeviště další a další věci. Každý, kdo má zrovna čas, pomáhá se stavbou scény. Zkouší se zvuk, směřují se reflektory. Každá rekvizita musí být na svém místě.

Čas je dobrý, do začátku zbývá hodina. Programuje se osvětlení.

Půl hodiny před začátkem vystoupení jsou již všichni v šatně. Vše je připraveno. Převlékáme se do kostýmů, čas na poslední cigaretu před vystoupením.

21:30 ZAČÍNÁME

Stojíme za oponou. V sále roste hluk. Přichází jeden z organizátorů, aby nám řekl, že porota je již na svých místech a že tedy můžeme začít.

Začíná devadesát minut našich Vánoc u Ivanových...

23:00 MÁME TO ZA SEBOU

Končí děkovačka, zavírá se opona, hledá se cokoliv k pití, pospíchá se na cigaretu. Máme to za sebou. Jsme spokojeni. S naším výkonem, scénou, publikem. Všechno klaplo. Poprvé vážně uvažujeme nad tím, jak to dopadne.

Dnes na této scéně již nikdo hrát nebude, s balením scény proto není kam spěchat. Zvolna bouráme lešení, okapy i svařený vánoční stromček.

Čekáme na vyjádření odborné poroty.

sobota 29/5 2004

01:15 ROZBOROVÝ SEMINÁŘ

Diskuse k jednotlivým hrám probíhá postupně tak, jak byly odehrány. Nervozita opět stoupá. Pět porotců se s vervou zakusuje do prvního představení.

Kolem druhé hodiny ranní se dostává konečně i k našemu pojetí Vánoc. Hodnotí se jasně, stručně, výstižně. Jeden z porotců zarytě mlčí. Dva se vyjadřují kladně, pozitivně, pochvalně. Jeden chválí – ale také vytýká. Čtvrtý již jenom vytýká.

Netušíme, na čem jsme.

Nad ránem jdeme konečně spát.

Během soboty jsme potom zhlédli devět našich konkurentů (celkem se zde o postup na Jiráskův Hronov utkalo 18 divadelních sborů). Odhadnout výsledek přehlídky se stalo nemožným. Každý ze soutěžících souborů se sem dostal přes síto regionálních přehlídek, každé představení bylo čímsi výjimečné.

Po celodenním divadelním maratónu jsme skutečně unavení. Po roz-

borovém semináři (rovněž se protáhl do ranních hodin) jdeme na kutě.

neděle 30/5 2004

08:00 BUDÍČEK

Do devíti musíme vyklidit 5. C, ve které jsme dostali na tento week-end azyl (společně s Černými šviháky z Kostelce nad Orlicí). Balíme naše osobní věci. Ansámbl zeštíhllel.

Kolem deváté skutečně odcházíme. Hledáme kavárničku, kde bychom se mohli probrat.

Starý Písek je líbezný.

U kávy poprvé nahlas zazní otázka: „Tak jak jsme dopadli?“ Nikdo nechce tipovat.

10:00 ROZLOUČENÍ

Vzhledem k tomu, že odpoledne máme každý nějaké povinnosti, jdeme se kolem desáté rozloučit. Domlouváme si informační kanály – dohoda zní: až porota vyhlásí výsledky, dají nám Černí šviháci vědět, jak jsme dopadli.

11:00 CESTA ZPĚT

Lehce po jedenácté vyjíždíme směr Česká Třebová. Byl to hezký weekend, shodujeme se. Zpět nespěcháme. Znovu se vracíme k představením, která jsme viděli. Atmosféra v autě je uvolněná. Jsme unavení, utahaní, ale spokojení.

Venku je nádherně.

Cestou se stavujeme na oběd.

16:00 DOMA

Před čtvrtou vjíždíme do našeho města. Čeká nás ještě uskladnění všech kulís a rekvizit.

Konečně vše hotovo. Je na čase zjistit výsledky.

Voláme našim kosteleckým přátelům. „Tak jsou tu dvě nominace. Na Hronov jedou Plzeňáci s Antigonou a Lantovci s Vernem. My máme doporučení na třetím místě. První doporučení máte vy. Gratulujeme...“

WOW. Tak to jsme nečekali. Doufali jsme, ale nepředpokládali. Jsme nadšení. Trochu jsme si zakřičeli. No koho by to napadlo! Hned tuhle milou zprávu voláme i ostatním hercům. Jiráskův Hronov!!!

Jo, byl to hezký weekend. Páni, potom, co nám z jednoho představení Vánoc odešla polovina sálu...

Písek je milé město. Hezké, klidné. Žijí tam moc sympatičtí lidé a dělají tam fajn divadelní přehlídku.

A vánoční stromček zavěšený špicí dolů – jim vůbec nevadí. – Možná se jim snad i líbí.

Někteří lidé dávají na Vánoce přednost jedličce, jiní smřčku, borovičku, nebo nazeleno obarveným záchodovým štětkám. Ti, kteří dosud nezanevřeli na vůni lesa v obývacím pokoji, si chodí vybírat své malé zelené mrtvolky na tržnici. Všichni pak doma zamaskují ten kousek přírody červeným a zlatým sklem a zpívají Radujme se veselme se.

FEMAD PODĚBRADY - DIVADELNÍ TŘEBÍČ 2004

Letošní přehlídka byla ve znamení různorodosti - z hlediska dramaturgie i z hlediska volby výrazových prostředků a inscenačních postupů. Viděli jsme celkem 22 inscenací a dá se říci, že každá z nich byla něčím zajímavá, každá se pokoušela o svébytnou výpověď či osobitý přístup k zvolené a ne vždy snadné předloze. Někdy se dařilo více, někdy méně, ale tak už to chodí. Čtyři z těchto inscenací byly východočeské a také ony nabídky řadu podnětů k zamyšlení, jak je ostatně patrné z následujících recenzí, které jsem na základě jednání odborné poroty psala pro přehlídkové zpravodaje a které si zde dovoluji ocitovat (v pořadí, v jakém jsme představení viděli).

Poděbradskou část přehlídky FEMAD/Divadelní Třebíč zahájilo Divadelní studio J.K.Tyl z Jičína inscenací aktovky Slavomira Mrožka *Kouzelná noc*. Mrožek a absurdní dramatika z 60.let 20.století vůbec se objevují na amatérských jevištích poměrně často i v dnešní době: při čtení se zdají být chytré, zajímavé a vzrušující. Ovšem převést je na jeviště není vůbec snadná věc a málokdy se to bezesbýtku podaří.

Jičínský soubor disponuje šikovnými herci, kteří nám poctivě, a na slušné úrovni, přetlumočili text. Ale

aby smysl hry založené na tezi byl sdělen, je třeba naplnit jej životem tady a teď, situacemi, normálním jednáním. Tohle tady tak docela nefunguje. Nejsou přesně určené a traktované vztahy mezi Panem kolegou a Drahým panem kolegou, jejich proměny. Všechno, co se děje, děje se jakoby náhodně, bez hlubších příčin a souvislostí. Jako příklad můžeme uvést, že nám pánové nezahráli dosti zřetelně, že je rozbitá postel, a proto ji chce Doktor vyměnit. To jest: příčina a důsledek. Všechno, co se uděje, by mělo mít svůj význam. Podobné je to i s obrazem na počátku: kde a proč se tam bere? Zřejmě má mít souvislost s dívkou, která později přichází. A kdo ta dívka je? Je reálná? Je sen? Jaký smysl tato postava má? Racionálně pochopíme, že je jakýmsi katalyzátorem všeho, co se pak začne dít a o čem hra vlastně je: relativizace dosavadní existence a hledání vlastní identity obou pánů. Absencí zřetelného režijního výkladu pak nejvíce trpí postava dívky, neboť v podstatě nemá (neví) co hrát. Také temporytmus inscenace je tím poznamenán: všechno se v podstatě hraje ve stále stejném, poměrně vleklém a pro diváka posléze únavném tempu. Přes všechny problémy je ale třeba ocenit odvahu jičínského souboru pustit se do vod ne právě stojatých a pro něj dosud neprobádaných. Odvedl poctivou práci.

Královéhradecké **Divadlo Jesličky** se představilo s dramatisací románu Ivana Alexandroviče Gončarova *Oblomov* v režii autora scénáře Josefa Tejkl. Převést tento tematicky obsažný román na jeviště není rozhodně snadné. Tejklova dramatisace se pokouší (na rozdíl od inscenací jiných divadel) podchytit všechny motivy v plné šíři a je kvalitním základem, na němž lze stavět. Pokouší se jít, stejně jako inscenace, cestou kladení otázek. Základním divadelním uchopením je pak koláž, budovaná na střetech drsného ruského života v kontrastu s lyrickými pasážemi Olžiných vztahů. Po zbytečně dlouhé expozici, v níž se dozvídáme, co je oblomovština, pracuje Tejkl v druhé části inscenace více se zkratkou, která je určitě zajímavější. Ale po celou dobu, kdy představení sle-

dujeme, klademe si řadu otázek. Především pociťujeme absenci akcentů, určitou bezbřehost v tom, co nám chtěli inscenátoři sdělit. Nečteme zřetelně téma, vnímáme jen atmosféru. Také prostor, v němž se hraje, není zřetelně tematizován: má onen most mezi diváky znamenat cestu odněkud někam (nikam)? Proč se na něm téměř nehraje a hraje se bokem, tedy v podstatě jako v kukátku? Vnímáme řadu náznaků možných témat a motivů, především prostřednictvím zajímavě a výrazně budované postavy Oblomova v provedení Antonína Fendrycha. Ale neorientujeme se zcela v postavě Olgy (Karolína Rozsivalová), která zůstává v poloze lyristu a důvody jejího jednání (vztahy k Oblomovi a Stolzovi – volba jedné ze dvou různých životních filozofií?) nám do značné míry zůstávají skryty. Vůbec herecká rozříštěnost je jedním z největších problémů této inscenace. Zatímco Fendrych a především také Jan Dvořák jako Zachar budují charakter svých postav zevnitř, v jiných případech (např. Taratjev, Doktor) dochází k zjednodušující vnějškové charakterizaci postav. Jasně sdělení tématu nečteme také proto, že všechno v inscenaci je akcentováno stejně, všechno má stejnou důležitost. To se pak odráží rovněž na vleklejším temporytmu inscenace.

I přes všechny problémy však je třeba podtrhnout, že Tejkl se svým ansámblem odvedl úctyhodnou práci.

Inszenace hry Josefa Tejkl *Solný sloup* v provedení **Černých šviháků z Kostelce nad Olří** se určitě setkává s rozporuplným přijetím, protože její druh humoru a výrazových prostředků není akceptovatelný pro každého. Tejkl v této své hře navazuje na některá svá dřívější díla z období totality (Ptáci na odstřel, Kde je zakopán pes) a klade si podobné otázky. V inscenaci tušíme záměr předvést svět, který totálně propadne zkáze, vyklenout oblouk od konkrétního českého bahna až k obecnějšímu nadčasovému pohledu na nevyhnutelnost zkázy pokleslého světa. Je to záměr pro mnohé jistě vzrušující. Ale jeho sdělení divadelními prostředky má řadu problémů a nutí nás klást si řadu otázek. Ne na

všechny dokážeme najít přesvědčivou odpověď.

Tušíme záměr zobrazit to nejnížší dno a největší bahno, tu nejnížší pokleslost, kterou jeviště unese. Ale jen tušíme a občas se ptáme sami sebe, zda je to opravdu pokleslost chtěná a ne jenom povrchní a neumělý pivní či televizní humor. Není totiž nastolen zřetelný klíč, který by nám odpověď na tuto otázku jasně zprostředkoval. Pokud se domníváme, že jde skutečně o záměrné prezentování pokleslosti, nabízí se další otázka: je vůbec možné realizovat tento záměr na jevišti tak, aby vše působilo bezprostředně, „neudělaně“? Zatím se na jevišti mísí výrazové prostředky natolik, že občas jen obtížně vnímáme, co je jen zachycení reality a co už symbol či metafora. Co je záměr a co je jen neúmyslná neobratnost. Tato skutečnost pak poněkud poznamenává i temporytmus inscenace. Také herecké prostředky jsou různorodé, v metaforické zkratce nejlépe vycházejí postavy Tchýně (Josef Žid), Medvídky (František Novák Michalec) a Slávy (Zbyněk Svoboda). Vynikající je výtvarné řešení inscenace – od stísněných králikáren až k závěrečnému stroboskopu a metaforické projekci.

Můžeme tedy shrnout, že jsme viděli úctyhodné dílo, které se sice nevyhnulo řadě problémů, ale které se snaží bez přikrášení reflektovat marasmus světa, v němž žijeme.

DOSPĚLÁ EMBRYA Divadla Jesličky ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové se představila s montáží povídek Josefa Škvoreckého, kterou uvedla pod názvem *Hořkej, opravdu hořkej*... Pod scénářem a režii jsou podepsáni Jan Dvořák a Monika Janáková. Představení mělo výborný začátek a okamžitě zaujalo. Minimalistická scéna byla maximálně zaplněna a využita, zvolené prostředky maximálně korespondovaly s duchem i jazykem Škvoreckého povídek. Texty nám byly demonstrovány a s nadhledem, vtipem a ironií komentovány – k tomu sloužilo především vynikající využití zavěšeného horizontu a okének v něm. Jako příklad si můžeme pojmenovat demonstraci lázní (ženy s lázeňskými „pítky“, v okénkách turisté s fotoapa-

ráty – nejprve němečtí, posléze ruští...). Podobně bylo pracováno i s hudbou. Ale posléze, zhruba od začátku hovorů o jazzu, se inscenace proměňuje. Zatímco zpočátku využíla prostředků textappealu, tedy demonstrace a komentáře, posléze nastolený princip opouští a sklouzává k hraní divadla, k prožitku. Škvoreckého duch se poněkud vytrácí a zůstává v podstatě průřez dějinami. K podobné proměně dochází i ve využití hudby. Ne zcela zřetelná je pak tečka inscenace, což může být důsledkem onoho posunu.

Přes tento problém inscenace v sále velmi rezonovala. Je až překvapivé, jak témata, v podstatě dávná a mockrát otřískaná, jsou stále velmi živá. Takže můžeme shrnout, že jsme viděli představení příjemné, které nás oslovilo i pobavilo.

Tolik tedy zmíněné recenze představení Východočechů. Novinkou v propozicích letošní přehlídky bylo, že umožňovaly odborné porotě přímo nominovat na JH pět inscenací a doporučit neomezený počet dalších bez uvedení pořadí. Dvě z inscenací – *Solný sloup* Černých šviháků z Kostelce nad Orlicí a *Hořkej, opravdu hořkej* Dospělých embryí Divadla Jesličky z Hradce Králové patří mezi šest inscenací, které porota doporučila k širšímu výběru na

Jiráskův Hronov. Takže jim držíme palce. Nominovány pak byly čtyři inscenace, které svými kvalitami přesáhly ostatní zajímavé, leč problematictější a nedodělanější produkce: *Goldoniáda* Divadelního studia PIKI Volyně, *Proti větru* (*Nahniličko*) Šumavského ochotnického spolku Prachatice, *Rakvičky* Divadla Kámen Praha a *Taková podivná kombinace citů* Rádobydivadla Klapý.

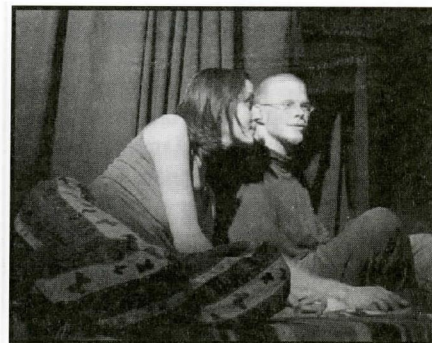
Alena Exnarová

Ocenění udělená Východočechům: Čestná uznání:

- Antonínu Fendrychovi za roli Ilji Iljiče Oblomova v inscenaci Oblomov Divadla Jesličky Hradec Králové
- Souboru Dospělá embrya Divadla Jesličky Hradec Králové za pokus o kolektivní výpověď v inscenaci Hořkej, opravdu hořkej

Ceny:

- Janu Dvořákovi za roli Zachara v inscenaci Oblomov Divadla Jesličky Hradec Králové
- Josefu Tejklovi za dramaturgii románu Ivana Alexandroviče Gončarova Oblomov
- Josefu Tejklovi za scénář a ideu scény k inscenaci Solný sloup Černých šviháků z Kostelce nad Orlicí

Hořkej..., foto M. Drtina

Východočeši přispěli do diskuse

Nedá se nic dělat. Naďa mě opět na redakční radě "zaúkolovala". (Všichni, kdo pro ni ku slávě amatérského dění pracujeme, víme, že to dělá neodolatelně a odmítnout se nedá, natož nesplnit!) "Napiš pár osobních, lidských hřejivých slov do rubriky Východočeši na národních přehlídkách k informacím Alenky Exnarové. Leč čas letí, v době, kdy se pokouším o splnění úkolu, mávají národem fotbalové vášně, a co že je proti nim naše malé amatérské divadelní zápření. Ale samozřejmě si odpovím, že i když je toto konání co do počtu menšinové, na významu se může směle s tím fotbalovým měřit. Nezáleží na tom, že žijeme v menšině, ale na tom, jaká ta menšina je a jaké místo v našich životech i životech těch, které svými výslednými produkty zásobuje, má. A myslím si, že z tohoto hlediska je ta naše menšinová hromada nepřehlédnutelně kvalitní.

Mám-li psát slova záhřevná, hřeje už to, jak jsme byli na letošní národní postupové soutěži FEMAD/Divadelní Třebíč jako Východočeši zastoupeni. Nejen počtem inscenací, ale i jejich divadelní kvalitou, a především inspirativností. Svědčí o tom i počet udělených i postupových doporučení. Poděbradskou atmosférou zahýbali Tejklovci. (Používám tohoto označení proto, že i když všude proklamované dělení na dva soubory - jesličkovský a kostelecký je možné přijmout, prolínání je třeskuté a Pepa Tejkl host jen jeden.) Vzbudili vzrušené diskuse o obou uvede-

Dospělá embrya - Hořkej, opravdu hořkej, foto M. Drtina

ných představeních (**Oblomov a Solný sloup**), ale svou životaschopnost dokazovali do rána bílého i v místním divadelním klubu. Diskuse v řeči vázané, zábava nevázaná. Své si ale také protrpěli, když se ukázalo, že vyřešení scénického prostoru pro Oblomova je v Poděbradech oříšek násobený ještě neodhadnutou a naddimenzovanou návštěvností. Hráli totiž nejen s diváky na jevišti po stranách, ale i s diváky v zádech v hledišti. I když mladé obecenstvo bylo ukázněné, inscenace ztratila mnohé ze své magické atmosféry. Takže jsem se nedivila Toníčkově Fendrychovi, když mi říkal, že už nemá sílu jít na hodnotící seminář. Ale škoda to byla, protože by se o sobě dozvěděl leccos pochvalného. Alespoň Honza Dvořák si naopak vyslechl a cenou měl stvrzeno, jakou že roli téměř životní v této inscenaci vytváří. Pepík Tejkl byl uznale skloňován jak s dramatisací Oblomova, tak později s vlastní autorskou předlohou Solných sloupů. Solné sloupky jsem si zase protrpěla já, protože jsem samou trémou za soubor (tzv. osobní metodičkovský syndrom) představení vzadu stála, abych při místech horších zbaběle prchala do foyeru a při smíchových výbuších se vracela, abych o něco nepřišla. Omlouvá mne snad jen to, že jsem inscenaci viděla už potřetí (a pokaždé jinou - kdo na to má mít nervy!) a že pořád ještě nedosahuje svého ambiciózního záměru, ani kvality textu. Pepa holt opět lepší jako autor, než režisér. Leč potvrzuje se, že pro své inscenace i zajímavý scénograf. Při vývoji této inscenace nás však doufám ještě leccos překvapivého čeká. Nebyli ale jen Tejklovci. Neobyčejně mile mě překvapili **jičínští**. Už jsem dlouho z tohoto města pohádek nic neviděla, ač vím, že aktivity jsou, že jsou i vyvedení Zajíčkové, ale nějak se tam přesunuli organizačně do župy pojizerské a míjejí mne. Ale ti tři, kteří tlumočili na jevišti **Mrožkovu Kouzelnou noc** by určitě patřili do té nejvybranější východočeské divadelní společnosti. Jejich snažení bylo velmi poctivé, posedlé a inteligentní. Těším se, že v každé další inscenaci to budou znovu potvrzovat. To, že zatím nedošli k výsledkům přehlídkově kýže-

nějším, pro mne není ani tak moc důležité. Víím, že v Jičíně jsou správně divadelně posedlí kamarádi. Ve svém celku pak byla poděbradská část národní soutěže velmi zajímavá, ale to si přečtete z per povolanějších na stránkách Amatérské scény. Pro mne byl její vrchol v inscenaci **Taková podivná kombinace citů**, kterou na motivy hry I. Bergmanna Podzimní sonáta přivezlo **Rádobydivadlo Klapý**. Neokázalé, pravdivé, herecky výborné představení. Svým ponorem do temných oblastí lidské duše mne opravdu zasáhlo. Vřasky uvidíte na Hronově, je to nominace. Stejně tak vám bude dopřáno i **Rakviček Divadla Kámen** z Prahy. Dokonce některým bude dopřáno i rakviček skutečných, i když našťastí pouze v jednom jejich sladkém naplnění. Poetika souboru nemusí být blízká každému, ale inscenaci je dobré vidět. Jen divák velmi povrchní by v ní nevycítil výpověď daleko hlubší, než to na ten první pohled vypadá. A ještě je to chytré divadlo.

V **Třebíči** jsme měli pouze jedno želízko v ohni. Byla jsem moc zvědavá, protože představení **Dospělých embryí Divadla Jesličky** jsem neviděla. O to příjemnější bylo překvapení. Pod názvem **Hořkej, opravdu hořkej...** předvedl Honza Dvořák se svou partou montáž z povídek Josefa Škvoreckého. Vyklubal se z toho angažovaný komentář k věcem a událostem již minulým, ale jak se ukázalo, stále živým. Navzdory některým problematičnostem (ostatně píše o nich Alena Exnarová ve své zprávě) představení vzalo publikum, takže si soubor užil zaslouženého dlouhého aplaudování. Řekla bych, že to byl skoro sukces. Přála jsem jim to. Zajímavé pak bylo i povídání v semináři, protože Honzova montáž nabídla intelektuální potravu pro diskusi. Inscenace byla doporučena do širšího výběru pro program Hronova. Pokud se tam nedostane, doporučuji, abyste se na ni přijeli podívat do Hradce. Jinak se ale v třebíčské části soutěže řadě souborů nezadařilo. V několika případech pak došlo i k těm tak těžko vysvětlitelným úkazům, kdy je výsledek favorizované inscenace úplně jiný, než doporučení. Stalo se to letos i tak renomova-

nému souboru jako je Česká Lípa. Takže jejich diskutabilní Višňový sad na Hronově neuvidíme. Nominována byla nakonec **volyňská Goldoniáda** a **ŠOS Prachatice** s inscenací hry J. Krause **Proti větru** (Nahniličko). Obojí kvalitní zábava divadelně zpracovaná a nápaditá.

Léta pokládám národní přehlídky FEMAD Poděbrady a Divadelní Třebíč za jedno z nejzajímavějších divadelních setkání. Podávají totiž dost široký obrázek o určitém typu divadla, které má v amatérském divadle nejširší zázemí. Jsou to také místa, kde probíhají nejucelenější a nej kvalitnější rozhovory o jednotlivých inscenacích. Letos byla jejich kvalita vzhledem k šíři i odbornosti poroty naprosto zřejmá a bylo zážitkem jednotlivé analýzy sledovat. V současné době to už není záležitost tak běžná a i proto stojí za to se takového setkání účastnit. Jsem velmi ráda, že řadu podnětů pro tato hodnocení přinesly i východočeské inscenace. To by mým mohlo být to hřejivé pomyšlení na závěr. Mně to alespoň hrálo a všem našim souborům za to patří dík.

Mirka Císařová

ZPRÁVA O CELOSTÁTNÍ DÍLNĚ DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ, která se konala 11. - 13. 6. 2004

Vše (recitování, semináře, papání, spínání a dal.) se odehrávalo ve Střední lesnické škole Trutnov. Kolem byl překrásný „lesopark“, avšak záhony přímo u domu byly dost zaplevelené... Asi se lesníci věnovali jen tomu lesu.

V lektorském sboru se sešly „staré známé firmy“: Jaroslav Provazník, Vlasta Gregorová, Eliška Herdová, Irena Konývková, Radek Marušák a Alena Palarčíková. Já jsem též nechyběla, ale byla jsem za „lektorku diskusního klubu pro doprovod solových recitátorů“. Práce naší party spočívala v pozorném vyslechnutí všech dětských recitací, v jejich důkladném rozboru v zákulisí a koneč-

ně v rozborových seminářích ke každé kategorii. Během seminářů zůstali děti + dospělí dohromady, lektori se rozdělili po dvou. Utvořila se „doupátka“ a zájemci si mohli vybrat, s kým se chtějí o výkonu pobavit. Já jsem odkráčela na odloučené pracoviště do vedlejší budovy a povídala si se zbytek dospělých doprovodů (kategorií, které zrovna nerecitovaly) – byli to miláčci, kteří dali přednost „intošskému“ rozboru dětské recitace před různými radovánkami (hospoda, odpolední siesta a pod.). Byli totiž osvobozeni od dětí, které v té době dováděly v dílnách. Dílny vedli studenti KVD DAMU a dělali to zřejmě velmi dobře, alespoň jak jsem mohla soudit dle rozzářených dětských zraků a velmi zasvěcených vstupů studentů do debat lektorského sboru. Dále měl sbor za povinnost strávit asi dvě kila salámu, protože nebyl čas odskočit si na oběd.

Děti byly nominovány z krajských kol (I. kategorie se národního kola neúčastní), celkem se představilo 74 recitátorů. Mohli předvést pouze jeden ze dvou připravených textů, což mne osobně dost mrzelo (někteří mne velmi zaujali a chtěla jsem je poznat i z té „druhé stránky“). Aula, (tak se říkalo sálu, kde se recitovalo), nebyla prostorem pro tuto činnost zrovna nejvhodnějším, (nekomorní, rušená zvuky a pod.), ale zřejmě je opravdu problém nalézt ideální prostor pro něco tak křehkého, jako je dětský přednes; a pro tak velké množství lidí! Možná proto nebyly děti vždy „v pohodě“. Celé to pro ně bylo opravdu náročné, hlavně psychická zátěž čekání na vystoupení, i když pořadatelé udělali hodně pro příjemnou atmosféru. Jako vždy se na dětském projevu odrazila poměrně dlouhá doba od nastudování textu; prostě pro některé již asi text ztratil na přitažlivosti. Proto se asi neustále ozývaly výkřiky „to bylo v krajském kole jiné!“. Co se dalo tedy s největší přesností hodnotit, byl výběr. Na něj jsem měla názor podobný jako na ty záhony: silně zaplevelený banálními, dlouhými, nicneříkajícími texty. Ty „lepší“ se zase dost opakovaly... Nejzajímavější „kousky“ bylo možné slyšet paradoxně ve druhé kategorii, nikoliv ve čtvrté, jak by se dalo očekávat.

kávat.

Ještě bych se měla zmínit, jak uspěly „naše“ děti, čili recitátoři nominovaní z královéhradeckého krajského kola. Dle mého názoru dobře: v jejich vystoupeních nebylo plevele... Nejvíce se mi líbila Karolína Jašková z Hradce Králové (II.kat., Ivan Martin Jirous „Ptala se Františky Marta“), nejsympatičtější mi byla Míša Šebestová z Trutnova (Malý princ podaný s překvapujícím zaujetím a citem). Ale touto chválou se nechci nikterak dotknout ostatních, všichni, včetně přítomných pedagogů, byli moc fajn...

*Ema Zámečnicková, Horní Černůtky
ve svátek Cyrila a Metoděje*

LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM

**Vybráno ze závěrečného slova
předsedkyně poroty Ivy Peřinové:**

(...) Bylo tu uvedeno 19 inscenací vybraných z krajských přehlídek a k nim bohatý doprovodný program. Kdybychom vypočítali průměrný věk účastníka letošní přehlídky, zjistili bychom, že české amatérské loutkářství rozhodně nestárne.

Jaké výrazné tendence tu bylo možné vypočítat? Za prvé, Chrudim přepadlo a uchvátilo DNO. DNO je to, co nabije sál. Nejen chytrou zábavou a skvělým muzicírováním, ale i původní dramatickou tvorbou. DNO ale neznamená rozednění z loutkářských temnot, v nichž se naše Múza občas ocitá. DNO je své a vnějším napodobováním jeho poetiky by bylo možné snadno sklouznout k pokleslosti.

Dále zde bylo k vidění i jakési vymezování se vůči hře s loutkou, či zesměšňování loutky jako výrazového prostředku. Nic proti tomu, má-li tento přístup co říci. Dobrá parodie však může vzniknout pouze na základě dokonalé znalosti parodovaného. A právě toho jsme tu v tomto případě mnoho neviděli. Je známo, že české loutkářství má bohatou tradici. Ale

záračnou moc loutky nám přijel předvést slovinský loutkář Matija Solce, toho času student 1. ročníku KALD DAMU. Neměli bychom - všichni my skvělí - nad touto skutečností trochu znejistět? (...)

Matija Solce, foto M. Drtina

Ocenění 53. loutkářské Chrudimi

- Cena za inscenaci Malé noční příběhy **Matiju Solceovi**
- Cena za inspirativní tvorbu **Diva-dlu DNO z Hradce Králové**
- Cena za inscenaci Dr Kraus **Divadlu DNO z Hradce Králové**
- Cena za inscenaci Ani Anička, ale Alenka souboru (**tentokrát**) **Harmonika z Městečka Trnávka**
- Cena za herectví s loutkou v inscenaci Malé noční příběhy **Matiju Solceovi**
- Cena za herecký projev v představení Kohout šáh... **Hedvice Řezáčové z Děčína**
- Cena za originální interpretační výkon v inscenaci Plechové pohádky **Pavlině Kordové z Liberce**
- Cena za objevnou dramaturgii inscenace Škola Kristova a škola světa souboru **Geisslers Hoffkomedianten z Náchoda**
- Cena za animaci předmětů a loutek v inscenaci Pidiženušky souboru **Bruncvíkové - Pidiženušky ze Svitav**

Nominace na Jiráskův Hronov

- **Matija Solce**, Malé noční příběhy
 - **Divadlo DNO z Hradce Králové**, Dr. Kraus
 - (tentokrát) **Harmonika z Městečka Trnávka**, Ani Anička, ale Alenka souboru
- Doporučení
- **Divadlo DNO z Hradce Králové**, Epos

Trošku východočeské statistiky:

Na území bývalého východočeského regionu existují dvě postupové loutkářské přehlídky, Turnovský drahokam a hradecká přehlídka v Divadle Jesličky. Tyto dvě přehlídky vypravily do Chrudimi 15 představení z celkového počtu 19 inscenací vybraných z krajských přehlídek do soutěžního programu. V otevřeném programu přehlídka nabídla 13 představení (doufám, že jsem to dobře spočítala), z toho 7 z východních Čech.

A ještě můžeme doplnit, že v loutkářském sboru pracovala Blanka Šefrnová ze Svitav a deník LCH, který letos vycházel pod názvem Kniha, byl dílem souboru DNO za přispění Michala Drtiny a Janičky Portykové z Hradce Králové.

Co dodat na závěr? Snad si jen přát, aby se loutkářské Múze ve východních Čechách dařilo stále stejně dobře, aby Turnovský drahokam i Divadlo Jesličky v příštím roce uvítaly a do Chrudimi vypravily opět inscenace kvalitní a inspirativní.

-ng-

Vybíráme z recenzí:

Žížaly

(Kristýna Matějová,
Divadlo Jesličky HK)

Práce inscenátorů je poctivá a stylizace tvarů a způsob manipulace např. so slimákom, žížalou či s vtákom určite zaujali každého. Problémom sa však ukazuje výstavba inscenácie jako celku, ktorá v tomto prípade akoby zaostávala za efektívnosťou jednotlivostí. Téma a až mys-

tifikační príbeh jednej žížaly, ktorej konce sa do seba zaľúbia, sa zdá byť nedopovedaný a len mechanicky ustrihtutý nápisom Konec. Tento prístup poznačil aj celkovú gradáciu inscenácie. Koketovanie so žánrom tieňohry a tým, čo všetko umožňuje, v podaní Kristýny Matějové je, napriek všetkému, sympatickým a hlavne pre diváka príjemným zážitkom.

Peter Janků

Popohane

aneb i s malým dikobrazem...
(DNO HK)

...Nedbalosť výtvarného spracovania „loutek“ korešponduje z neformálnosťou prejavu protagonistov, ktorý pred nami nič netaja. Naopak. Prezradia nám aj veľmi prozaický motív, prečo inscenácia vznikla a tým je svadba ich kamarátov. Téma, ktorá by v inom uchopení zavaňala až pedofiliou či pornografiou, sa k nám dostáva prostredníctvom nadsázky a dokonalej súhry protagonistov úplne prirodzene. Inscenáciu môžeme vnímať aj ako karikatúru „divadla veľkých tém“, čo potvrdzuje ako formálne spracovanie predlohy, tak aj záverečné „povinné“ posolstvo či „katarze“, kde slovami protagonistov: „I s malým dikobrazem lze robit velké divadlo“. Poznámka na záver: Lámam si hlavu nad tým, ako túto

mininscenáciu zasadiť do kontextu iných inscenácií prehliadky. Hm?!

Peter Janků

Škola Kristova a škola světa (Geisslers Hoffkomedianten)

Podobně jako diváci v závěru představení, i porota se dělí na dvě skupiny, někteří házejí svůj kámen pro, jiní proti. Patřím k těm, které představení oslovilo.

Byli jsme svědky pozoruhodného uchopení barokního textu v roce 2004. Vystalo před námi barokní divadlo s adekvátně vypjatým výrazem a okázalou obrazivostí, svým nihilismem a cynismem promluvalo k naší současnosti. Nepodezírám přitom autory inscenace z nihilismu jako životního postoje a světonázoru. Absence pozitivního východiska působí provokativně a málokterého z diváků zanechá v klidu. Takový je zjevně záměr souboru, který ovšem neprovokuje, ani samoúčelně ani diletantsky. S barokní expresí vyjadřuje to, co se tak či onak dotýká každého z nás, a využívá k tomu překvapivě vyzrálého hereckého a režijního umu.

Jakub Hulák

Goluxové

(Thupatlapa Svitavy)

Začátek vypadá slibně. Sympatická skupina mladých lidí hraje na motivy Třináctých hodin Jamese Thurbera. Představení není pravda loutkové, ale to snad laskavý divák odpustí.

Očekávání ze slibného úvodního nastolení postavy Goluxe se ale neaplní. Místo toho přibývá otázek. Kdo je vlastně Vévoda? Proč vězni Saralindu? Saralinda je zakletá? Proč je kočka v kleci? Motivace postav chybí, stejně jako dramatické situace. Krásné scénické obrazy, světelná kouzla a písňe jakoby existovaly jen samy pro sebe, nezávisle na samotném příběhu, který k nám kostrbatě doléhá pouze ze slov. Hráči mají nasazené jakési škrabošky, postavám

ale přesto chybí stylizace. Hraje se činoherním způsobem, bez motivace. Z mnoha použitých písní se jeví jako funkční snad jen ta úvodní, která představuje jinak nápaditě pojatého Goluxe. Ostatní znějí stále stejně tklivě, neposunují příběh dopředu a navíc ani neznějí příliš přesvědčivě - jako by je hráči nevzali tak úplně za své.

Věřím, že svitavský soubor prošel během přípravy inscenace zajímavým a obohacujícím hledáním, tvůrcům se ale tentokrát nepodařilo účinně a přesvědčivě dovést své sdělení k divákovi.

Jakub Hulák

Stop, Splátky domů, Dr. Kraus (DNO HK)

Mladé, osvěžující, ucelené, zábavné, plné energie a nezkrotitelné tvořivosti, kompaktní, temporytmicky vyvážené bylo představení či jevištní koláž, složená z písní, scének, etud a jiných jednotlivostí divadelního společenství DNO, které s neskrývanou a upřímnou radostí z tvorby, radosti z komunikace s divákem, předkládá mimo jiné originálně vypointované divadelní skeče propojené vypravěčem, poetou, básníkem, osobností, motorem, průvodcem, určujícím a stmelujícím prvkem, člověkem, který vyplňuje čas, když se představuje scéna, člověkem, který baví, recituje, špatně artikuluje, člověkem, bez něhož by dnes už DNO nebylo DNO, což je zrádné, člověkem, který by nebyl bez DNA - Jiřím Jelínkem, kdy první skeč s názvem Stop nabízel skvělé herecké výkony přesné ve výrazu, vtip, nečekanou pointu, plno drobných nápadů, druhá skeč Splátky domů - název se mi nespojuje s tím, co vidím, - pak schopnost improvizace, zkušenost herců, opět neočekávanou pointu, dualitu, a třetí Dr. Kraus: pokud dr. Jelínek každé představeníčko uvedl v rámci upřímné a otevřené hry s divákem řečí o důvodech inscenování a hraní tohoto „kusu“, mezi které patří radost a touha zahrát si s marionetou a tahat za nitky, pak je divák odzbrojen

Ani Anička, ale Alenka, foto M. Drtina

a nezbyvá mu, nic jiného, než jen tuto radost sledovat, avšak na dramaturgicky velmi promyšlené hříčce s faustovskou tematikou, kdy odhalení, že Pimprle je vlastně Mefisto a že celý příběh Dr. Krause se odehrává v televizi, je absolutně úžasný dramaturgický nápad, čili opět neočekávaná pointa, ...není v tom už jakási cykličnost, stejnost, nudnost, ...???

DNO jsou také fanatické faninky, fenomén, favorit (?), fungování, funkčnost, fšichni.....

Hana Galetková

Don Šajn (Jiří Polehňa)

Špruše na židlích, pruhy na triku, kufr - bratři držme se, hle, pradávný loutkář! Na rovinu nám řekne, že půjde o stručný kus. Příběh Dona Šajna je hrán maximálně stručně, vypreparované opakující se věty a situace hře dávají anekdotický charakter. Jiří Polehňa, loutkář sobě, zná výrazivo starých lidových loutkářů, ale v tomto kuse se pohybuje v rovině jeho lehkého parodování. Je to zábavné, ale škoda té možná až příliš velké stručnosti. Od pruhova-

ného loutkáře a jeho šumných loutek bychom možná chtěli vidět i víc (lehounkou variací? Překvapivý gag?). Také škoda toho okatého prozrazení pointy už uprostřed hry (Duch: ON mě pomstí! Pruhovaly: kdo, já?) A to celé krát tři. Na konci, tu to máš, bere loutkář spravedlnost do svých rukou. Je to okouzující nápad, ale přece jen trochu působí, jako když se přišije velká hlava k menšímu tělu. Náš milý loutkář se stal, překvapivě vzhledem k té lehounké nadsázce, mentorem.

Blanka Šefrnová

Pidiženušky (Bruncíkové - Pidiženušky Svitavy)

Tři hororově laděné Šrutovy pohádky propojené pojmem hřbitov jsou málo dějové, bez výraznějších point a zdají se pro divadlo téměř nezpracovatelné. O to je cennější, jakým způsobem předvedly jejich jevištní převyprávění dvě dvojice dívek ze souboru Bruncíkové. Nevadilo, že herecký projev je ještě nevyzrálý, protože za vším bylo znát zaujetí a především veliký cit pro hru s předmětem. A taky pauzičky naplněné významem, ztišování či zesílení

hlasů, a vše dohromady čistota, která kupodivu nenudí. Po úvodní Zlaté paži následovala pohádka Pidiženušky rozehraná už do osobního konfliktu obou akterek, která dodala vítaný spád i tah. Za vynikající nápad považuji v třetí pohádce Tomáš Tumaš výměnu Šrutova kocoura za jednu z interpretek. Repliky této dívky jsou už i intonací jaksi podezřelé... inu, není to docela horor, je-li kočičím králem vskutku ona? Padaly otázky, jestli se nedaly ty tři pohádky propojit v jednotnější celek.

Iva Peřinová

Ani Anička, ale Alenka (tentokrát Harmonika Městečko Trnávka)

Poeticky jemnou by se dala označit inscenace Ani Anička, ale Alenka souboru Harmonika ze Svitav. Herci v pomalém temporytmu předestírají před diváky pestrý a barevný obraz seskládaný z útržků díla Lewise Carrola, osobních zážitků a vzpomínek z dětství interpretů. Od začátku nastolený rytmus vytváří pro diváka prostor pro vlastní myšlenky, vzpomínky a asociace. Tempo inscenace i manipulace se světlem umožňuje vnímat každý jemný pohyb, gesto, mimiku, detail na jevišti. Světlo a

tma jsou zde velmi výraznými divadelními prostředky, které společně s ledabyle rozloženými předměty vytváří zvláštní snovou atmosféru. Jakoby to všechno byly pouze jakési záblesky mysli, oživované vzpomínky, útržky snů,... Herci si v průběhu představení předávají slamáček symbolizující malou Alenku, každý z nich se tak na chvíli stává Alenkou, tak jak jí byl v dětství a měl svůj fantazijní svět každý z nás. Inscenace zcela důsledně nesleduje jednu dějovou linii, ale zcela zřetelně z ní vystupuje motiv outsiderství, kdy na konci vše vyvrcholí vyrovnáním a nalezením sama sebe a Alenka vnitřně vyhrává svůj vlastní boj.

Douška na závěr: inscenace mi připomněla výtvarné představení Petra Nikla Obnošené sny.

Hana Galetková

Epos (DNO HK)

DNO – súbtor, ktorý sa nebojí vyzvať na „súboj“ akýkoľvek žáner divadla. V inscenácii EPOS to bol žáner pouličného divadla, miešajúci sa z divadlom stredovekých mystérií. „Scénou“ sú schody a priečelie chrudimského múzea. To isté miesto je začiatkom odvíjania sa príbehu a

Epos, foto M. Drtina

s ním sa identifikuje aj hrdina, ktorý vyraža za naplnením a uskutočnením svojho sna – sna o poklade pod palmou, kdesi vo vzdialenej púštnej krajine.

Za zvukov originálneho hudobného doprovodu prechádzame spleťou „oidipovských“ zastavení, ktoré sú dramaturgicky inšpirované a zostavené z rôznych príbehov do jedného, až „postmoderného“ celku – eposu. Nie však samoučelného. Manipulácia s rôznou škálou bábok, popretkávaná originálnymi výtvarnými nápadmi či herecko-speváckymi výstupmi, to všetko spoločne vytvára akýsi „řád rôznosti“ a zmysluplne naplnia jednoduchú líniu príbehu, končiaceho prekvapivou „DNOvskou“ pointou.

Nie je náhoda, že súbtor DNO si vytvoril širokú škálu obdivovateľov a priaznivcov. Dôvodom je originálna poetika, ktorá málokedy sklame, ako aj fakt, že sa súbtor pokúša prekonávať nové a nové divadelné výzvy, čo sa mu napokon aj darí.

Peter Janků

Epos, foto M. Drtina

D I V A D E L N Í

VE SLUŽBÁCH THALIE

DIVADLO LÉČÍ aneb jako kůň svou maštal

O tom, že divadlo a amatérské obzvláště a zejména lidé kolem něho vytvářejí „zvláštní“ komunitu, která dokáže působit velmi příznivě až životodárně mezi sebou i na nejbližší okolí bylo již na stránkách naší Hromady napsáno mnohé. Ostatně životadárné je každé její vydání, vydá víc než nejdražší lék na lidskou duši (ta poslední mimořádná měla účinek mimořádný ... alespoň na mne). Ale o tom jsem (ne)chtěl psát.

Chci napsat o takové malé epizodě, která se stala v našem souboru a předchozí slova potvrzuje. A sice: dlouholetou členkou a zejména pak herečkou našeho souboru „Jaroslav“ v Luži je paní Jarma Daňková, která letos oslaví osmdesáté třetí narozeniny (neuvádí se to, ale v tomto případě jistě mohu a paní Jarma mě to odpustí) a stále ještě hraje. Když jsme studovali naši současnou Gogolovu Ženitbu, potřebovali jsme mimo jiné obsadit roli služky Duňáši. Původně jsme počítali s jednou začínající herečkou, ale nakonec i dílem osudu padla volba na paní Daňkovou. Při první zkoušce na jevišti při svém výstupu na stupínku paní Jarma upadla. To v nás vyvolalo obavu jak tento její výstup budeme kontrolovat a případně ji zajišťovat. Na tuto obavu jsme následně zapomněli a naše zkoušky probíhaly bez nejmenších problémů a naší starosti o paní Daňkovou. Ostatně byli jsme zaměstnáni jinými starostmi.

Po premiéře jsem si na tuto věc vzpomněl, když mně sousedka paní Daňkové říkala, že koukala, jak běhala po jevišti jako čamrda. Samozřejmě, že jsem tuto „pomluvu“ za čerstva přinesl paní Jarmě a ona

mně na to odvětila: „Milane, to je jako kůň, když cítí svou maštal“. A je to tak. A nejen tak. Na naší paní Jarmě Daňkové je zkrátka vidět, že jsme ji „polili“ živou vodou, kterou je pro herce to, když může hrát. A její skvělá Duňáša je toho důkazem. V zákulisí je plná optimismu, humoru a chuti vypravovat historky z našeho divadla. Hůlku používá na cestu na zkoušky, na představení a na cestu ze šatny na jeviště, za horizont. A dovoluji si upravit jedno úsloví: „Lékař léčí, divadlo uzdravuje“.

Milan Zlesák

H e l e n a
HOLEČKOVÁ
* 5. 4. 1959

Naše milá Helenko, mnozí z nás tě máme v paměti jako malou holčičku, která se našim divákům představila poprvé v roce 1972 jako Brouček ve stejnojmenné Karafiátově hře. Za ta léta, strávená v souboru jsi povyroستla a tvé role princezen v pohádkách se po-

stupně měnily v role dospívajících slečen a později zralých žen. Namátkou jmenujme tvé role v téměř všech Procházkových komediích, v *Mirandolíně*, *Dámské jízdě*, a já jsem tě moc obdivovala v roli služky v *Čapkově Loupežníkovi*.

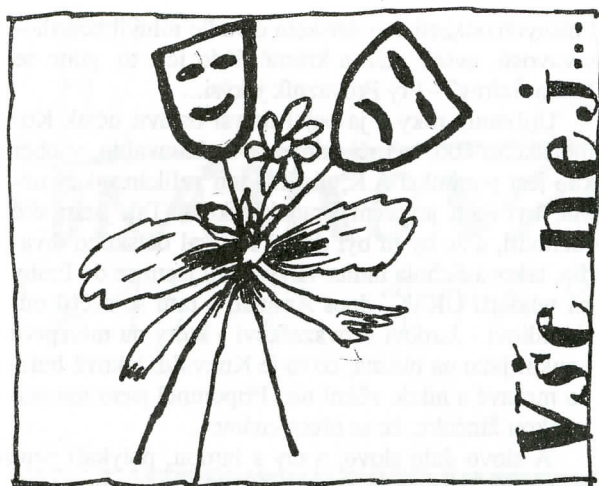
Po absolvování kurzu režie na vlastní kůži zkusíš, co tato práce obnáší. A dlužno podotknout, že s úspěchem. Tvá režie *Horníčkových Třech Albertů* a slečny *Matyldy* se moc povedla a jinak tomu bylo i u další režie, *Wildovy komedie Jak je důležité mít Filipa*.

A aby té práce nebylo málo, stará se Helenka i o herecký dorost. Vede totiž dětský dramatický kroužek při ZŠ B. Němcové. Přes dětské role přivedla do souboru i obě své děti - syna Martina a dceru Radku. Manžel Milan pro změnu pracuje v souboru jako technik.

Celá Holečkovic rodinka je v současné době jednou z opor souboru.

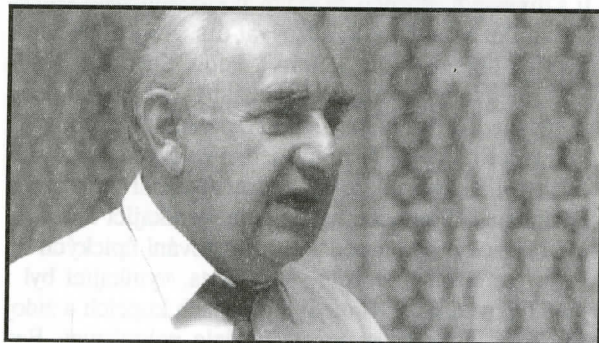
Milá Helo, přejeme ti hlavně hodně zdraví, síly do další práce, a jsme moc rádi, že tě máme.

Za DS VRCHLICKÝ Iva Kašparová

2004 své 75. narozeniny. Samozřejmě, všichni, co ho známe, jsme rádi, že se jich dožil ve zdraví a stále pln energie, s níž překonal i mnohá životní nebezpečnosti a nepohody. Proto mu přejeme další svěží léta a taky hodně radosti se vším, co podniká. Do podzimního čísla připravujeme s přítelem Houšťkem rozsáhlý medailon, kterým chceme v Hromadě zmapovat jeho "lásku k divadlu". A prozatímne na tomto místě posíláme pozdravy a kytičku na papíře. Zlom vaz, Miroslave!

Miroslav
HOUŠTĚK
* 6. 6. 1929

K pětasedmdesátinám Miroslava Houšťka

Legenda českého amatérského divadla, režisér hronovského souboru a dodnes pilný propagátor a organizátor Jiráskových Hronovů, oslavil 6. června

Jaroslav
PROVAZNÍK
* 29. 7. 1949

Hoří, stále hoří!

(k jubileu Jardy Provazníka, vedoucího katedry výchovné dramatiky pražské DAMU)

Ležel sem jednou takhle, v době bolševické, na zíněnce svitavského Červeného domu, který byl červený ještě před bolševikem. A debatil mezi rozloženými tam těly o jakémisi představení Čěčka a vedle mě jakýsi mladý chlapík zvláštní. Měl chytré názory a vůbec byl vzdělaný, jak zasvěceně mluvil o dětských knížkách, z nichž jsem znal jen tituly. Protože mě dětská literatura připadala vždycky trochu blbá a naivní, přečetl jsem snad jen Čuka a Geka, brzo jsem byl odstaven a sklouben s Maupassantem. A on takových

D I V A D E L N Í

krásných odkazů, a o dětském divadle mluvil bez shovívavosti, avšak mile a krásně. Kdo jest to, ptám se Karla Šefny? - Prý Provazník jakýsi...

Uplynuly roky a já pojal úmysl oslavit nějak Komenského 400. výročí narození v Kunvaldu, v obci kde jest pomník J.A.K., ale kde ten velikan nikdy nebyl, byť tam je první Bratrská škola. Tak jsem sítě rozhodil, a že by tu byl dobrý festival dětského divadla, taková Schola ludus. A vypravil jsem se do Prahy na tehdejší ÚKVČ, dnes Artama, a tam se svěřil odborníkovi - Jardovi Provazníkovi - který na mě zprvu koukal jako na blázna, co to je Kunvald, takové hnízdo mrňavé a nikde vůkol nic. Připomněl jsem mu svitavskou žíněnku, že se přece známe...

A slovo dalo slovo, a my s Jardou, potykali jsme si, a mojí milovanou ženou spáchali v tom roce 1992 v onom malinkatém Kunvaldu festival mezinárodní, na nějž zdaleka i z Portugalska přijeli, i z Anglie. A místní museli vařit pro ně neznámá vegetariánská jídla.

Tak to byl s Jardou první náš spolek. A pak jsme z Prachatic do Ústí nad Orlicí hned přitáhli celou Dětskou scénu na několik let a vydávali při ní takový deník, že by renomované odborné i bulvární bulletiny rudly závistí - moc jsem se právě od Jardy při tom naučil, že organizovat věci pro zájmová hnutí divadelní, ať dětská či nedětská, musí mít grunt a pořádek a téma. Což v sobě má J. P. jako v koze, ne nadarmo je dnes vedoucím katedry výchovné dramatiky na DAMU. Jeho vklad do rozvoje dětské duše - prostřednictvím výchovy příštích pedagogů dramatických, je neoddiskutovatelný, i když mnozí o smyslu této práce stále dokola diskutují, protože je moc těžké skloubit technologii výchovy s kategoriemi estetickými.

Jarda mnoho nám (mě a Nadě) pomohl i při našich aktivitách hradeckých, často při přehlídkách dětských souborů osvícenými rozborů, dobrého vína s námi popil neb je jeho znalec, ale vždy střídě, protože je střídavý. Chodící encyklopedie dětské literatury, citlivý pedagog, pokračovatel vize Evy Machkové a Zdeny Joskové, Rytíř Hořící paličky. Dospělý člověk s duší chlapce, tak desetiletého - však součet čísel označujících jeho věk tu desítku dohromady dává.

Přejeme ti tedy, milý Jaroslave, k té hraniční pětadesátce, která už není vstupem mezi "sátníky" a není tak definitivní jako šedesátka (znám z vlastní zkušenosti), abys stále svěží a moudrý byl, a dobře se ti vedlo ve všem co pácháš a páchat budeš.

Nad'a a Saša Gregarovi

Slávek
MATYSKA
* 1. 8. 1944

NÁŠ MILÝ PAN UČITEL,

patří v Úpici k lidem, kteří jsou doslova nepřehlédnutelní (v jeho případě i navzdory fyzické výšce). Vidět je nejen na jevišti, ale také na mnoha dalších, zejména sportovních akcích. Prapůvodně toužil stavět mosty, ale pak přeci jen před stavební průmyslovkou zvítězil „peďák“ - aprobase matyka, tělocvik. O tom, že byl Slávek sportovcem tělem i duší, se ví všeobecně. Ale že byl jako mladík 13. v republice v běhu na 1 000 metrů, to ví jen málokdo (osobák 2.36.6 min!). K divadlu se dostal už jako dítě:

„Aby ne. Oba rodiče hrávali v havlovickém spolku a tak jsem to po nich tak trochu podědil. Jako začínající kantor jsem prošel, stejně jako řada dalších úpičáků, dětským divadlem Zdeny Šmídové a na prknech, to se podrž, jsem hrál i režíroval na mé „domácí“ půdě v Radči! O tom režírování bych raděj pomlčel, ale zábava to byla náramná. Po okolních štacích jsme jezdili na voze taženém koňmi. A že jsme to hrávali kusy! Třeba Divotvorný klobouk, na voze do Libňatova nebo Hajnic, představení v hospodě na sále, po něm hup na vůz a na slámě zase zpátky domů.“

Tak dnes Slávek vzpomíná na své první zkušenosti s divadlem. Později se věnoval víc kantořině a stavbě baráku a na divadlo nezbyval čas. Až jednou se ve dveřích objevil Dáda Tomm a Pepik Strnad s nabídkou role Nonancourta ve "Slamáku". No a od té doby to byla jedna hra za druhou. Paradoxně v komedii Tak kdo k čertu odejde si zahrál jednu ze svých mála vážných rolí - roli úderníka. Ocenění sbíral za patrona Fortunáta z Poprasku na Laguně, vynikající herecký, ale i fyzický výkon podával při putování úpičských do Prahy se Hrou o Dorotě v roli čerta, vynikající byl i jeho Opovědník v Komediji o dvou kupcích a židovi Šilokoj. A tak by se ve výčtu dalo pokračovat. Bez nadsázky! Prakticky lze tvrdit, že co nová úpičká inscenace, to nová laskavá figurka v jeho početné sbírce.

Před několika dny předal svým žákům další sadu vysvědčení. Bylo to přesně po třicátépaté. Po čtyřiceti letech života stráveného mezi dětmi nejen ve škole

H R O M A D A

ale i mimo ni. Roky prožité na jevišti překročily už i tu čtyřicítku...

Přestože to kdysi stavění mostů s kantořinou prohrálo, Slávek se ke své dětské touze přeci jen dostal. Staví mosty mezi lidmi. Na školních táborech, při sportovních soutěžích a v neposlední řadě i na divadle. A ruku na srdce: nepotřebujeme náhodou právě tyhle mosty daleko víc, než ty betonové?

Tak ať se Ti, milý Slávečku, v té „stavařině“ ještě dlouho daří alespoň tak, jako doposud.

Za všechny úpíčky Zdeněk Vyličil

E v d
DRÁBKOVÁ
* 13. 8. 1949

Role Čerta ve Hře o Dorotě dávala zabrat nejen herecky ale také fyzicky (Hra o Dorotě 1983)

Tak tomu bude pomalu 6 let, kdy se díky obrovskému nadšení pro kumšt herecký zrodil v Týništi nad Orlicí z podnětu Evičky Drábkové soubor, který nese poetický název Jirásek-TEMNO. Za ta léta se tu vykryštovala parta nadšenců, které mimo jiné spojuje i láska k jejich režisérce.

A jelikož Evičko slavíš letos kulatiny, tak bychom Ti chtěli poděkovat za to Tvoje neutuchající nadšení, za obrovskou trpělivost, kterou s námi máš, za tu energii, kterou nám rozdáváš a prostě za to, že jsi.

Všechno nej, nej, nej Ti ze srdce přeji TEMNÁCI.

Smutné zprávy

Odešla velká ochotnice paní Mařenka Hejralová z Vysokého nad Jizerou

Požádal jsem paní Slávku Hubačkovou,
aby zavzpomínala na paní Hejralovou:

Tam na horách...

Začátek zlidovělé písničky z podkrkonoší nám bezprostředně připomíná úsměvnou tvář paní Mařenky Hejralové. Právě ona altem zpívala při loučeních se soubory v duetu tuhle písničku. Byla opravdovou oddanou členkou veliké rodiny ochotníků.

Velmi ráda divadlo hrála a později, ruku v ruce se svým manželem Pepčou, také režirovala. Uměla lidi nadchnout, uměla rukou laskavou pochválit a poradit. I své syny Jana a Josefa vedla k lásce voňavé Thálie. Dovedla hrát na klavír, čímž byla velkou pomocnicí při nácvičce písní do operet a různých programů, kde se zpívalo. Za jejího působení se v našem souboru zpívalo moc. Do dneška známe snad všechny písničky s těchto akcí, ale bohužel už to promlouvá jen k nám starším.

Byla dlouholetou členkou OV SČDO a později i ÚV SČDO.

Pokud byla mezi námi, vedla nás i k práci v loutkovém divadle. Já jsem jí moc vděčná za to, že jsem mohla od Kalupinek a princezen přejít do role Kašpárka, jemuž jsem propůjčovala hlas, díky Mařence, mnoho let. Moc ráda vzpomínám i na naše společná účinkování mezi důchodci, kdy jsme se s lidmi, kteří už nikam nemohli, dělily o radost z "poudáček" a lidových písní. Snad se ani nedá vzpomenout všech aktivit, které Mařenka dělala pro náš soubor. Až před lety jsme poznali, jak nám chybí. Byla dlouho upoutána na lůžko a my jsme si velmi těžko zvykali na to, že už mezi nás nepřijde.

Osud Ti podal milosrdně ruku

a vydal se s Tebou na dalekou cestu....

Vede Tě do láskavého ticha, které je prosté hluku.

Ty jistě cítíš velkou sílu v tom ušlechtilém gestu.

Konečně spočinou Tvé pracovitě ruce,

konečně budeš mít svůj zasloužený klid...

Nám však tu zůstává jen posmutnělé srdce,

přesto, že víme, že muselo to být.

Osud. Ten řídí naše kroky,
ten dobře ví, kdy čas je jít...
Tak také končit musí tyhle sloky.
Bud' sbohem Mařenko...
Dál chceme pro divadlo žít!

Naposled jsme mohli zazpívat "Tam na horách, tam na horách..."

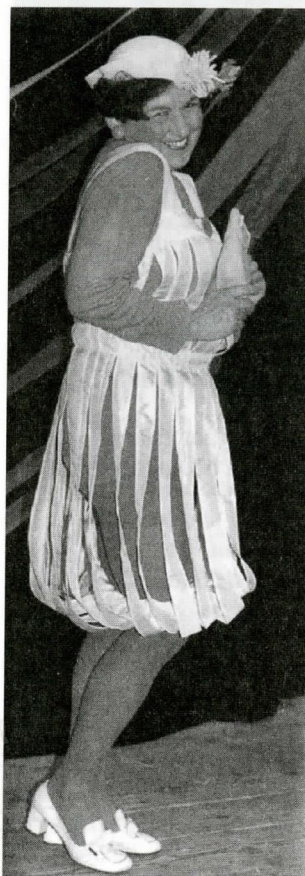
Těžko, přetěžko nám bylo.

Čest její věčné památce.

*Slávka Hubačková a Jiří Pošepný
DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou*

Vendula Tůmová

Asi je to tak. Musí být pro nás lidstvo připraven po-

řádny průšvih, když si Pánbůh bere k sobě ty nejlepší z nás. Lumpové, pokrytci a křiváci všeho druhu, radujte se: odešel váš nepřítel, člověk obdařený všemi vzpomenu-telnými dobrými vlastnostmi. Jen jejich vypisování by dalo na Zlaté stránky. Příznivci divadla a souboru J.N.Štěpánka z Chrudimi obzvlášť, pevně si sedněte a něčeho se držte, jinak s vámi ta zlá zpráva švihne. Vendulka Tůmová, dobrá duše jmenovaného souboru, už hraje své role a chystá svá „překvápka“ v nebeském tyjátru, kde se určitě všichni svatí smíchem popadají za břicha.

Umřela nám máma souboru a my sirotci nejsme schopni uvěřit, že tahle její etuda byla už opravdu poslední a že už neu-

slyšíme její jásavé: "To jste mi to sežrali, co, volové!" Jak dát na papír své pocity, když smutek nesmí být spojován s jejím jménem, nepasuje k ní a oči přesto plavou v slané vodě. Jak sdělit ostatním, že nám odešla kamarádka do nepohody, vrba, která nejen vyslechne a pofouká bolístku, ale i nenápadně, aniž by sis toho všiml, napraví cò napravit lze. Udrž žal na uzdě! Barmane, naley prosím černý-

ho šviháka, nebo to snad nedopíšu.

Když jsem nesměle před nějakými 33 lety vstoupil do obnoveného ochotnického spolku, hned mě vřídil tandem Vendula - Andula vcucnul a už nepustil. Rozverně pohádky pro děti střídaly ještě rozvernější zákulisní radovánky ke všem možným i nemožným výročím - vždy ale přísně divadelně pojaté. A když se pak pod vedením nezapomenutelného profíka, pana Bittla, začalo dělat „velké“ divadlo, tyhle mimodivadelněprkenné dýchánky vyvažovaly nutnou disciplínu při zkouškách.

Pamětníci jistě rádi vzpomenou na Vendulinu Pannu Pepičku v Divé Báře, paní Urbanovou v Procházkových Klíších na neděli, úřednici ve hře Kořata se topívají... A tužka by mohla ještě dlouho pokračovat. Zastavila by se ale určitě u Josefiny v Generálce, protože kdo neviděl neuvěří, že tuhle roli psal pan Hubač pro úplně jinou herečku. A co Dívčí válka, text, z kterého povstalo divadlo se skoro 70 reprízami hlavně díky Vendulině Vlastě. Nestačil by papír a trpělivost čtenářova, kdyby se mělo jmenovat všechno.

Ale to hlavní, co nám - snad - pomůže i přes tuhle ztrátu táhnout divadelní káru dál, je právě kamarádství, kterému nás Vendula učila, její nesmiřitelnost s lidskou blbostí. A bojovnost, s jakou se snažila nebrat na vědomí zákeřnou nemoc a hrát do posledního dechu. Byl to její dar, nalézat v tomhle občas všivém světě jen to pozitivní....

Ještě jednoho, barmane, a podejte mi někdo kytaru, ať můžeme našemu „chlapovi Vendy“, co tam nahore učí správně krkat anděly, zahalekat naposled Slavíky z Madridu!

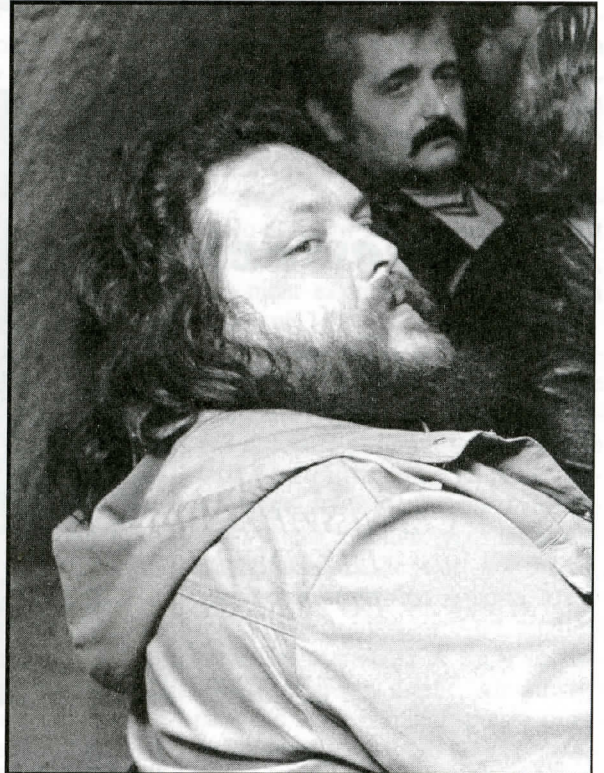
Opona a - POTLESK!

Karel Bříza,

Divadelní soubor J. N. Štěpánka Chrudim

Oznamujeme smutnou zprávu,
že z řad trutnovských divadelníků
odešel v červnu 2004

Jiří Tišler zvaný Drobeček

Bylo mu 53 let. Poněvadž poslední rozloučení se konalo jen v rámci rodiny, loučíme se s ním alespoň na stránkách naší HROMADY.

Jirka patřil k členům Divadla ze sklípku a do souboru Klicpera, kde např. pod režijním vedením Ládi Tomma hrál roli sýraře Kryštofa v Těžké Barboře. Jeho tvář zůstane zachována díky filmům Ustláno na čekankách, Smích se lepí na paty a Svět nic neví, které se točily v Trutnově okolí a v Krkonoších. Jirka byl díky své zajímavé fyziognomii vybírán do epizodních rolí v těchto filmech.

Od počátku divadelních plesů se podílel na jejich přípravě, hrál a zpíval v Divadle ze sklípku. Kromě divadla bylo jeho velkou láskou trampování, byl pravidelným účastníkem Svojšických Slunovratů. Jirko, nezapomínáme!

Za trutnovské ochotníky Milena Janečková

PELMEL (MIŠMAŠ)

Východočeši na cestách světem...

ČERNÍ ŠVIHÁCI,
DIVADELNÍ
FUTURISTÉ
NEBO
TURISTÉ?

Skupinové foto s našimi anglickými přáteli.
I přes mírnou jazykovou bariéru jsme si s nimi výborně rozuměli.

Mnozí se domnívají, že obě je pravdou. Nesporné je, že akční rádus Černých šviháků se povážlivě zvětšuje a že z důvodů totální vytiženosti neodmítají už pouze Kralupy nad Vltavou nebo Benátky nad Jizerou, ale například i takový Salzburg. S Černými šviháky je prostě nezbytné jednat o představení s předstihem nejméně osmi měsíců, toť holý fakt. Potom je ovšem dojednaný termín svatý a pevný jak helvetská víra.

Tohle zřejmě prozíravě odhadli organizátoři Mezinárodního divadelního festivalu v německém Donzdorfu, kteří Černé šviháky přizvali s jejich Amatéry bezprostředně poté, co na 73. Jiráskově Hronově slezli po děkovačce z jeviště. Termín 19.-23. květen 2004 byl tou dobou ještě neobsazen, tak jsme si plácli.

A Černí šviháci dnes, po návratu,

rozhodně svého činu nelitují. Poznali ještě hlouběji svou cenu a potažmo i cenu českého amatérského divadla, které je opravdu štikou v poměrně stojatých vodách.

Dlouhým transportem pokroucený ansámbl se zapařenými zadky a s odpovídajícím oděrem (soubor je ryze pánský a jediná žena, osmnáctiletá tlumočnice Markéta, načichla kozlovinou též) byl přivítán velkoryse. K duhu přišla jak nová a černá festivalová trička, tak zejména ubytování v hotelu Becher, jehož komfort soupeří s apartmány Diany Sternberg na častolovickém zámku. Já osobně jsem se vetřel do nekuřáckého křídla a sdílel apartmá se Zbyňkem Svobodou, Ludvíkem Židem a Antonínem Fendrychem. Posledně jmenovaný se vloudil též do stejné manželské postele s nebesy, jako já.

Dovedl bych si představit lukrativnější bytost ve svém loži, než Mrtvolu Fendrycha, Markéta se však ihned po překročení hotelového prahu uchýlila v panice do ilegality a svou komůrku před námi důsledně tajila.

Program, připravený s německou důkladností, běžel bez časových prodlev, všechny soubory přijely, všechno fungovalo. Až se nám časem počalo stýskat po našem smyslu pro improvizaci a onom nádherném pocitu, že pro samé změny, přehazovy a absence získáte nutkový pocit, že jste na úplně jiné přehlídce. Avšak záhy jsme pochopili, že to není pouze ostříleností zdejších kulturtrágerů, ale především zázemím, kterým v Donzdorfu disponují.

Ačkoli toto švábské hnízdo připomíná svou velikostí Vamberk (kdyby se ovšem přestrojil do lázeňského

hábitu), mají zde Stadthalle, velkoryse koncipovaný komplex mobilních prostorů, kam se hravě vejde pětistovka diváků, sedících či tančících, jakýsi prozíravěji promyšlený sál Čapkův v Hronově. Pouhých pět metrů od vchodu do Stadthalle se nachází vchod do druhého festivalového prostoru, komornějšího Martinushausu pro dvě stovky diváků a kontakt tak těsný, že můžete polykat pot interpretů. Dalších turisticky náročných deset metrů odtud naleznete Theatercafé, kde se konají rozpravy a semináře. To se to pak Švábům plánuje! Levou zadní a bez pocitu presingu tak zvládnou čtyři představení denně včetně rozsáhlých Frühstücků, Mittagessenů a Abendessenů.

Černým švihákům byl tak přidělen nevidaný prostor na Aufbau und Probe včetně účasti zdejších techniků. Hráli jsme v pátek 21.5. od 14:00, přičemž vše bylo k dispozici již od 9:00! A nikdo z techniků nejen že nebrblal, nýbrž se nepřetržitě usmívali, někdy i velmi shovívavě, když spatřili „světelný park“ Černých šviháků, sestávající ze tří malých van s koncovkami, jež za boha nešly narvat do žádné ze zdejších eurozásuvek. Mladíček, který pak s úsměvem rébus vyřešil, při našem odjezdu měl slzy v očích. Nejprve jsme nechápali, ale pak nám došlo, že ten filuta zároveň objímá naši tlumočníky a že jediný objevil její komůrku. Ale nepředbíhejme!

Festival začal ve středu v 19:00 ve slavnostně vyzdobené Stadthalle, na jejíchž stěnách visely vlajky Německa, České republiky, Ukrajiny, Chorvatska, Maďarska, Velké Británie, Francie, Itálie a Rakouska. Naše vlajka, jistě nezáměrně, visela nejvýše. Po nezbytných proslovech zástupců spolkové země Baden-Württemberg a Gerharta Kranera, šéfa festivalu, absolvovali přítomní úvodní kus místního souboru Aktionstheater Donzdorf „Der goldene Topf“ od E. T. A. Hoffmana. Rádi jsme přiznali hostitelům snahu v nerovném souboji s fantaskním textem, následný raut však měl dramaturgii promyšlenější.

Černí šviháci se rautům nevyhýbají a mívají z nich pouze jediné trauma - že toho ještě tolik zbylo! Zdejší raut nutil Černé šviháky

k zásadní konzumaci piva a zdejších odrůd vín červených a bílých, přičemž nebylo nutné ponižujícím způsobem opouštět kvůli každému půllitru či dvoudecce diskusní hlouček. Stačilo se pouze usmát - a to Černí šviháci dovedou, neboť hra mimických svalů v jejich zarostlých tvářích působí decentně - a již připlula prostorem půvabná krojovaná servírka, ale především stříbrný podnos, přímo pod nos. Jazykové limity se s rostoucí konzumací ukázaly pouze zdánlivé a všichni Černí šviháci po slabé půlhodině plynule komunikovali, a to nikoli pouze mezi sebou! Vyšlo dokonce najevo, že řada zdejších sympatáků se narodila u nás a dosud mluví česky, zvlášť paní, která se narodila ve Svitavách, netajila se náklonností k nám. A což teprve anglická trupa, vedená Michaelem Brannwellem! Ten zná česky skvěle (překládal Havla) a přivezl Černým švihákům veleláhev jedenáctileté skotské singl whisky. Kontrovali jsme okamžitě čtyřlístkem plzeňského - a vyzdobili šije Angličanů keramickými pišťalkami. Chyba lávky - zvlášť jedna Angličanka si pak vycvičila Mědíčka natolik, že na hvízdnutí přiskočil. Následoval vždy polibek takové razance, že označit jej adjektivem francouzský bylo by zjevným nactiutřačstvím. Degustace řámin nebrala konce a Černí šviháci již chtěli nechtěli selektovali, pili již pouze nejvyšší kvalitu červené a přikusovali pršut, někteří méně distinguovaní se cpali kaviárem.

Čtvrteční ranní diskuse v Theatercafé proběhla na předem zadané téma „Kultura v Evropě - divadlo v dialogu; divadlo v Evropě - kultura v dialogu“. Jistá šroubovanost tématu se však naštěstí vytratila velmi záhy. Dospělo se dokonce k některým konstantám. Především všem - a povytce především Angličanům - pije krev plíživá amerikanizace evropské kultury, již nutno zavčas postavit hráz. Dále by nebylo prozíravé zbavovat se svých specifík ve jménu jakési evropské či panevropské vize, ale zachovat si identitu jako jednu ze svrchovaných hodnot evropského celku. A že divadlo je ideálním médiem k šíření těchto vizí, na tom se shodli všichni.

Ze skromnosti, jež je Černým švihákům vrozena, rozdělme si nyní festivalový čas pro přehlednost na období PŘED ŠVIHÁKY a PO ŠVIHÁCÍCH.

PŘED ŠVIHÁKY ve čtvrtek hráli Ukrajinci z Oděsy v Martinushausu - a hráli skvěle. Dva absolventi Moskevského divadelního institutu a jedna šansoniérka vystříhli hru Semena Slotnikova „Pěšky do Izraele“ sdělně, bez příkras (včetně rafinované obřizky). Mistrovské herectví ve své totalitě, jemuž netřeba tlumočnicků.

Ruotalibera Teatro z Říma přivezlo ukřižovaný multimediální projekt s jedinou herečkou v akci „Das Kind, das nicht existiert“. Obešli bychom se bez něj.

Angličané z Harlow spáchali prostonárodní show „St. George and the Dragon“. Nejenže nám Čechům vrazili speciální program v češtině, ale řada pasáží byla přímo na place český neodolatelně tlumočena! Tvrdí, že hra vychází z tradic předshakespearovských. Tvrdí, že je oslavou Jiřího, národního anglického svatého, který má přesně ty vlastnosti, jež angličtí fotbalisté postrádají. A zcela upřímně - byl to pěkný mazec. Ale od srdce a nic nepředstírající, prostý uměleckoidnosti.

„Rote Schuhe“, upovídáná sentimentální hříčka italské autorky Tiziany Luccatini měla snad jediný klad. Že ji hrály dvě hezké holky z domácího souboru.

PŘED ŠVIHÁKY v pátek nehrál nikdo, neboť se diskutovalo o inscenacích již proběhnuvších. A tak se festivalové i domácí publikum ve 14:00 s jistými abstinencními příznaky hrnulo do Stadthalle na Amatéry a tuhle již v předsálí, kde si tiše tlé za zvuků Cherubiniho Rekviem v pohodlné rakvi Antonín Fendrych a jeho Fernet. Mnozí libali nebožtíka, mnozí Fernet, přičemž postupně věřili tvrzení, že jejich Jägermeister je proti Fernetu neškodná tinktura na bradavice.

Jiskra mezi publikem a Šviháky naskočila okamžitě, tu a tam se z úst herců vydrala osvěžující německá replika. Zejména šéf funebráků se vyznamenal hned při svém entré, kdy razantně okřikl pijící podřízené: „Nicht trinken, nicht trinken,

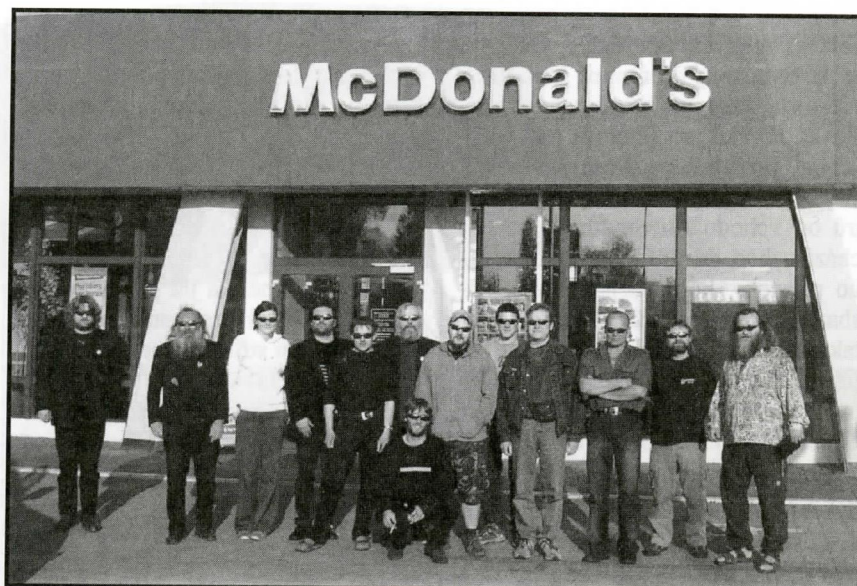
nicht trinken!“ Sklidil za to potlesk na otevřené scéně tak bouřlivý, že do samého konce německy už ani nekvákl, anžto vše zapomněl. Zato Josef Žid v roli hospodského roznášel i litovelské pivo německy s upraveným reklamním sloganem „Přišel, viděl, litoval“. Němcům ale zjevně chutnala i ta Litovel. Přeborníkem v německých proslovecích byl však Antonín Fendrych, neobvykle vstřícný, jenž původně odmítal vyslovit německy byt i jen jediné slovo s tím, že němčina není jazyk, ale krční nemoc. Původně hodlal v rámci reparací odvézt část hotelového mobiliáře do Čech, ale nakonec si odvezl řadu přátelství a několik malých sympatických opic.

Potlesk nebral konce a při paralelně tlumočeném monologu Morgese, v němž hovoří o německých okupantech, dokonce masochisticky zesílil. Nejvíce gratulací se nám společlivě dostalo od výpravy rakouské včetně pozvání do Salzburgu a snahy získat text Amatérů.

PO ŠVIHÁCÍCH se v Martinushausu zaskvěli opět Ukrajinci. Arkadij Slovesnik se rozdál monodramatu Marseille Mittuy „Klavierbegleiter“ a špendlík by při této oslavě ruské herecké školy, kdyby upadl, zněl jako sbíječka.

Ani lorcovská inscenace Maďarů nezklamala. Vyjadřovala se prostředky pohybového divadla, znakem. A Maďarčky byly krásné, což Šviháci hravě zdůvodnili. Čingischán se prostě vecpal mezi Slovany, postupně došlo k asimilaci, u níž bychom začasť chtěli i být - a výsledek těch masakrů je bolestně krásný.

Páteční večer snad raději zmiňme pouze v kostce a telegraficky. Tady se rozdali zase Černí šviháci. Obloučili majitelku Theatercafé, která ochotně vyklidila lednice (nejvíce obluzoval Zbyněk Svoboda, jenž se vydával úspěšně za Bedřicha Engelse). Statistik souboru, Policajt st., tvrdí, že se podařilo provézt pro vlastní potřebu 400 lahví pilsenského, jež se utěšeně chladí v kavárenských lednicích. Toho večera „zasyčely“ všechny. České pivo je nesmírně lukrativní komoditou a ostatní soubory kanily při pohledu na pijící Šviháky tak přesvědčivě, že pivo teklo proudem

Před McDonaldem v HK. Fotografie na přání pořadatele. Mělo to nějak souviset s tématem festivalu, protože se mluvilo o globalizaci, i v kultuře a divadle.

dem pro všechny. Nejvděčněji slopali Angličané, kteří tvrdili, že láhev Plzně u nich stojí dvě libry. A tak nebylo divu, že vášnivá Angličanka pískala na píšťalku ostrošest a i dívky z jiných souborů povážlivě ztrácely zábrany. Černí šviháci však byli ostražití!

Ranní sobotní diskuse o představeních začala naším. Všichni kroutili hlavami, jak je možné, že to, co viděli odpoledne na jevišti, mělo pokračování večer v Theatercafé v podstatě v nezměněné podobě, možná v ještě větší nadsázce. Amatéri byli označeni za typicky český produkt, jejich humor za velice atraktivní a zejména rakousko-německému naturelu blízký, s poznámkou, že ho ovšem sami nedokáží takto vyprodukovat. V podstatě lichotivé, ne? A přísahali by prý na příbuznost s Haškovým Švejkem.

Odpoledne patřilo Chorvatům ze Sisaku, upřímně řečeno byli však pro nás zklamáním. Typ produkce, která předstírá humor a lavíruje zpěv, přičemž operní originál zní.

Následující produkce rakouského souboru z Abtenau byla oživením a dala odpověď na to, proč se tak zají-

mali o text Amatérů. Dvojice herců hrála sice nenáročného a obehnaného Neila Simona pod názvem „Der letzte der feuriger Liebhaber“, hrála ho však naturalisticky, s nasazením, až doslova létaly třísky z mobiliáře.

Francouzský „Tartuffe“, vyvedený souborem z Nancy, příliš vyvedený nebyl. Moliéra hráli v ochotnické křeči, přikováni na místo svým neuměteltvím, a v těchto štronzech chrlili sáhodlouhé verše. Až burianovský Tartuffe svým nástupem probral Šviháky - a nejen je - ze spánku.

A poté už nalodění se na předlouhou noční jízdu do Třebíče na vyhlášení, zjistit, zda Solný sloup obstál či padl za vlast. Kdo se s kým líbal, kdo plakal a kdo chtěl mocí mermo zůstat, raději nezmiňujeme. Prostě se nám tu Markétu nakonec do autobusu narvat podařilo!

A setřást hrozen loučících se. Asi nás mají doopravdy rádi. My je určitě.

Josef Tejkl

POUŤ V ÚPICI, TO JE NA MÍSTNÍ OCHOTNÍKY UŽ ŘADU LET POŘÁDNÝ NÁPOR

HAD ZVE DO SVÝCH ŘAD

Ne při zkouškách na jevišti, ale tentokrát zejména v suterénu divadla a v jeho bezprostředním okolí. Bez divadelních bramboráků, na které padnou tři metráky brambor, piva, Alešova párečku, langošů a dalších dobrůtek si zdejší svatojakubskou pouť neumí úpičtí už ani představit. A nejen oni. Tohle město je totiž výjimečné i tím, jak se sem, a zpravidla u příležitosti pouti, sjíždějí místní rodáci.

Vedle tradiční péče o hladové žaludky a žiznivá hrdla se v posledních několika letech snaží divadelníci, tak trochu na vlastní pěst, vytvářet navíc jakousi protiváhu k vietnamským stánkařům. V parku u divadla vyrostle vždy na celou sobotu malý jarmark lidových řemesel. Ten je podle potřeby doplněn vystoupením

šermířů, pouličního divadla nebo třeba jarmarečních pěvců. Večer chybět nemůže pochopitelně ani nezbytná tancovačka.

Divadelní pouť je v kalendáři ochotníků už po mnoho let (pamětníci tvrdí, že už rozhodně víc než dvacet) zatržena červeně. Maká každý, kdo může. A nejen v sobotu a v neděli, ale už týden před a týden po pouťovém víkendu. Vydělaný peníz pak bez řečí (zatím ještě pořád) položí na společnou hromádku, z níž je pak v průběhu roku postupně odebíráno, především pro přípravu dalších inscenací. Bude tomu tak i letos. Procházková hra "S tvoji dcerou ne" bude mít premiéru už na počátku října. Tak ať nám ta letošní pouť neproprší.

(cl)

Hradecké Amatérské Divadlo loutek - ve zkratce HAD, vstoupilo v letošním roce do své osmadvacáté sezóny. Na jeho představení se scházejí děti ve Studiu poezie a pudby královéhradeckého Adalbertina každou druhou sobotu v měsíci a jejich zájem je veliký.

Současný repertoár souboru tvoří čtyři pohádky:

- loutkové zpracování veselých příhod pejska a kočičky, podle známé knížky Josefa Čapka Povídaní o pejskovi a kočičce
- pohádka O Perníkové chaloupce, která je hrána sdílnější a veselejší formou, než ta původní od bratří Grimmů
- rozpustilá hříčka o třech prasátkách a o třech kůzlátkách, která si obratně poradí s vlkem darebou, je plná písniček a laskavého humoru a jmenuje se Mý se vlka nebojíme
- výpravná pohádka na motivy K. J. Erbena Zlatovláška, která je ovšem svým pojetím určena starším dětem

Takhle to při pouti vypadá ve velké šatně úpického divadla. Připravuje se tady těsto na bramboráky i na langoše, strouhá se sýr, krájí cibule...

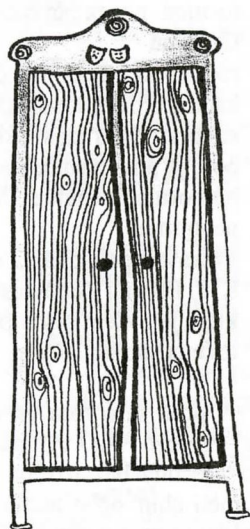
A proč se o tom všem zmiňujeme? Protože HAD vyhlašuje konkurz pro všechny bez rozdílu věku, kteří by měli chut' dělat loutkové divadlo. Každému se otevírá široké pole působnosti: po stránce herecké, výtvarné, hudební či scénaristické. Stačí trochu umět číst, mít trošku šikovné ruce, vůbec se nebát a hlavně chtít něco dělat. To vše za veliký honorář - dětský úsměv.

Pro další informace zavolejte našeho sponzora:

Hradeckou kulturní a vzdělávací společnost Adalbertinum - programové oddělení (paní J. Kučerovou), telefon 495 514 722.

Vaši HADI

DIVADELNÍ JARMÁRKA PROFESORA CÍSAŘE

Ilustrace Jiří Jelínek, DNO

PŘEDSTAVENÍ

Představení je zcela zvláštní komunikační – opakuji a mnohokrát podtrhuji: KOMUNIKAČNÍ - akt, který se vyznačuje tím, že se odehrává teď a zde; po každé v neopakovatelném jedinečném konkrétním časoprostoru. Tzn. že představení je vždycky – samozřejmě ve větší či menší míře - jiné, je znovu a znovu dáno tím, že jsou tam jiní diváci, kteří reagují jinak. A také tím, že se i pro herce mohou měnit podmínky jejich hraní.

Mohl bych uvést řadu příkladů, jak najednou diváci vzali obráceně něco, co bylo nastudováno vážně a báječně se bavili. Ve slavné královéhradecké Maryše Jana Grossmana, kterou jsem jednou viděl s takovým tím homogenním středoškolským publikem, se studenti báječně bavili, zvlášť v první polovině, když Anička Cónová jako Maryša dokázala rasantně srovnat své rodiče a dovedla jim odsekávat a neposlušat je. A herci byli vyděšeni, co se to děje: vždyť oni přece hrají tragédii a je to najednou vnímáno opačně. A to už vůbec nemluví o podmínkách tak říkajíc „historických“, které dovedou dát představení úplně jinou naprosto nečekanou dimenzi. Když v říjnu 1964 měla premiéru geniální Radokova inscenace Rollandovy Hry o lásce a smrti, tak dvě hodiny před tím hlásil rozhlas, že tehdejší všemocný muž „socialistického tábora“, první tajemník Komunistické strany SSSR N. S. Chruščov přišel o všechny své funkce. A najednou jsme jedno z velkých témat této hry – o revoluci,

kteřá nemilosrdně „požírá své děti“ – vnímali v tomto aktuálním politickém kontextu.

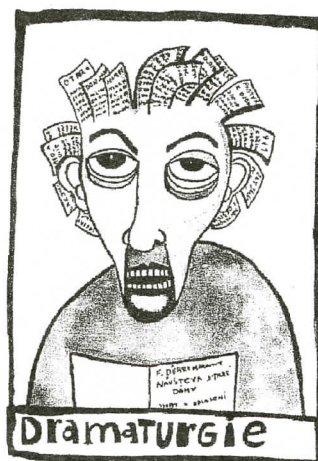
Právě to teď a zde – to jest jen v tomto čase a jen na tomto místě a už nikdy se to nemůže opakovat - je něco, co v žádném jiném druhu umění neexistuje. Neboť všude jsou nějaké záznamy, elektronické nebo grafické, a dílo zůstává trvalé. Představení nikoliv, představení zažíváme bezprostředně, když v sedm nebo o půl osmé vstoupíme do nějakého prostoru a tam se hraje divadlo.

Ono je to dokonce tak, že můžete dnes samozřejmě představení nahrát na video, ale tu neopakovatelnost toho teď a zde tam nikdy nedostanete; to je prostě atmosféra vztahu mezi jevištěm a hledištěm, kterou nelze nikdy zaznamenat.

Z videa lze poznat, jak je udělaná inscenace, ale nikdy nelze poznat, jak funguje jako představení. A když přistoupíme na to, že smyslem a integrujícím činitelem divadla je právě představení, tak musíme být s tím videem opatrní.

AUTOR

DRAMATURGIE

Autor je jedna z velice důležitých – a často nejdůležitějších – postav, která se účastní na zrodu inscenace. Měli bychom ovšem mluvit v množném čísle a říkat autoři, protože dnes víme, že v divadle jde nejen o autora textu, ale i autory hudby, autory písňových textů a libreta, myslíme-li i na operu nebo operetu apod. A samozřejmě autorem inscenace je režisér a také mluvíme o autorském divadle, kde autoři jsou všichni, kdo se na vzniku představení podílejí. Autor je prostě původce, který něco sám od sebe a ze sebe vymyslel a vytvořil. Jsou soubory, kde dílo vzniká kolektivně a jsou i divadelní improvizace, kde je autorství obsaženo přímo v samotném vzniku díla na jevišti. V drtivé většině – zejména činoherních inscenací – je však na jejich počátku autor, který něco napíše – tedy spisovatel, dramatik. Kdysi byli autoři více spojeni se souborem, např. Shakespeare byl zároveň i hercem svého souboru. Dnes nejsou autoři tak svázáni se souborem a o to složitější je jejich postavení, dostane-li se jejich text do onoho „divadelního mlýna“.

Kdysi se jeden autor o premiéře svého kusu v Národním divadle potácel po sešerelých schodech a volal: Žaluji režiséra, žaluji správu činohry, žaluji ředitelství, žaluji herce! Neboť měl pocit, že to, co viděl na jevišti, nikdy nenapsal. Osudem autora je, že něco napíše, ale co z toho vzejde, nemůže velmi často moc ovlivnit. Zvláště od počátku 20. století, kdy začali divadlo rozhodujícím a zásadním způsobem ovlivňovat režiséři.

Je to jediná divadelní složka divadelního jazyka, která má přesné datum svého vzniku – rok 1767, kdy Gotthold Ephraim Lessing přišel do tehdejšího divadla v Hamburku, které přijalo nanejvýše čestný predikát Národní divadlo, aby vybíral a analyzoval hry, které pomohou tomuto Národnímu divadlu splnit jeho občanský a divadelní program. Dramaturgie tedy vznikla proto, že divadlo najednou chtělo cílevědomě šířit jisté ideje a skrze ně působit na své diváky. Woody Allen jednou řekl – cituji přibližně – že „když chce někdo divadlem něco sdělovat, vyslat divadlem nějakou zprávu, až jde raději na poštu“. Když už ale chceme divadlem něco sdělovat, tak to bez dramaturgie nejde, protože touto činností se k tomu sdělení dobíráme. A to i v tom divadle, kde text vůbec není. Protože dramaturgie se také dost často definuje jako ta vůdčí část, která si klade otázku, o čem se to vlastně bude hrát.

Po roce 1948 byla dramaturgie hlavním strážcem tzv. „ideové čistoty“, aby se nehrálo něco, co by mohlo, nedej bože, ohrozit socialismus. To už je minulost a nyní záleží na každém typu divadla, co vlastně od dramaturgie chce. Kdysi v Divadle Drak dramaturg Milan Klíma razil dramaturgii tématu a dodnes ji vyučuje. Taková dramaturgie nezačíná tím, že např. vybere Maryšu, ale začíná od nějakých společenských témat, pro než se teprve hledá vhodný text –, a nemusí to být

vůbec ani divadelní hra.

Také se tomu říká „nepravidelná“ dramaturgie, která sahá po jakékoliv literatuře a pak si z ní vybírá jen to, co ji na ni zajímá. Ostatně: amatérské divadlo v jistém svém proudu tohle pěstuje přímo programově. Chceme-li divadlem nabídnout divákovi nějakou myšlenku nějaký cíl, musí dramaturgie fungovat. Dobrá dramaturgie je tu od toho, abychom nemuseli chodit na tu poštu.

